

Høgskulen
på Vestlandet

MASTEROPPGAVE

Normmangfold på sosiale medier – en studie av digital sosial skrijving
blant ungdomsskoleelever i en kommune på Vestlandet

Norm Diversity on social media – a study of Digital Social Writing
Amongst Secondary School Students in a Municipality in Western
Norway

Amalie Mølstad

Master i grunnskolelærerutdanning, fordypning i norsk
Fakultet for lærerutdanning, kultur og idrett

Veiledere: Kirsti Lunde og Øystein A. Vangsnes

Innleveringsdato: 15.05.2023

Jeg bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle
kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 12-1.

Sammendrag

Denne studien har et datamateriale på 1024 meldinger, skrevet av 77 ungdomsskoleelever fra en kommune på Vestlandet, fra de to plattformene Snapchat og SMS. Målet har vært å beskrive hvordan dette klassetrinnet skriver til hverandre på fritiden, og hva som kjennetegner gruppens digitale sosiale skriving. De fleste av deltakerne har nynorsk som hovedmål, og bruker dette som basespråk når de skriver på fritiden. På bakgrunn av tidligere forskning var det sannsynlig at meldingene inneholdt vanlige kjennetegn på CMC, for eksempel å bruke talemålsnære ordformer i skrivingen. Fordi de har nynorsk som hovedmål, var det et mål å se hvordan nynorsk og talemålsnære ordformer blir brukt i fritidsskriving, men også om bokmål, engelsk eller andre språk blir brukt. For å kunne gi en helhetlig forståelse av hvordan klassetrinnet skriver på fritiden, er analysen gjennomført på tre nivåer. Først en analyse av hvordan de 4036 ordene fra materialet er stavet, deretter en analyse av de 1024 meldingene og hvordan de fordeler seg i ulike kategorier. Til slutt ble det gjennomført en analyse av alle deltakerne basert på ord- og meldingsanalysen, med mål om å fordele de 77 deltakerne i språkbrugerprofiler som gjenspeiler deres stil innen digital sosial skriving.

Studien viser at de aller fleste deltakerne staver noen ord talemålsnært, men de gjør det i varierende grad. Det er noen felles kjennetegn blant alle deltakerne som de fleste benytter seg av i liten eller stor grad, og det har gjerne blitt emblematiske dialektmarkører for denne gruppen, for eksempel ordformene *e*, *da* og *ka*. I tillegg brukes en del lokale trekk, for eksempel vokalendring fra *a*>*e* eller *a*>*o* i bestemt form av hunkjønns substantiv, samt bortfall av *-r* i presensformen til svake verb. Gruppen som helhet varierer, både mellom ulike ordformer av leksem og i ulike meldinger. Hvor enkelte skriver tilnærmet standardnormert, mens andre staver opp mot 50 prosent av ordene på en talemålsnær måte, med bruk av både emblematiske ordformer og ordformer med høy grad av saliens. Det er også relativt vanlig blant deltakerne å veksle mellom de nærstående varietetene nynorsk, bokmål og talemålsnære ordformer, som tyder på at det kan være måten å skrive på som er mest naturlig for enkelte av deltakerne. De ulike språkbrugerprofilene tyder på at det finnes ulike språkstiler i gruppen, og at det eksisterer flere normer parallelt. Studien viser et stort mangfold av normer, hvor deltakerne tar i bruk ulike koder og stiler, og skriver på en intuitiv måte. Stilene kan ha oppstått ved at de har kommunisert digitalt over lang tid, og har sånn sett konstruert et felles sett av normer som de kan ta i bruk ved digital kommunikasjon med hverandre.

Abstract

This study has collected a data material of 1024 messages, written by 77 secondary school students from a municipality in Western Norway, from Snapchat and SMS. The purpose of the study has been to describe how this grade level writes to each other in their spare time, and what characterizes their digital social writing. Most of the participants have Nynorsk as their main language, and they use this as their base language in their spare time writing. Based on previous research on the topic, it was likely that the messages would contain common characteristics of CMC, for example by using word forms close to the spoken language. Because their main language is Nynorsk, it was an aim to see how Nynorsk and spoken-like spellings were used, but also how they use Bokmål, English or other languages. In order to provide a comprehensive understanding of how this group writes, the analysis has been carried out on three levels. First an analysis of how the 4036 words from the material has been spelled, then an analysis of the 1024 messages and how they can be placed in different categories. Finally, an analysis of all the participants based on the analysis of words and messages, with an aim to categorize the 77 participants in different profiles that reflect their digital social writing.

The study shows that most participants spell some words close to the spoken language, but they do this in a varying degree. There are some common characteristics among all the participants, and these have become emblematic dialect markers for this group, for example *e*, *da*, *ka* and *ska*. In addition, several local features are used, for example a vowel change from *a*>*e* or *a*>*o* in certain forms of feminine nouns, as well the loss of *-r* in the present form of weak verbs. The group varies, where some participants vary by using different word forms of a lexeme. Some write standardly, while others spell up to 50 per cent of the words close to the spoken language and use both emblematic forms and words with a high degree of salience. It is also relatively common with translanguaging between the closely related varieties Nynorsk, Bokmål and spoken-like spelling, which can suggest that this is a natural way to write. The language user profiles indicates that there are different language styles in the group, and that several norms exist in parallel. The study shows a great diversity of norms, where the participants use different styles and codes, and writes intuitively. The styles probably come from the fact that they have been communicating digitally over a long period of time, and therefore have constructed a common set of norms that they use when they are communicating digitally with each other.

Forord

Levering av denne masteroppgaven markerer slutten på fem års lærerutdanning i Sogndal, en svært lærerik tid jeg går videre fra med et lass av gode minner og erfaringer! Arbeidet med oppgaven har til tider vært utfordrende og frustrerende, men mest av alt har det vært givende og lærerikt.

Min første og viktigste takk går til elevene som valgte å dele sine private meldinger med prosjektet, dere har lært meg masse om hvordan ungdom kommuniserer på fritiden – uten dere hadde ikke denne oppgaven blitt noe av!

Jeg vil også rette en stor takk til mine veiledere, Kirsti Lunde og Øystein Vangsnes, for å ha gitt meg gode tilbakemeldinger, fått meg på rett spor og påpekt når jeg gjentar meg selv altfor mye. Uten deres hjelp til begrepsavklaringer, språkvask, påpeking av kommafeil og litteraturtips, ville oppgaven garantert blitt mye mindre presis. Ellers fortjener Eli Bjørhusdal en stor takk for å ha koblet mitt prosjekt til MultiLit, som ga masteroppgaven en ny retning jeg ikke ville vært foruten. Jeg ser frem til å lese hvilke resultater prosjektet kommer med i tiden fremover!

Til slutt vil jeg takke gode studievenner gjennom fem år i Sogndal, min fine familie for å alltid støtte meg, spesielt mamma og farmor som faktisk er interessert i å lese denne oppgaven. Også Malin fortjener en stor takk, mest for å få tankene mine på andre ting, men også for oppmuntrende ord og fine pauser fra skrivingen. Takk!

Oslo, mai 2023

Amalie Mølstad

Innholdsfortegnelse

Tabeller.....	7
1. Innledning.....	1
1.1 Tidligere forskning.....	3
1.2 Problemstilling og forskningsspørsmål.....	7
1.3 Oppgavens vitenskapsteoretiske forankring	9
1.4 Oppgavens oppbygging.....	10
2. Teori	11
2.1 Det digitale språket	11
2.2 Staving og ortografi	13
2.3 Normpluralisme	15
2.4 Kodeveksling, transspråking og språkmiksing	17
3. Metode.....	20
3.1 Samarbeid med MultiLit	20
3.1 Utvalg og datamateriale	21
3.3 Innsamlingsmetode og etiske betraktninger.....	22
3.4 Innsamlingsprosedyren	24
3.5 Metodiske utfordringer	25
4. Analyse og drøfting av funn.....	27
4.1 Kvalitativ innholdsanalyse.....	27

4.2 Kategorisering og analyse	29
4.3 Analyse og drøfting av funn på ordnivå.....	32
4.4 Analyse og drøfting av funn på meldingsnivå	38
4.5 Språkbrukerprofiler	45
4.6 Analyse og drøfting av 16 deltakere	53
5. Sammenfatning av funn.....	63
5.1 Hva kjennetegner deltakernes skriving på ordnivå?	63
5.2 Hva kjennetegner deltakernes skriving på meldingsnivå?	66
5.3 Hvilke mønster finnes blant ulike språkbrukerprofiler?	70
6. Oppsummering	73
6.1 Relevans for opplæring og videre forskning	76
Litteratur	78
Vedlegg	77
Vedlegg 1: Meldeskjema fra Sikt.....	77
Vedlegg 2: Bakgrunnskjema for MultiLit	78
Vedlegg 3: Informasjonsskriv til elever og foresatte	81
Vedlegg 4: Fordeling av ulike språkbrukerprofiler.....	82

..

Tabeller

Tabell 1: Kategorier for analyse på ordnivå.....	30
Tabell 2: Kategorier for analyse på meldingsnivå.....	31
Tabell 3: 10 mest brukte ord fra kategorien fellersform	33
Tabell 4: 10 mest brukte ord fra kategorien nynorsk	33
Tabell 5: 10 mest brukte ord fra kategorien bokmål	34
Tabell 6: 10 mest brukte ord fra digital sosial skriving.....	35
Tabell 7: Fordeling i de ulike kategoriene på ordnivå.....	36
Tabell 8: Fordeling i kategorier på meldingsnivå	45
Tabell 9: Antall og prosentandel av deltakerne som har skrevet i de ulike kategoriene	45
Tabell 10: Krav for språkbrukerprofilene	
Tabell 11: De 16 deltakerne fordelt i språkbrukerprofiler	56
Tabell 12: Antall og prosent av de 16 i hver kategori	56

1. Innledning

I dagens samfunn skriver vi «hele tiden», vi skriver mye, vi skriver fort og vi skriver til kjente og ukjente. Den digitaliserte hverdagen har vært fremtredende i lang tid, men etter pandemi, hjemmekontor og hjemmeskole, er hverdagen for mange mer digitalisert enn noen gang. Som Hårstad (2021) påpeker, har de siste års teknologiske revolusjon skapt det han kaller «masseliterasitet», som i stor grad har tilgjengeliggjort skriving (Hårstad, 2021, s. 22). Dette gjelder spesielt i Norden, hvor både jobb og privatliv er digitalisert. Dette er en endring som kan skape store forandringer i den eksisterende språk- og tekstkulturen (Hårstad, 2021, s. 23). Det har i dag blitt relativt vanlig å sende meldinger samtidig som man kommuniserer ansikt til ansikt, og det er også vanlig å skrive meldinger til mennesker man sitter i samme rom som. Ulike apper som Snapchat, TikTok, Instagram og Messenger gjør at vi kan sende raske meldinger hele tiden, og vi får stadig varsler som gjør at vi tar opp telefonen. De digitale samtaleene kan skje synkront, som egentlig er et kjennetegn fra det muntlige domenet (Hård af Segerstad, 2002, s. 91).

Det har det i lang tid vært klart at kjennetegn på den digitale kommunikasjonen, eller digital sosial skriving, er de mange likhetstrekkene språket har til både «normal» skriftlig tradisjon og «normal» muntlig kommunikasjon (Hårstad, 2021, s. 26). Digital sosial skriving, slik jeg forstår det i denne oppgaven, er likevel skrevne ord og regnes derfor som skriftlig kommunikasjon, men det bærer likevel preg av trekk vi kjenner igjen fra det muntlige domenet. Tidligere forskning viser også tydelig at brukerne av nettspråket er svært gode på å tilpasse seg personer de snakker med, og konteksten det skrives i (Røyneland & Vangsnes, 2020, s. 384). Som Hårstad beskriver, er for eksempel muntlige trekk i skriftspråket kjent fra visesangere, diktere og forfattere fra mange år tilbake, og det nye som har skjedd, er egentlig omfanget og skriftliggjøringen av samfunnet, som er det revolusjonerende (Hårstad, 2021, s. 31). Språket blir gjerne et uttrykk for personlighet og identitet og er noe vi skreddersyr i møte med de vi snakker med (Eckert, 2012, s. 95-96). Når vi i dag skriver i såpass stort omfang, er det sannsynlig at all denne skrivingen påvirker skriftspråket. Ifølge læreplanen skal elevene etter 10. trinn kunne «utforske språklig variasjon og mangfold i Norge» og «reflektere over holdninger til ulike språk og talespråkvarianter og utforske og vurdere hvordan digitale medier påvirker og endrer språk og kommunikasjon» (Kunnskapsdepartementet, 2019). Dette vil altså si at elevene skal snakke om nettopp dette i løpet av ungdomsskolen, noe som kan

være viktig med tanke på at flere studier viser at normavvik i elevtekster på nynorsk ofte sammenfaller med talemålet (Finstad, 2021, s. 46; Røhme, 2020, s. 39). Finstad (2021) har også undersøkt hvordan elevene skriver på fritiden i Sogn, hvor elevene er svært bevisste på enkelte språklige trekk som de aldri bruker på skolen, mens andre trekk ofte benyttes i skoleskrivingen, for eksempel bortfall av -r i presens eller stumme konsonanter (Finstad, 2021, s. 31; s. 40). Disse trekkene har trolig ikke oppstått på grunn av sosiale medier, men disse studiene kan vise at elevenes bevissthet om hva som er dialekt og standardnorm er lavere, muligens fordi de skriver svært mye på fritiden, med en språklig varietet som ikke kan regnes som normert

1.1 Tidligere forskning

Androutsopoulos (2017) påpeker at forskningen på computer mediated communication (CMC) er svært variert, med fokus på for eksempel variasjon, stil, sammenhenger i språk, sosial identitet og kodeveksling. Samtidig har forskere studert samspillet mellom språk, digitale medier og globalisering (Androutsopoulos, 2017, s. 232). Eckert (2012) har beskrevet utviklingen av sosiolingvistiske språkstudier gjennom tre bølger, fra 1960-tallet til i dag, hvor studiene har gått fra å baseres på ulikheter i kjønn og sosioøkonomiske forhold som relativt låste kategorier, til etnografiske tilnæringsmåter, til i dag hvor en anser språkbrukere som dynamiske (Eckert, 2012, s. 88-92). Ifølge Eckert er et veletablert syn i dag at språkbrukerne opptrer som agenter og skreddersyr sitt eget språk, for å skape seg selv, vise tilhørighet og differensiere seg (Eckert, 2012, s. 95-96). Dette er et synspunkt Androutsopoulos (2011b, s. 4) deler, ved å beskrive unges digitale sosiale skriving som diversifisert og individualisert. Han omtaler skriving på sosiale medier som *digital sosial skriving*, og beskriver denne kommunikasjonsformen som nettverksbasert, kjennetegnet ved å ha ikke-standardisert skrift, samt å være uplanlagt, spontan og dialogisk, i tillegg til å være vennskapsbasert (Androutsopoulos, 2011b, s. 1). Dette er et begrep jeg også velger å bruke i denne studien, fordi skriving på sosiale medier best kan beskrives som digital sosial skriving, og for å understreke at skrivingen skjer på en digital plattform, men at det sosiale er minst like viktig i denne typen kommunikasjon.

Hård af Segerstad (2002) forsket i sin doktorgrad på hvordan CMC kom til uttrykk i kommunikasjon på plattformene sms, instant-messaging, e-post, brev og chattegrupper. Hun så etter en rekke faktorer i tekstene hun samlet inn, og brukte et korpus på 183 meldinger fra e-post, 44.380 meldinger fra web chat, 8.255 meldinger fra instant messaging og 1.152 meldinger fra SMS, altså et svært omfattende datamateriale (Hård af Segerstad, 2002, s. 94). Hun fant gjennom studien at viktige kjennetegn på digital sosial skriving er feilstaving, «spoken-like spelling» (talemålsnært), konvensjonelle og ukonvensjonelle forkortelser, bare store eller små bokstaver og å bytte ut lange ord for kortere (Hård af Segerstad, 2002, s. 214). Hun konkluderer med at det digitale språket på internettkatter tilpasses og brukes slik at det passer til konteksten det er i (Hård af Segerstad, 2002, s. 242). Her skal det nevnes at hun referer til chatter på internett med ukjente samtalepartnere hvor en heller ikke vet antall personer i chatten. Dette er noe som skiller seg markant fra det som gjerne er vanlig å studere i dag, og som er utgangspunktet for denne studien. Hun finner likevel ut at språket er forskjellig fra normene til standardortografien fordi det er en form for samtale som skjer

skriftlig heller enn muntlig (Hård af Segerstad, 2002, s. 242). Funnene fra mediet instant messaging (IM) var at samtalene bar preg av å være spontane, «spoken-like» – altså talemålsnært – hvor normativ staving og grammatikk ikke er så viktig. I SMS er det situasjonen og samtalepartneren som er viktig for det digitale språket (Hård af Segerstad, 2002, s. 258).

1.1.1 Fritidsskriving i en norsk kontekst

Forskning på datamediert kommunikasjon i den norske konteksten, har både handlet om hvordan CMC blir brukt, hvordan dialekter og talemål kommer til uttrykk eller realiseres i digital skriving, og hvordan engelsk brukes i en norsk digital kontekst. Ulike metoder har vært brukt for å kunne beskrive eller forklare hvordan man i Norge skriver på fritiden, og det metodiske mangfoldet er stort. Blant de første studiene på området, er Oslands masteroppgave fra 2007 om hvordan tenåringer fra Jæren skriver på SMS, hvor hun så på de autentiske meldingene deres. Alle informantene hennes skrev en blanding av normert skriftspråk og skriftliggjort tale (Osland, 2007, s. 64). Informantene var likevel todelt, hvor noen ønsket å skrive korrekt for å ikke påvirke «skolespråket» og andre ville gi fritidsskrivingen et personlig og individuelt uttrykk, i tråd med forskningen til Eckert (2012) og Androutsopoulos (2011b) (Osland, 2007, s. 62). Informantene hennes skriver ikke talerett, men velger ut enkelte ord i meldingene som uttrykkes talemålsnært. De blander og mikser, og det virker tilfeldig hvilke ord som får normert eller talemålsnær staving (Osland, 2007, s. 64). Hennes konklusjon er at språket i meldingene er svært varierende og preget av både situasjon og individuelle faktorer, men et fellestrekk er at språket er innovativt med lydnær staving og forkortelser (Osland, 2007, s. 103-105). Hun påpeker også at engelsk ble brukt i mye mindre grad enn det hun forventet. Elise Strand (2018) studerte i sin masteroppgave hvordan trondheimere skriver på Messenger. Av kjennetegn på dialekt i skrivingen til informantene fant hun ut at pronomen, spørreord og apokope avvek fra standardnormen og ble skrevet talemålsnært (Strand, 2018, s. 27-29). Likevel skriver heller ikke hennes informanter fonetisk «riktig», fordi de ikke markerer palatalisering eller stumme lyder (Strand, 2018, s. 29-31). I intervjuene hennes ble dialektskriving forklart som viktig for informantene, fordi det bidrar til å være autentisk, altså er det en normforventning av samtalepartneren, og det viser lojalitet og tilhørighet (Strand, 2018, s. 55). Også Folkvord (2020) så på talemålsnær skriving på Facebook blant trondheimere i masteroppgaven sin, hvor han utarbeidet enkelte *trondheimskriterier* for å vurdere om informantene hans skrev talemålsnært (Folkvord, 2020, s. 42). Han fant ut at en

trondheimer som skriver talemålsnært alltid realiserer pronomenene *jeg, meg deg* og *seg* talemålsnært. Trondheimere som skriver talemålsnært markerer også apokope i infinitiv og preteritum av svake e-verb, og har bortfall av *-r* i presens av svake verb og i presens av *å være*. Også talemålsnære varianter av determinativene *noe* og *noen* og tidsadverbet *nå* brukes, og for preposisjonen *til* veksles det mellom normert staving og den talemålsnære varianten *te* (Folkvord, 2020, s. 76). Også hans oppgave viser at informantene har lav grad av ortofoni, og at det er det mye i den digitale skrivingen som ikke skrives talemålsnært, men følger standardnormen, noe han forklarer kan skyldes internaliserte normer (Folkvord, 2020, s. 86-88). I intervjuene av informantene fremkommer det at palatalisering er lite akseptabelt å markere i skrift og det forekommer heller aldri, og alle informantene uttrykker at de skriver slik de snakker, noe de egentlig ikke gjør (Folkvord, 2020, s. 89-90).

I studier av fiktive meldinger har blant annet Helle Nystad (2020) i sin masteroppgave sett etter stilvariasjon. Til nære venner brukte alle deltakerne dialekt, og det brukes også hyppig i meldinger til foresatte. I tillegg vekslet de mellom standardspråk og dialekt, som viser at den sosiale relasjonen er avgjørende i valget om å bruke dialekt (Nystad, 2020, s. 39). Utover dialektbruk fant hun også ikke-standardiserte stavemåter, for eksempel ved at vokalbruken bidrar til å understreke det uformelle aspektet ved skriving av tekstmeldinger (Nystad, 2020, s. 44). Helset & Brunstad (2020) brukte spørreskjema som datagrunnlag til sin undersøkelse om hvordan ungdomsskoleelever i tre nynorskkommuner skriver. De konkluderer med at nynorsk står sterkt i kjerneområdet for nynorskbrukere, hvor elevene i stor grad bruker nynorsk og ser på det som naturlig (Helset & Brunstad, 2020, s. 114). Samtidig kaller de elevene her for bilingvale, som vil si at de bruker flere språk, og at de har utstrakt bruk av språkveksling. Språkvekslingen er ikke mellom engelsk og norsk, men mellom talemålsnært skriftspråk og standardnormert nynorsk, og de skriver i stor grad dialektnært til venner på fritiden (Helset & Brunstad, 2020, s. 114). Røyneland og Vangsnes (2020) undersøkte hvordan 1532 elever fra videregående skole skrev i fire fiktive situasjoner. Ifølge studien varierer språket i stor grad basert på kontekst og samtalepartner, hvor det i enkelte situasjoner ble skrevet etter standardnorm og i andre situasjoner talemålsnært (Røyneland & Vangsnes, 2020, s. 384). Den største variasjonen i språket hang sammen med hvor formelle eller uformelle plattformene var. Det ble for eksempel i stor grad skrevet talemålsnært på Snapchat og Messenger, men lite på e-post og skoleplattformer. I de situerte skrivekontekstene fant de ut at deltakerne i studien er gode på å variere språket og tilpasser seg etter mottaker, plattform og normforventninger, samt at det i enkelte situasjoner er forventet å skrive talemålsnært

(Røyneland & Vangsnes, 2020, s. 385). I skriving på sosiale medier er det andre forventninger og normkonvensjoner enn i annen skriving, noe de beskriver som at «aksepten for variasjon, hybriditet og normbrot er ganske stor – og i enkelte tilfelle til og med ein forventet del av sjangeren» (Røyneland & Vangsnes, 2020, s. 386). Et siste viktig moment fra studien er at deltakerne også vekslet innad i de ulike ytringene, som betyr at ytringer på nynorsk også kan ha innslag av bokmål, dialekt eller slang, og likevel regnes som en nynorsk ytring (Røyneland & Vangsnes, 2020, s. 385).

Annen forskning av faktisk fritidsskriving har blitt gjort ved studere kommentarfeltene til nettaviser. Dette gjorde blant annet Evjen (2011) ved å se etter hvordan dialekt kom til uttrykk i skriftspråket i debattforum knyttet til tre norske nettaviser, hvor en av avisen er fra Vestlandet. Innleggene fra nettavisen på Vestlandet viste mye veksling mellom nynorsk og bokmål, noe Evjen ikke beskriver som kodevekslende fordi vekslingen ikke er meningsbærende (Evjen, 2011, s. 96). Hun beskriver måten debattantene skriver på, som en egen kode, som er en blanding av nynorsk og bokmål, ispedd noe dialekt (Evjen, 2011, s. 98). Sunde (2016) gjorde en studie av sosiale og kulturelle trekk språkkontakten mellom engelsk og norsk innen gamingkultur, hvor hun undersøkte fem gutter som har gamet sammen over lengre tid. Hennes hovedfunn er at det brukes mye engelsk i guttenes kommunikasjon, men at norsk fortsatt er matricespråket, altså fungerer det som et basespråk (Sunde, 2016, s. 138). Hun beskriver at engelsk, det innføyde språket, primært benyttes ved at innholdsord settes inn i matricespråket, og får norsk bøyingsaffiks, for eksempel 'trada' (Sunde, 2016, s. 138). Hun finner både setningsintern språkblanding, for eksempel «join et game» og helsetninger på engelsk, men disse er det få av i forhold til de innføyde enkeltordene. Innholdsordene består hovedsakelig av verb og substantiv, hvor noen er etablerte lånord i norsk språk, og andre er kulturelt lånt fra sjargongen som tilhører dataspill (Sunde, 2016, s. 154). Guttene forklarer at engelsk ofte brukes for å sette stemningen, samt at enkelte ord er kortere på engelsk og det er derfor mer effektivt å bruke. Samtidig viser Sundes funn at dette ikke alltid stemmer, og de engelske ordformene kan derfor være innarbeidet blant gruppen å bruke (Sunde, 2016, s. 150). Helgesen (2019) studerte i sin oppgave hvordan norske tenåringer brukte engelsk i sin digitale skriving. Hennes funn er at tenåringene bruker engelsk i mye mindre grad enn antatt, hvor bare 6,1 prosent kunne regnes som engelsk (Helgesen, 2019, s. 89). Hun fant både enkeltord brukt i norsk setninger, noen korte setninger og engelske ord bøyd etter norsk ortografi, som i stor grad stemmer med funnene til Sunde (2016). Funnene stemmer også overens med svensk

forskning, hvor både engelske ord og fraser dukker opp i svenske samtaler (Hård af Segerstad, 2002, s. 223).

1.2 Problemstilling og forskningsspørsmål

Basert på den tidligere norske forskningen som er gjort om hvordan det skrives på fritiden gjennom digitalt mediert kommunikasjon, så vet vi at dialektbruk er vanlig, i tillegg til andre trekk fra CMC. Likevel viser de tidligere studiene at omfanget av dialektskriving varierer, hvor noen ønsker å skrive dialekt for å uttrykke tilhørighet og identitet, mens andre for eksempel vil beholde det mer normerte «skolespråket». I tillegg viser forskningen at det er vanlig å variere avhengig av hvem man snakker med og på bakgrunn av situasjonen.

Dagens språksituasjon er kompleks. Det skrives ofte og mye, og vi ser mye tekst rundt oss i samfunnet. Situasjonen er trolig enda mer kompleks for nynorskbrukere, fordi bokmål er det dominerende skriftspråket og nynorskbrukere vil få mye input fra bokmål overalt. Den tidligere forskningen har tatt grundig for seg hvordan for eksempel trondheimere skriver, men hvordan personer fra Vestlandet skriver er mindre undersøkt, selv om for eksempel Evjen (2011) undersøker vestlendinger og Røyneland & Vangsnes (2020) undersøker deltakere fra Sunnmøre. I flere kommuner på Vestlandet er nynorsk hovedmålet, noe som gir en ekstra dimensjon til språksituasjonen i området. I tillegg er valgfriheten i begge målformene stor, noe som gjør at språket kan tilpasses talemålet i stor grad (Språkrådet, 2021a). Elevene som deltar i denne studien, er fra en kommune med nynorsk som administrasjonsmål og et stort flertall av elevene på skolen har nynorsk som hovedmål. Denne studien vil være en beskrivende undersøkelse av hvordan deltakerne faktisk skriver på fritiden. Det hadde også vært interessant å finne ut hvorfor deltakerne har skrevet som de gjør, men dette har jeg på grunn av tidshensyn ikke gjort. Det jeg derimot skal gjøre, er å undersøke alle de 77 deltakerne som har delt meldinger til studien, for å få et større overblikk over hvordan klassetrinnet kommuniserer med hverandre på digitale medier. En slik undersøkelse kan bidra til å skape et helhetlig bilde av hvordan denne gruppen ungdomsskoleelever skriver til hverandre. De inngår trolig i en felles skriftkultur sammen med resten av klassetrinnet, og kan gi et bilde på hva som kjennetegner gruppen som helhet. Denne oppgavens formål er derfor å se hvilke valg deltakerne tar når de kommuniserer med hverandre på sosiale medier, og om det finnes fellestrekk i måten deltakerne skriver på. Dette skal gjøres ved å beskrive hvordan elever på et ungdomsskoletrinn på Vestlandet skriver til hverandre på fritiden, som leder til

problemstillingen: «Hva kjennetegner den digitale sosiale skrivingen til et ungdomsskoletrinn fra Vestlandet?».

For å få en dypere forståelse for materialet og for å skape en bredere oversikt over hvordan gruppen skriver og hvilke valg de tar, har jeg formulert tre forskningsspørsmål som alle kan bidra til å svare helhetlig på problemstillingen.

De tre forskningsspørsmålene er som følger:

1. Hva kjennetegner den digitale sosiale skrivingen på ordnivå?

Målet med FS1 er å undersøke hvordan alle ordene i datamaterialet staves, for å se om det finnes fellestrekk i hvilke ordformer som velges. Dette forskningsspørsmålet kan bidra til å gi svar på hva som er vanlige trekk i gruppen, og om enkelte ordformer har blitt normerte. Spørsmålet vil kunne gi noen indikasjoner på hvilke ord som for eksempel kan skrives talemålsnært, og dette spørsmålet vil derfor være et viktig utgangspunkt for den videre undersøkelsen av deltakernes digitale sosiale skriving.

2. Hva kjennetegner den digitale sosiale skrivingen på meldingsnivå?

Målet med FS2 er å kunne svare på hvordan deltakerne skriver helhetlig på meldingsnivå, for å se hvilke koder de hovedsakelig benytter seg av og om de veksler mellom ulike varieteter. Her er målet å kategorisere alle meldingene etter deltakere, for å se hvor mange av meldingene som fordeler seg i ulike kategorier, samt hvor mange av deltakerne som skriver innen de ulike kategoriene. Spørsmålet vil kunne gi svar på hvor vanlig det er å skrive både standardnormert og med talemålsnære ordformer, samt om deltakerne benytter seg av engelsk eller veksler innad i meldingene.

3. Hvilke ulike språkbrukerprofiler finnes blant deltakerne, og hvordan er disse profilene beskrivende for ulike typer språkstiler blant gruppen?

FS3 er en viktig del av studien, og kommer av en antakelse om at ulike deltakere har ulike skrivestiler. Her er tanken at ved å fordele deltakerne i ulike språkbrukerprofiler basert på hvordan de staver ordene og skriver meldingene sine, så kan profilene beskrive de ulike skrivestilene som eventuelt finnes i denne gruppen.

1.3 Oppgavens vitenskapsteoretiske forankring

Studiens formål er å undersøke hvordan elevgruppen skriver til hverandre på sosiale medier, og se hva som kjennetegner deres digitale sosiale skriving. Hovedsakelig skal jeg undersøke hvilke skriftkonversjoner de bruker, og om det har oppstått normer for hvordan gruppen skriver til hverandre. Min vitenskapsteoretiske tilnærming til studien er derfor sosialkonstruktivistisk, fordi eventuelle normer som oppstår er konstruert av denne gruppen gjennom samhandling (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 50). Jeg legger til grunn en antakelse om at måten det skrives på er sosialt konstruert gjennom samhandling med hverandre over flere år, og at språket utvikler seg som en del av kulturen og gjennom samhandling på sosiale medier. Sosialkonstruktivismens idé er at ord og uttrykk skapes og får mening i den konteksten den skapes i (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 50). Kunnskap og språk oppstår i sosial samhandling, og kunnskapen som kommer av studier som operer innenfor sosialkonstruktivismen, er også en fortolkning av virkeligheten. Sannheten, *funnene*, er min egen fortolkning av det deltakerne har skrevet, noe en må være bevisst på. Ved å fortolke de digitale tekstene er det også mulig å ilegge tekstene mer mening enn det deltakerne selv har tenkt på, derfor er det viktig for meg å ikke tolke hva deltakerne har ment med måten de skriver på (Hårstad, 2021, s. 79; Postholm & Jacobsen, 2018, s. 49-50). Dette gjelder spesielt fordi jeg ikke har intervjuet deltakerne, og har derfor ikke deres synspunkt om hvorfor de skriver som de gjør. Det vil likevel forekomme egne tolkninger av materialet, basert på tidligere forskning og teorier om språklig samhandling på sosiale medier. Disse tolkningene er derfor mine, og jeg kan ilegge deltakerne sannheter om deres språk, som de selv ikke er bevisste på. Til slutt vektlegger sosialkonstruktivismen ifølge Gleiss & Sæther (2021, s. 120-121) språket som struktur, og at denne strukturen kan endres. Som jeg kommer tilbake til i kapittel 2.1 tyder mye på at digital sosial skriving er å anse som et «eget språk», fordi det klart skiller seg fra det normerte språket vi har i Norge. Fordi sosiale medier er bygget opp på en måte som krever en annen type skriftlighet enn det tradisjonelt skrevne, kan en si at premissene for skrivingen er strukturelt annerledes. Det er lov med kreativitet, og digital sosial skriving skal ikke være normert, derfor er det også grunnleggende annerledes. Skriving på sosiale medier er også først og fremst en sosial hendelse, som gjør at de som kommuniserer kan strukturere språket slik de selv måtte ønske.

1.4 Oppgavens oppbygging

Denne oppgaven består av 6 kapitler, hvor jeg etter dette innledningskapitlet vil ta for meg teori som er viktig får å kunne belyse problemstillingen og forskningsspørsmålene. Teorien er både med på å definere hvordan analysen har blitt gjennomført, og funnene fra analysen drøftes i lys av relevant teori. Dette inkluderer teorier om CMC og hva som kjennetegner digital sosial skriving, samt teorier om staving og ortografi, som har vært viktige for å definere kategoriene som ble brukt i analysen. I tillegg tar teoridelen for seg normer, skriftkulturer, kodeveksling og transspråking, som er viktige teoretiske utgangspunkt for drøfting av funnene.

I kapittel tre vil jeg ta for meg de metodiske aspektene ved oppgaven, hvor jeg spesielt vil utdype mitt samarbeid med MultiLit. Her gjennomgår jeg de metodiske valgene som er tatt, hovedsakelig av MultiLit, men som har vært viktig for min oppgave. Denne delen lener seg på metoden som ble utviklet av Lunde & Røynealand (2023) i løpet av det siste året. Prosedyren og piloteringen av den vil også gjennomgås, samt en utdyping av hvem deltakerne er og hvordan utvalget av dem er gjort. Her drøftes også deltakernes personvern, og metodiske utfordringer med å samle inn private meldinger fra sosiale medier.

Det fjerde kapitlet er oppgavens analyse og på grunn av det omfattende datamaterialet og hvordan analysen er gjennomført, vil analyse-kapitlet også inneholde funnene fra analysen, samt en drøfting av hvordan jeg har kategorisert og hva funnene betyr. Kapitlet tar først for seg kvalitativ innholdsanalyse og hvordan jeg har gått frem for å kode, kategorisere og typologisere empirien. Deretter blir analysene på ord- og meldingsnivå gjennomgått, samt typologisering av fem språkbrukerprofiler, med 16 deltakere som eksempler på hvordan ulike skrivestiler kan se ut. I oppgavens femte kapittel sammenfattes funnene fra analysen, hvor hver analysedel vil drøftes og sees i lys av tidligere forskning og teorier om normer, kodeveksling og skrivekulturer. I kapittel seks forsøker jeg å svare på problemstillingen og forskningsspørsmålene, sett i lys av teorier og det funnene fra analysen viser.

2. Teori

Grunnlaget for både den teoretiske gjennomgangen og selve oppgaven er det sosiolingvistiske forskningsfeltet, som har sin opprinnelse i William Labovs forskning på språklig variasjon i New York på 1960-tallet (Labov, 2009). De første studiene baserte seg på variasjoner i det talte språket, og har vært gjennom en lang utvikling til å i dag også se på variasjon i skriftlig språk, for eksempel på CMC (Androutsopoulos, 2006, s. 421). I kapitlet vil jeg gjennomgå relevant teori for å best mulig kunne svare på problemstillingen. Den teoretiske gjennomgangen inkluderer kjennetegn på *det digitale sosiale språket*, ulike måter å se på *staving* og *ortografi*, *normpluralisme* og hvordan ulike normer eksisterer parallelt og utvikler seg over tid gjennom samhandling, og til slutt gjennomgås noen ulike tilnærminger til begrepet *kodeveksling*.

2.1 Det digitale språket

Som nevnt i kapittel 1.1 står CMC for *Computer mediated communication*, (Androutsopoulos, 2017, s. 233), oversatt til *datamediert kommunikasjon*. CMC blir referert til som noe som skjer, altså er CMC kommunikasjon som skjer gjennom å bruke en datamaskin eller annet digitalt verktøy. Samtidig er det mange som bruker CMC om måten å kommunisere på, og forsker på hvordan CMC kommer til uttrykk i skrivning på data. Dorleijn & Nortier (2009) beskriver CMC som noe uformelt og annerledes enn annen skriftlig kommunikasjon, noe som gjør at det digitale språket i større grad kan sammenlignes med talt språk (Dorleijn & Nortier, 2009, s. 127). De bruker altså begrepet CMC om den kommunikasjonen som foregår digitalt, samtidig beskriver Lie (2011) CMC som ulike dialogiske sjangre som foregår på digitale plattformer. I de dialogiske sjangrene inngår for eksempel dialektskriving, ustandardisert tegnsetting, bruk av emotikons og forkortelser (Lie, 2011, s. 45-47). Lies bok med beskrivelsene av CMC heter «Det digitale språket», og er et begrep brukt på norsk. Stian Hårstad (2021) påpeker at den mest presise beskrivelsen er *digitalt mediert språkbruk*, en slags fusjon av begrepene *computer mediated communication* og *digitalt språk* (Hårstad, 2021, s. 23). Samtidig mener han at begrepet *nettspråk* ofte brukes om det samme, muligens fordi dette er et enklere begrep å bruke og forstå. Crystal (2006, s. 27) forklarer internettspråket som «written speech», altså skrevet tale. Fra titlene på ulike masteroppgaver om temaet brukes begrep som dialekt i skriftspråk (Evjen, 2011), språkbruk på Messenger

(Strand, 2018), Written Computer-Mediated Communication (Helgesen, 2019), SMS-språk (Osland, 2007), internettkommunikasjon (Grøvli, 2013) og Facebook-språket, samt snakkeskriving (Rotevatn, 2014). En del av disse er tydelig på at forskningen gjelder spesielle plattformer, som Messenger og Facebook, og dette indikerer at det finnes et eget språk på disse plattformene, som ikke gjelder andre steder. Felles for alle de brukte begrepene er antydningen om at språket som eksisterer på digitale plattformer, har en ny dimensjon. Det gjør det relevant å studere det digitale språket som et eget studieobjekt. Flere studier, forskere og masteroppgaver antyder at det digitale språket er en hybrid eller blanding av det skrevne og det talte (Tagliamonte & Denis, 2008, s. 25). Det som i stor grad skiller skriftlig og muntlig kommunikasjon, er ifølge Meletis og Dürscheid (2022) at skriving er monologisk og tale er dialogisk, samt at «[communication] is synchronous in speech and asynchronous in writing» (Meletis & Dürscheid, 2022, s. 20). Crystal (2006, s. 32) beskriver fusjonen av muntlighet og skriftlighet i digital sosial skriving på denne måten: «We ‘write’ e-mails, not ‘speak’ them. But chatgroups are for ‘chat’, and people certainly ‘speak’ to each other there – as do people involved in virtual worlds» (Crystal, 2006, s. 32). Dette er med på å tydeliggjøre hvordan det muntlige språket blir tatt inn i den digitale sosiale skrivingen, og at det skapes en hybrid av det tradisjonelt muntlige og tradisjonelt skrevne.

Begrepet kommunikasjon antyder videre at det som gjør skrivingen spesiell, er at den skjer i samspill mellom mennesker, altså er den dialogisk og preget av å være sosial (Androutsopoulos, 2011b, s. 1; Hårstad, 2021, s. 24). Androutsopoulos (2011b) beskriver det som digital sosial skriving, kjennetegnet av å være nettverks- eller vennskapsbasert. Og dette sosiale aspektet er det som gjør at det digitale språket i stor grad ikke følger standardnormer (Androutsopoulos, 2011b, s. 1). Som dette kapitlet allerede har vært inne på, er kjennetegn på den digitale sosiale skrivingen at den er vennskaps- eller nettverksbasert, og den inneholder ofte ulike former for CMC, for eksempel de dialogiske sjangrene til Lie (2011) som ustandardisert tegnsetting, ortografi, bruk av liten og stor bokstav samt prosodi (Androutsopoulos, 2011b; Androutsopoulos, 2017; Lie, 2011; Røyneland & Vangsnes, 2020; Hårstad, 2021). I tillegg består det digitale språket av en rekke avvik fra standardnormene til ulike språk, for eksempel ved å bruke forkortelser og talemålsnære varianter av ord, samt innslag av ord fra andre språk (Muysken, 2000, s. 3). Androutsopoulos (2011b) beskriver det digitale sosiale språket som innovativt, fordi ulike elementer fra det muntlige domenet blir tatt inn i det digitale skriftspråket. Det innovative deler han i tre dimensjoner som tydelig kjennetegner det digitale sosiale språket, og bruker begrepene *conceptual orality*, *semiotic*

compensation og *linguistic economy* (Androutsopoulos, 2011b, s. 5). Den *konseptuelle muntligheten* er alle de aspektene ved det digitale språket som kan minne om det muntlige språket, eventuelt talemålet til gruppen som undersøkes. *Semiotisk kompensasjon* er alle forsøk på å kompensere for det som mangler i skrift, som fravær av ansiktsuttrykk og intonasjon, og kan derfor kompenseres for ved hjelp av emoji, bilder, vokalbruk og ekspressiv prosodi samt forkortelser for latter. Den siste kategorien kaller han *lingvistisk økonomisering*, og viser til alle strategier som benyttes for å forkorte det som skrives, som kan tilfredsstille behov om å skrive raskt, pengebruk (muligens utdatert i 2023) og for å minimere størrelsen på meldingene (Androutsopoulos, 2011b, s. 5). Hårstad (2021) beskriver det digitale sosiale språket slik: «Både lek med ortografiske normer, utnytting av polyvalens i forholdet mellom grafem (skrifttegn) og fonem (lydtegn) og distansering fra standardvarieteter er kjent fra skriving lenge før digitaliseringens innmarsj, og igjen må vi se den økte forekomsten som den egentlige nyheten» (Hårstad, 2021, s. 31). En kan derfor anta at dette også er noe som vil forekomme også i elevenes fritidstekster, og det interessante i denne studien er derfor å undersøke hvordan det skjer.

2.2 Staving og ortografi

Mark Sebba (2009) definerer *spelling* som dette «writing of words of a language according to the norms or conventions of that language» (Sebba, 2009, s. 10). *Spelling* blir vanligvis oversatt til det norske begrepet *staving*, og viser til at staving handler om å plassere grafemene i en rekkefølge som stemmer overens med normen til det aktuelle språket. Forskjellen på staving og ortografi i engelsk blir ifølge Sebba slik «I am spelling the words of this sentence according to the orthography of English [...]» (Sebba, 2009, s. 11). Å skrive ortofont handler derfor om å skrive så nærme det muntlige språket som mulig, å gjengi lydene fra det talte språket. En dialekt kan sees på som en varietet av et språk, det fungerer som et eget språk, men som ligner andre språk. Noen legger også til en ekstra dimensjon i beskrivelsen av hva en dialekt er, ved at den også må ha en geografisk tilhørighet (Vikør, 1998, s. 44). Vikør (1998) beskriver videre forskjellen i det muntlige og skriftlige som dette «Vi kan altså vere meir omhyggelege når vi skriv enn når vi snakkar, og strukturerer da teksta på bestemte måtar i samsvar med normer som vi reknar med at mottakaren har» (Vikør, 1998, s. 53). Dette har sammenheng med det synkrone og asynkrone, hvor den digitale sosiale skrivingen i større grad enn tradisjonell skriving, krever synkronitet – spesielt på for eksempel chatten på

Snapchat, hvor chatten vil forsvinne etter en viss tid. Vikør (1998) definerer språknormer som målestokk eller mønster for hva som er akseptabelt og hva som anses som riktig innenfor et språkssystem (Vikør, 1998, s. 47). Han skiller i grammatiske normer og bruksnormer, og internaliserte og fastsatte normer. De internaliserte normene er de vi lærer i oppveksten, i nærmiljø og lignende, mens de fastsatte normene i større grad er knyttet til regler som er formelt bestemt, og som må tillæres gjennom opplæring (Vikør, 1998, s. 49). Kjernen i normen beskriver han som rettskriving, bøyning og uttale, og dersom en avviker fra disse, vil det kunne regnes som feil eller et avvik ifølge normen. På sosiale medier kan en internalisert norm være det gjeldende, fremfor fastsatte normer, fordi skriving på sosiale medier ikke er reglementert og heller oppstår i samspill og dermed blir internaliserte normer.

Fordi skriving på sosiale medier ikke nødvendigvis skal være normert, er ikke normavvikene spesielt interessante, men det kan være verdifullt å undersøke hvilke avvik som forekommer og på hvilken måte. Ifølge Stæhr (2016, s. 173) kan normer beskrives som «co-constructed interactional accomplishment» som involverer en forståelse for korrekthet, autoritet og for hva som er passende. På denne måten anser han normer som sosiokulturelt og ideologisk konstruert. Videre er det ulik grad av formalitet knyttet til ulik type skriving, for eksempel skoleskriving og fritidsskriving, men at normene kan være relativt fastsatte innen det han kaller «peer-group normativity» (Stæhr, 2016, s. 175). Ifølge hans studie orienterer ungdommen seg mot ulike normative ordener, både standard ortografiske og ulike normer blant andre ungdommen som reflekterer ulike talestiler, altså kan det standardnormerte opptre samtidig med andre normative stiler (Stæhr, 2016, s. 192).

Vangsnes (2019) beskriver tre ulike tekster med dialektpreg som ortofone, mindre ortofone og lite ortofone tekstprøver. Den lite ortofone tekstprøven inneholder kun seks ordformer som bryter med standard ortografien, og har ett dialektalt preg, noe han beskriver som emblematiske dialektmarkører (Vangsnes, 2019, s. 101). Altså er ikke teksten særlig ortofon, men den regnes trolig likevel som en tekst skrevet på dialekt, fordi den inneholder disse emblematiske markørene som er distinkte for *nordnorsk dialekt*. Ordformene fra dialekten skiller seg markant fra standard bokmål, og i dette tilfellet gjelder det fire pronomener og to presensformer av verb (Vangsnes, 2019, s. 101). De andre tekstene er i større grad ortofone, fordi de markerer langt flere trekk ved dialekten enn den emblematiske markerte teksten. Folkvord (2020) introduserer i sin masteroppgave begrepet standardnormsaliens, som er et begrep som også passer godt til det denne studien undersøker. Han benytter seg hovedsakelig av Auer, Barden & Grosskopfs (1998) beskrivelse av saliens som omhandler muntlighet og

hvordan enkelte varieteter velges over andre. Auer et al. (1998, s. 165) beskriver et ord som lite salient dersom ordet kan «leses inn» inn i den normerte ordformen, men dersom en må endre standardortografien for at det skal passe fonetisk, da har ordet en høy grad av saliens. De skiller også i primære og sekundære saliente markører, hvor de primære er de som skiller seg mest fra standardortografien, og er også de som skape mest problemer med forståelse for utenforstående (Auer et al., 1998, s. 164). Folkvord (2020) har tilpasset denne teorien til digital sosial skriving når han introduserer begrepet standardnormsaliens, hvor standardnorm referer til den grammatikken som er forventet av standardspråkene bokmål og nynorsk, og saliens handler om språkbrukerens bevissthet på språklige trekk. Et ord er salient dersom språkbrukeren må endre standardortografien for at ordet skal passe med talemåten, som ifølge Røsstad (2008) egentlig er et begrep benyttet for å utforske om markerte språktrekk er en faktor ved endring i talespråk. For at språket skal være standardnormsalient må språkbrukeren være bevisst på at normeringen av ordet ikke representerer talemålet (Folkvord, 2020, s. 15-16). Flere av deltakerne til Folkvord (2020) viser høy grad av standardnormsaliens ved at ordene på bokmål ikke representerer talemålet, og da velger de talemålsnære variantene. I intervjuene begrunnet informantene dette med at det ga mer tilhørighet og troverdighet å avvike fra det normerte, spesielt når avviket mellom talemålet og det normerte skriftspråket oppleves stort.

2.3 Normpluralisme

Berge (2019) beskriver en skriftkultur som «[...] eit fellesskap av menneske der bruken av skrift inngår i dei konstituerande samhandlingsnormene i kulturen» (Berge, 2019, s. 24). En skriftkultur kan ut ifra denne definisjonen være skriving på Facebook, det kan være generell skriving på fritiden blant en del av den norske befolkning, selv om denne trolig vil variere, og en mer presis beskrivelse av en skriftkultur vil være en mindre enhet i samfunnet. Et eksempel kan være ungdomsskoleelever, begrunnet med at de samhandler med hverandre nesten hver dag på skolen, og trolig også på digitale arenaer på fritiden. Dersom en ungdomsskoleklasse skriver i en gruppechat sammen på Snapchat hver dag i ett år, er det grunn til å tro at det vil oppstå en skriftkultur som i mer eller mindre grad vil være spesiell for denne gruppen, selv om den også kan ligne andre ungdomskulturer. Ifølge Apelsest (2019) er moderne skriftkulturer, for eksempel på sosiale medier, preget av å ha færre formelle kriterier enn andre skriftkulturer. Samtidig må skriftkonvensjoner også i nyere skriftkulturer og skriftfellesskap implementeres, aksepteres og brukes av deltakerne i kulturen (Apelsest, 2019,

s. 85). Det må muligens som Folkvord (2020) & Vikør (1998) beskriver, bli internaliserte normer blant gruppen som kommuniserer. Dette kan også ha sammenheng med det Berge (2019, s. 28-29) beskriver som to typer skriftbruk ved studier av skrivekulturer, nemlig skrivehendelser (literacy events) og skrivepraksiser (literacy practices). Forskjellen på disse er at skrifthendelser er måten det skrives på «her og nå», og skriftpraksiser er mer stabile skrivemåter, utviklet ved gjentakning innen en gitt skrivekontekst. Dette kan være noe vanskelig å skille mellom på digitale plattformer, fordi skriving på Snapchat omtrent alltid skjer «her og nå» og kan derfor regnes som skrifthendelser. Samtidig viser forskning at måten mange skriver på, på digitale plattformer er konsekvente, og skrivehendelsene kan ha gått over til å bli en skriftpraksis innen en gitt skriftkultur. De nye digitale skriftkulturene er på mange måter mindre standardiserte og i stor grad uformelle, og Apelseth beskriver dem også som mer dynamiske i den forstand at de henter konvensjoner både fra muntlige- og skriftlige tradisjoner (Apelseth, 2019, s. 86). Selv om de er mindre standardiserte, kan den digitale sosiale skrivingen ifølge Stæhr (2016) ikke kalles normløst eller uregulert, fordi «[...] that social media writing [...] is characterized by various forms of regulation and orientations towards many different and sometimes co-existing norms of language use (Stæhr, 2016, s. 193). Han utdyper dette ved å kalle denne typen skriving for polysentrisk organisert, som kan bety at det eksisterer flere normer parallelt.

Røyneland & Vangsnes (2020, s. 385–386) påpeker også at det på sosiale medier finnes andre normkonvensjoner, hvor det ofte er forventet å bryte med de etablerte skriftnormene. Dette kan også ha sammenheng med Hårstads (2021, s. 22) beskrivelse av at dagens digitale sosiale skriving ikke er en nyhet, men at den økte forekomsten er det, noe han forklarer ved normpluralisme. Med det mener han at det har skjedd en økning innen det skriftlige domenet, som har skapt en endring i dynamikken mellom det skriftlige og det muntlige (Hårstad, 2021, s. 35). Normpluralismen tyder også på at det kan eksistere flere normer på samme tid. Dagens skriftspråk har tatt opp i seg noe av den stilistiske bredden som i utgangspunktet har vært et kjennetegn på det muntlige domenet (Hårstad, 2021, s. 35). Det digitale språket har i lang tid vært sett på som normløst, et sted hvor alt er lov – som har ført til antakelser om at digital kommunikasjon bryter ned de gjeldende språknormene (Hårstad, 2021, s. 35). I dag kan flere språklige lovligheter eksistere parallelt, og det tvinger dermed språkbrukeren til å ta bevisste valg, hvor ett valg for eksempel er hvordan dialektskriving reflekterer de strukturelle trekkene ved skriverens talemål (Hårstad, 2021, s. 36). Dialektskrivingen kjennetegnes heller ikke ved at talemålet skrives fonetisk rett, men ved at dialekten må skrives på riktig måte til riktig

mottaker (Hårstad, 2021, s. 36). Dette gjenspeiler funnene fra tidligere forskning om at det talemålsnære språket ikke er ortofont korrekt, selv om språkbrukerne selv mener de «skriver dialekt» eller slik de mener de snakker (Folkvord, 2020; Osland, 2007; Strand, 2018).

2.4 Kodeveksling, transspråking og språkmiksing

Kodeveksling er et komplekst begrep, som både er mye brukt og omdiskutert, fordi det kan legges ulike verdier til hva begrepet inneholder. Derfor vil jeg diskutere noen av disse begrepene og betydningen de kan ha i forskning på språklig variasjon. Begrepet ble for eksempel brukt på 1970-tallet av Gumperz & Blom (1972) i en studie av kodeveksling på Hemnesberget, en studie som blant annet er kritisert av Mæhlum (1996, s. 749) for å ikke ta nok hensyn til den norske språksituasjonen, og at premissene for studien dermed er utilstrekkelige. En nyere og mye brukt bok som tar for seg flere aspekter ved kodeveksling er *code-switching* av Gardner-Chloros (2009), som er en viktig bidragsyter til min definisjon av hva kodeveksling er. Hun påpeker at kodeveksling i utgangspunktet ble benyttet om bilingvale som kodeveksler i for eksempel uformelle situasjoner (2009, s. 165). Samtidig beskriver Gardner-Chloros (2009, s. 5) at de fleste i dag er flerspråklige og at kodeveksling derfor gjelder de fleste i mer eller mindre grad. Hun beskriver kodeveksling på denne måten:

It refers to the use of several languages or dialects in the same conversation or sentence by bilingual people. It affects practically everyone who is in contact with more than one language or dialect, to a greater or lesser extent. (Gardner-Chloros, 2009, s. 4)

Altså kan det handle om både bruken av ulike språk og dialekter, og det påvirker alle som er i kontakt med ulike dialekter og språk. Selv om kodeveksling i utgangspunktet er forbeholdt skriftlig kommunikasjon, og bilingvale, er det også en passende beskrivelse på de aller fleste i Norge og må kunne overføres også til skriftlig kommunikasjon. I Norge har vi to skriftspråk og de aller fleste bruker en dialekt som skiller seg fra begge de skriftlige målformene. Hvis vi overfører teorien til den norske befolkningen, vil det altså si at de fleste nordmenn forholder seg til ulike dialekter, ulike skriftspråk og også engelsk, som er et språk majoriteten kan og som svært mange bruker ofte. Hun beskriver videre at bilingvale ofte bytter språklige varieteter «[...] to communicate something beyond the superficial meaning of their word» Gardner-Chloros (2009, s. 4), og at de fleste flerspråklige mikser ulike språk i deres daglige

liv. Kodeveksling er et begrep som i utgangspunktet er blitt benyttet om muntlig språkveksling, men som de senere årene også har blitt tatt i bruk for å beskrive veksling mellom ulike språklige koder også i skrift. Det har tidligere i stor grad vært benyttet for å beskrive veksling mellom to språk blant flerspråklige, og i en norsk kontekst har det vært vanlig å se på veksling mellom norsk og engelsk (se f.eks. Helgesen, 2019; Sunde, 2016).

Dorleijn & Nortier (2009, s. 131) forklarer kodeveksling gjennom de tre begrepene *insertion*, *alternation* og *intrasentential*, oversatt til innsetting, alternering og kodeveksling. Ved innsetting settes andre språk inn i basespråket, som i denne studien er norsk, hovedsakelig nynorsk. Ved alternering byttes det helt mellom to ulike språk eller koder og ved kodeveksling brukes ulike språk i ulike setninger (Dorleijn & Nortier, 2009, s. 131).

Androutsopoulos (2011a) har en lignende beskrivelse av kodeveksling som skjer ved digital social skriving: «Depending on approach, code-mixing is defined as the juxtaposition of linguistic codes within a single sentence or as an alternation of codes that lacks a specific pragmatic function» (Androutsopoulos, 2011a, s. 1). Altså kan kodeveksling også her skje ved å sidestille to koder innad i en melding eller setning, eller ved å alternere mellom to koder som ikke har en pragmatisk funksjon. Alternering av koder kan både være mellom norsk og engelsk, men hvis vi anser bokmål, nynorsk og talemålsnærhet som ulike koder eller varieteter, blir begrepet større. Det kan tenkes at veksling mellom norsk og engelsk har en mer pragmatisk funksjon, enn veksling mellom bokmål og nynorsk for eksempel. Samtidig kan det å veksle fra ortofone ordformer til bokmål, også ha en distinkt funksjon. Et alternativt begrep er *translanguaging* (transspråking) som Conteh (2018) beskriver slik «The focus moves from how many languages an individual may have at their disposal to how they use all their language resources to achieve their purposes» (Conteh, 2018, s. 446). Han beskriver dette som planlagt og systematisk bruk av to eller flere språk i læringssituasjoner. Hvis vi ser bort i fra bestemte læringssituasjoner og anser for eksempel normert nynorsk, bokmål og talemålsnærhet som ulike koder, kan det være et viktig begrep å ta med videre i denne studien, fordi å kunne benytte seg av de ulike varietetene kan være en ressurs. Muysken (2000) argumenterer for at det riktige begrepet å bruke om kodeveksling er *code-mixing*, kodemiksing, fordi kodeveksling i hovedsak kun kan brukes om alternering mellom to språk (Muysken, 2000, s. 4). Han beskriver kodemiksing innad i setninger (muntlig) og inkluderer alle grammatiske og leksikalske innslag fra andre koder (språk) enn basespråket (Muysken, 2000, s. 1). Basert på disse ulike definisjonene av hvordan veksling og miksing av språk kan foregå, vil jeg i denne studien benytte kodeveksling når engelske ord eller fraser benyttes i

meldinger ved alternering eller innsetting. Kodeveksling vil også benyttes dersom samtalen går fra å være svært ortofone til svært normerte, eller motsatt, fordi det da kan ha en distinkt funksjon basert på konteksten. For veksling innad i meldinger mellom ordformer som tilhører det norske basespråket, mellom nærstående varieteter, men som ikke ser ut til å utgjøre en distinkt funksjon, vil *translanguaging* – *transspråking* – benyttes som forklarende begrep.

3. Metode

I dette kapittelet skal jeg gjøre rede for de metodiske valgene jeg har tatt i arbeid med oppgaven. Først vil jeg utdype samarbeidet mitt med *MultiLit*, med fokus på rollen min i prosjektet og påvirkningen det har hatt på denne oppgaven. Deretter vil jeg gjennomgå de etiske utfordringene ved å samle inn data fra private chatter på sosiale medier, i tillegg til etiske hensyn å ta når deltakere er under 18 år og hvilke metodiske valg som har blitt tatt for å gjøre deltakelsen trygg. Til slutt vil jeg utdype innsamlingsprosedyrene som ble utviklet i forkant av datainnhenting, pilotering av prosedyren og hvordan innsamlingen gikk for seg, samt de utfordringene som oppsto underveis.

3.1 Samarbeid med MultiLit

Da det ble klart at jeg ønsket å fokusere på dialekt i skriving blant elever i oppgaven, ble jeg tidlig tipset om prosjektet *Multilektal skrivekunne i opplæringa* (MultiLit). Jeg kom da i kontakt med veilederne mine som begge er involvert i prosjektet, jeg fikk god informasjon og jeg fikk lest meg opp på hva formålet med prosjektet er. Jeg ble umiddelbart interessert, og vi fant tidlig ut at masteroppgaven min kunne passe inn. Prosjektet består av fire arbeidspakker, og prosjektet mitt er tilknyttet WP2 (arbeidspakke 2) med tittelen *Written norms among multilectal and monolectal adolescents* (Cristin, 2022). Målet for WP2 er å se på hvordan ungdom skriver på skolen og på fritiden, og om disse elevene har fordeler knyttet til at de bruker flere skriftspråk, deriblant nynorsk og bokmål. Prosjektet skal samle inn data fra ulike områder i Norge, og den første innsamlingsprosessen foregikk i en kommune på Vestlandet. Jeg var med MultiLit til den aktuelle skolen og samlet inn data og har til gjengjeld fått bruke det innsamlede materialet, som er datagrunnlaget for oppgaven. Jeg ønsket til oppgaven min å samle inn autentisk fritidsskriving fra elever på ungdomsskolen, noe som kan være vanskelig og problematisk å få tak i på egenhånd. Det har derfor gitt meg store fordeler å delta i prosjektet, fordi det har forenklet prosessen med å få tak i deltakere, lage informasjonsskriv til elever, skole og foreldre. I tillegg omfatter MultiLits meldeskjema til Sikt også masterprosjektet mitt, og derfor var det ikke nødvendig å melde det inn separat. Samtidig er typen meldinger jeg fikk samlet inn, noe begrenset som følge av samarbeidet. Jeg var i utgangspunktet interessert i å se på hvordan elevene varierer skriftspråket til ulike samtalepartnere, for eksempel foreldre, besteforeldre og lærere. Fordi det ikke ble mulig å samle inn samtaler fra elevene med eksterne tredjeparter, består datamaterialet av tekster

elevene har skrevet med elever på samme trinn. Dette har gjort at problemstillingen har endret seg noe underveis, fordi jeg anser datamaterialet fra gruppen som mer homogent enn om jeg også kunne studert hvordan elevene skriver til personer i ulike aldersgrupper og med andre relasjoner enn venner og klassekamerater. Denne begrensningen til tross har dette datamaterialet gitt nye muligheter for å undersøke hvordan elevene på klassetrinnet skriver til hverandre. Samarbeidet har gjort at deltakergruppen jeg har endt opp med, er relativt stor, og jeg har fått et autentisk materiale det er interessant å studere videre.

3.1 Utvalg og datamateriale

I denne studien er datamaterialet de tekstene vi har samlet inn gjennom skjermdumper fra elevenes egne samtaler på sosiale medier. Vi endte med et datamateriale som i hovedsak består av chatlogger fra Snapchat, samt noen meldinger fra SMS. Dette fremkommer også i bakgrunnsskjemaet som ble samlet inn, hvor 90,1 prosent bruker Snapchat hver dag og rundt 60 prosent bruker SMS hver dag (Se bakgrunnsskjema i vedlegg 2). Dette gjenspeiler tall hentet fra Medietilsynet om hvordan barn og unge bruker sosiale medier, deriblant Snapchat (Medietilsynet, 2022, s. 4). Utvalget til denne studien er nøye utvalgt for MultiLit, hvor de også skal samle inn lignende datamateriale for flere andre skoler i Norge. Likevel er deltakerne som delte meldinger med oss de elevene som ønsket å dele meldinger, og de ble valgt ut slik at det ble omtrent like mange fra hver klasse og fra ulike kjønn.

Datamaterialet i denne studien er skjermdumper elever delte med oss, som de selv valgte ut. Når jeg bruker termen 'datamateriale', sikter jeg til alle 'skjermdumpene' som ble delt med *MultiLit* i 2022. Skjermdumpene viser ofte bare et utdrag fra en 'meldingsutveksling' eller samtale, og disse to termene brukes derfor om en hel samtale mellom to eller flere personer. Samtalene eller meldingsutvekslingene kan bestå av flere skjermdumper. Videre består hver 'skjermdump' og samtale av flere meldinger og ulike avsendere, og med termen 'melding' sikter jeg til én melding fra en skjermdump eller samtale. Som beskrevet ble skjermdumpene delt med oss fra elever på et ungdomsskoletrinn i en kommune på Vestlandet. Når jeg snakker om kommunen mener jeg derfor stedet hvor innsamlingen fant sted, hvor den største delen av deltakerne kommer fra. Talemålet i kommunen referer også til denne kommunen, et talemål de fleste av deltakerne også har. Samtidig har jeg ikke intervjuet deltakerne eller brukt lydopptak av dem for å kunne høre på dialekten. Deltakerne i studien er de som har delt private meldinger med MultiLit, og 'deltakerne' er dermed termen jeg bruker om dem.

Innsamlingen foregikk i løpet av én uke på et ungdomsskoletrinn, heretter kalt *innsamlingsuken*.

3.3 Innsamlingsmetode og etiske betraktninger

Alle deltakere i et forskningsprosjekt skal tas hensyn til gjennom et samtykke som «skal være frivillig, informert og utvetydig, og det bør være dokumenterbart» (Nasjonale forskningsetiske komiteer (NESH), 2021). I denne studien er også deltakerne mindreårige, og det gjør at det stilles ekstra krav til beskyttelse. Et samtykke fra deltakernes foresatte var derfor nødvendig, i tillegg til at deltakerne selv måtte gjennomføre et informert samtykke (NESH, 2021). Selv om de foresatte hadde godkjent ungdommenes deltakelse, hadde ungdommen likevel mulighet til å nekte deltakelse, og deling av meldinger var noe elevene valgte selv. I forkant av innsamlingsuken var både foresatte og elever informert av lærerne om at det skulle gjennomføres et forskningsprosjekt, og de hadde fått noe informasjon om hva som skulle skje. Da prosjektuken gikk i gang, var det første gang vi møtte elevene, og det var derfor nødvendig å ha en introduksjonstime hvor elevene kunne bli kjent med oss og få informasjon om hva som skulle foregå i løpet av uken. De fikk vite en del om hva uken skulle bestå av og noe om hva som var målet vårt med å være på skolen, uten å gå i dybden på hva vi faktisk forsket på. Under denne første timen fikk også elevene vite at vi skulle samle inn private meldinger fra sosiale medier, med informasjon om frivillighet og hvilke typer meldinger vi ønsket. Vi delte også ut et avkryssningsskjema hvor elevene kunne velge om de ønsket å dele meldinger og delta i gruppeintervju. Dette gjorde vi både for å gjøre prosessen med å finne deltakere enklere og for at elevene kunne tenke gjennom og finne ut om dette var noe de ønsket å gjøre, uten påvirkning fra andre i klassen. Her fikk de også opplyst at alt de eventuelt delte, ville være anonymt, at det ikke kunne spores tilbake til dem og at de kunne trekke seg både før og etter deling av eventuelle meldinger.

Innhenting og bruk av private meldinger i forskning kan være problematisk å gjøre på en etisk forsvarlig måte. Det gjelder spesielt når gruppen som skal delta i prosjektet, består av mindreårige. Det skal tas hensyn til å ivareta personvernet til prosjektdeltakerne, de skal levere et informert samtykke og datalagring skal skje på en forsvarlig måte. Lunde & Røynealand (2023) utarbeidet derfor en innsamlingsprosedyre som skal ivareta disse kravene, og den videre gjennomgangen av de metodiske valgene er bygget på deres arbeid. De private meldingene ble i samråd med Sikt og fagansvarlig for forskningsetikk ved HVL, Anne-Mette

Somby, klassifisert som gule (Lunde & Røynealand, 2023, s. 3-4). HVL bruker en trafikklysmoell som etisk veileder for innhenting av ulike data. Her klassifiseres ulike data som åpne (grønne), interne (gule), fortrolige (røde) og strengt fortrolig (svarte) (Høgskulen på Vestlandet, 2021). Dataene som skal samles inn, avgjør hvilke hensyn en må ta før, under og etter innsamling av data. De dataene vi skal samle inn, regnes som gule, fordi de inneholder alminnelige opplysninger som kjønn, sosioøkonomiske- og geografiske forhold. Dataene kan være tilgjengelige for både interne og eksterne, men med kontrollerte tilgangsrettigheter (Høgskulen på Vestlandet, 2021). Opplysningene er likevel bare relevante for en begrenset brukergruppe ved Høgskulen på Vestlandet. Gule data krever noen spesielle hensyn, ved at de trenger en viss beskyttelse og tilgangsrettighetene må kontrolleres både internt og eksternt (Høgskulen på Vestlandet, 2021). For å ivareta personvernet er det krav til hvordan data hentes inn, lagres og oppbevares (Høgskulen på Vestlandet, 2021). Ifølge veilederen er godkjente kommunikasjons- og delingsverktøy Zoom, Teams og e-post dersom begge adressene er tilknyttet samme institusjon. Godkjent verktøy for lagring er OneDrive og skytjenester fra HVL som Box og Filesender (Høgskulen på Vestlandet, 2021). Enheter som kan brukes, er minnepenn eller ekstern harddisk, pc driftet av HVL og privat pc eller telefon hvis en følger retningslinjer for bruk av private enheter (Høgskulen på Vestlandet, 2021b). De nasjonale forskningsetiske komiteene har en egen forskningsetisk veileder for internettforskning som gir noen grunnleggende punkt å ta hensyn til når man studerer ytringer på nett (NESH, 2019). Først og fremst er det et skille mellom offentlige og private ytringer, og at mye tekst befinner seg i en gråsoner mellom disse (NESH, 2019). For denne studien er ikke datamaterialet i en gråsoner, men er private meldinger der deltakerne selv har valgt ut hva vi kan lese og bruke i forskningen. Som forsker har man taushetsplikt overfor sine deltakere, men her sier veilederen at denne plikten må vike for opplysningsplikten dersom noe alvorlig kommer frem (NESH, 2019). Når vi innhentet opplysninger fra deltakerne, ble de også opplyst om at de ikke skal dele sensitive opplysninger eller opplysninger om tredjepersoner, nettopp fordi dette kan utløse opplysningsplikten og dermed gjøre forskningsprosjektet vanskeligere å gjennomføre. Det hadde også kunnet påvirke om dataene kunne anses som gule (Lunde & Røynealand, 2023, s. 2).

For å tilfredsstillere de krav som stilles til innhenting, lagring og bruk av dataene, har planleggingsprosessen vært både omfattende og nøye planlagt. Prosjektet som helhet, inkludert mitt prosjekt, har fått godkjenning av Sikt til å gjennomføres, som kan sees i

vedlegg 1. Under innsamlingsprosessen brukte vi iPad fra HVL fordi vi anså dette som det beste verktøyet, både praktisk og av hensyn til å ivareta personvern. Bildene ble deretter lastet opp i OneDrive, og alle data tilhørende prosjektet er lagret på samme sted (Lunde & Røynealand, 2023, s. 1). Det er kun personer tilknyttet *MultiLit* som har tilgang til filene, og dataene er derfor lagret på en forsvarlig måte med verktøy som er lett tilgjengelig (Lunde & Røynealand, 2023, s. 4). For at dataene likevel skulle kunne klassifiseres som gule, krevde det god informasjon til elevene om hvilke meldinger de kunne sende til oss (Lunde & Røynealand, 2023, s. 1). Deltakerne fikk klare retningslinjer for hvilke meldinger de kunne dele, for eksempel kunne ikke meldinger med sensitive opplysninger og informasjon om tredjeparter utenfor samtalen, deles. Dette var også en forutsetning for at dataene kunne behandles som gule, ifølge trafikkslysmodellen for håndtering av datamateriale (Lunde & Røynealand, 2023, s. 2).

3.4 Innsamlingsprosedyren

Det har de siste årene vært forsket mye på hvordan fritidsskriving foregår og hvordan det ser ut ser ut, men det finnes likevel ikke en bestemt metode for hvordan en best kan samle inn, lagre og bruke private meldinger i forskning. Vanlige måter å studere fritidsskriving på i en norsk kontekst, har vært ved å se på hvordan det skrives i kommentarfelt til for eksempel nettaviser eller lukkede grupper på Facebook (Bue, 2019; Evjen, 2011). Enkelte har basert studiene sine på spørreundersøkelser om egen fritidsskriving (Rotevatn, 2014) eller ved bruk av situerte skrivesituasjoner (Røynealand & Vangsnes, 2020; Strand, 2018). Noen masteroppgaver har brukt autentiske meldinger, men det som skiller disse studiene fra min oppgave, er at de ofte har benyttet seg av venner og bekjente eller brukt gruppechatter de selv er en del av, som datamateriale (Se for eksempel Folkvord, 2020; Lande, 2017). Lunde & Røynealand (2023) utviklet derfor en prosedyre basert på tidligere studier, som er i tråd med forskningsetiske retningslinjer og ivaretar personvernet til deltakerne (Lunde & Røynealand, 2023, s. 2). Prosedyren har i stor grad gjort det mulig å få tilgang til den rette målgruppen og autentiske meldinger, samtidig som innsamling og lagring har foregått på en etisk forsvarlig måte. Den endelige prosedyren var den tredje som ble utprøvd i forkant av innsamling, og foregikk i korte trekk ved at elevene tok skjermbilder av meldingene de ønsket å dele, med en iPad driftet av HVL, og bildene ble flyttet til OneDrive for sikker lagring av forskeren. Deretter ble bildene slettet fra bildebiblioteket på iPaden, og spesifikk tredjepartsgodkjenning

ble sikret fra deltakerne i meldingsutvekslingene. Til slutt benyttet forskerne seg av bilde-til-tekst-teknologi på iPad til grovtranskripsjonene, og etter datainnsamlingen var avsluttet ble det gjennomført en fintranskripsjon (Lunde & Røynealand, 2023, s. 8-9). I forkant av innsamlingsuken gjennomførte jeg sammen med Lunde en pilotering av to mulige prosedyrer for innsamling. Prosedyren som fungerte best under pilotering er også den som er beskrevet her, men uten tredjepartsgodkjenning, noe som ble lagt til prosedyren etter pilotering, men før innsamlingsuken (Lunde & Røynealand, 2023, s. 10). I forkant av innsamlingsuken fikk elevene noe informasjon om at de skulle delta i et forskningsprosjekt, inkludert et skriv om hva som skulle forskes på (Se informasjonsskriv i vedlegg 3). Lunde og forskerne fra MultiLit opprettet en infrastruktur i OneDrive hvor hver klasse og hver enkelt elev hadde en egen mappe (Lunde & Røynealand, 2023, s. 9). Hver elev hadde også et eget kodenavn de benyttet under hele innsamlingsperioden, og er også kodenavnene som benyttes om dem i denne oppgaven.

3.5 Metodiske utfordringer

I utgangspunktet gikk innsamlingsuken svært bra og det var få utfordringer, likevel er det noen ting som er verdt å peke på som utfordrende med å samle inn denne typen data, både med tanke på prosessen og med selve dataene. I forkant av innsamlingen hadde vi et mål om å bli noe kjent med elevene før de delte meldinger, slik at det skulle oppleves mer behagelig for dem å dele med oss. Derfor hadde vi i all hovedsak planlagt deling av meldinger på dag tre, fire og fem, med noen delinger på dag to. I tillegg var det en krevende logistikk å få tak i alle de dataene MultiLit skulle samle inn i løpet av en uke på tvers av arbeidspakkene, så det var nøye planlagt hvilke timer som kunne brukes til WP2. Dette gjorde at vi fikk noe dårlig tid til å samle inn meldinger underveis, og tidvis oppsto det også problemer med internett som gjorde at delingen tok lengre tid enn det kunne gjort. Totalt var det 164 elever på skoletrinnet, hvor 77 elever ønsket å delta i prosjektet, omtrent halvparten. Vi endte opp med at 43 elever delte sine meldinger med oss, men totalt 77 elever har skrevet meldinger til prosjektet, som er 47 prosent av elevene på klassetrinnet. Det er flere jenter enn gutter, men omtrent like mange deltakere fra hver klasse. Til sammen kan deltakerne beskrives som relativt representative for klassetrinnet.

Utfordringene med de dataene vi faktisk har samlet inn, er i hovedsak tilknyttet meldingenes troverdighet. Det handler om at språk ofte er tilpasset mottakerne, som kunne vært

utfordrende dersom deltakerne hadde visst at vi skulle forske på deres språk. Dette kan knyttes til observatørens paradoks, som ifølge Labov (2009, s. 86) kan oppstå i språkforskning når informanter endrer sitt språk som følge av at de vet de blir observert. For å unngå dette ble deltakerne bedt om å sende meldinger de hadde skrevet fra tre måneder tilbake i tid, men før innsamlingsperioden startet. De aller fleste meldingene som ble delt med oss, er derfor skrevet bakover i tid, og språket er derfor etter all sannsynlighet ikke påvirket av prosjektet. Meldingene vi samlet inn er i hovedsak fra appen Snapchat, en app hvor meldingene blir slettet så fort de er lest, med mindre man har på en funksjon som gjør det mulig å lagre meldingene i 24 timer, eventuelt kan man manuelt lagre viktige meldinger. Under innsamlingsprosessen så vi likevel at mange av elevene hadde på funksjonen som gjør at meldinger kan lagres i lengre tid, eventuelt at de hadde lagret meldingene for lenge siden, som også er mulig. Denne metodiske utfordringen var derfor enklere å løse enn det vi så for oss i forkant av innsamlingsuken. En siste utfordring knyttet til de dataene vi har samlet inn, er spørsmålet om autentisitet, som følge av at elevene selv valgte ut de meldingene de ville dele. Det betyr at deltakerne kan ha valgt ut meldinger hvor språket ikke gjenspeiler hvordan de faktisk skriver, som forsovet også gjør seg gjeldende fordi vi har samlet inn relativt få meldinger fra de fleste av deltakerne. Likevel er målet med denne oppgaven å se etter kjennetegn på hvordan gruppen som helhet skriver, og meldingene kan derfor være et godt utgangspunkt for å se etter spesielle trekk ved deres digitale sosiale skriving.

4. Analyse og drøfting av funn

I dette kapittelet skal jeg gjennomgå oppgavens analyse og drøfte funnene. Først vil jeg redegjøre for kvalitativ innholdsanalyse og hvordan jeg har gått frem for å skape sammenheng i datamaterialet. Deretter vil jeg gjennomgå fremgangsmåten for hvordan jeg har kodet, kategorisert og ordnet materialet. Analysen har blitt gjort på tre ulike nivåer, som er analyse på ordnivå, meldingsnivå, og til slutt en typologisering og fordeling av deltakerne i ulike språkbrukerprofiler, hvor 16 deltakere vil fungere som eksempler på de ulike skrivestilene som er representert av språkbrukerprofilene. Fordi analysen består av tre deler er den også en stor og viktig del av denne oppgaven, derfor vil også funnene fra hver kategori komme fortløpende med en kort drøfting av kategoriene og hva funnene viser.

4.1 Kvalitativ innholdsanalyse

Målet med en kvalitativ innholdsanalyse er å systematisk gjennomgå utvalgte dokumenter, for å finne relevant informasjon til en problemstilling (Høgheim, 2020, s. 202). Etter en systematisk gjennomgang, kan man systematisere, kategorisere og registrere relevante data (Grønmo, 2016, s. 175). Ved gjennomføring av en kvalitativ innholdsanalyse er det ifølge Grønmo (2016) fire ting det er viktig å ta hensyn til ved utvalg av datamateriale. Dette er tekstenes relevans for problemstillingen, autentisitet, tilgjengelighet og troverdighet (Grønmo, 2016, s. 177). Tekstene er svært relevante for problemstillingen, fordi de er nøye utvalgt til å kunne svare på hvordan elevene faktisk skriver på fritiden. For studien min kunne det vært utfordrende å få tak i private chatter fra elevers sosiale medier, dersom jeg ikke hadde fått tilgang på dem gjennom MultiLit, fordi tekstene er private og kan være svært personlige, noe som gjør at det kreves stor samarbeidsvilje fra deltakerne (Lunde & Røyneland, 2023, 2022, s. 4). I og med at vi har fått deltakernes private meldinger fra Snapchat og SMS, vil jeg beskrive de som både troverdige og autentiske til å beskrive hvordan klassetrinnet kommuniserer på digitale plattformer. Samtidig er det viktig å påpeke at deltakerne selv har valgt ut hvilke meldinger de ønsker å dele, og meldingene kan derfor gi et unøyaktig bilde av hvordan de faktisk skriver. I tillegg har mange av elevene skrevet få meldinger, som også kan gi et unøyaktig bilde av hvordan de skriver. Likevel er de tekstene vi har fått, autentiske og troverdige, og selv om de ikke gir det fulle bildet av hver deltaker, er de likevel ekte og skildrer en del av personens digitale sosiale skriving.

Når en har vurdert disse fire problemstillingene ved tekstene som skal studeres, kan man gå videre til å kode og kategorisere materialet. Det kan enten gjøres ved å ha ferdige kategorier basert på problemstillingen, eller ved å finne kategorier på bakgrunn av det innsamlede datamaterialet (Grønmo, 2016, s. 180). I første omgang skjer det en åpen koding basert på materialet, for å danne et bilde av det sentrale eller typiske i materialet, som kan være deskriptivt, fortolkende eller forklarende (Grønmo, 2016, s. 266). Etter en åpen koding bør man utvikle kategorier som kjennetegnes ved å ha felles egenskaper, og kategoriseringen må derfor være systematisk og følge klare kriterier. Når materialet er kategorisert kan en sammenligne ulike element fra tekstene, finne det typiske i hver kategori og til slutt utvikle egne begrep eller typologier for å skape en større forståelse for materialet (Grønmo, 2016, s. 180). Dette er ifølge Grønmo (2016, s. 265) viktig fordi et overordnet mål med en kvalitativ innholdsanalyse er å finne en helhetlig forståelse for et fenomen, eller utvikle egne teorier eller hypoteser basert på funn i kategoriene.

Datamaterialet til denne studien er relativt omfattende, og det er mye som kunne vært interessant å studere videre. Jeg har derfor gjort noen avgrensinger for at prosjektets omfang skal være håndterbart innenfor tiden jeg har til rådighet. Målet med studien er å finne ut hvordan denne elevgruppen fra Vestlandet skriver til hverandre på fritiden, og finne ut hva som kjennetegner deres digitale sosiale skriving. MultiLit sitt totale datamateriale består av 4036 enkeltord, 1024 meldinger og 77 deltakere som har skrevet minimum én melding. Jeg har valgt å analysere hele datamaterialet for å få en god oversikt over denne gruppens digitale sosiale skriving, men på grunn av tidsbruk har jeg valgt å ikke analysere hver enkelt deltaker i dybden, da dette hadde vært for tidkrevende. Deler av analysen kan regnes som kvantitativ, fordi jeg har telt opp og regnet på prosentandeler for å finne mønster (Johannessen et al., 2016, s. 28). Likevel er analysen i all hovedsak kvalitativ, fordi materialet ikke består av en rekke tall som kan sorteres og sammenfattes, men av 4038 ord og 1024 meldinger som har blitt gjennomgått hver for seg, vurdert og plassert i passende kategorier. Det ligger derfor mye tolkning bak hver kategori og hvilke ord og meldingen som tilhører de ulike kategoriene. På grunn av studiens kvalitative preg, kan det også forekomme feil i opptellingen som har vært gjennomført. Det kan bety at om andre skal telle opp de samme forekomstene, kan de ende opp med andre tall enn det denne studien kommer frem til. Fordi det i enkelte tilfeller også er vanskelig å vurdere hvilke kategorier enkelte ord eller meldinger tilhører, er det også mulig at andre ville kategorisert dette forskjellig fra det jeg har. Dette har jeg prøvd å ta hensyn til ved å nøye forklare kategoriene, samt ved å telle over alt av datamateriale flere ganger.

4.2 Kategorisering og analyse

Som Grønmo (2016, s. 175) påpeker, må en i første omgang gjøre seg kjent med materialet, og finne det som er relevant for problemstillingen en undersøker. Jeg brukte derfor god tid på å bli kjent med materialet, for å skaffe meg et inntrykk av hva meldingene og samtalene inneholdt. På bakgrunn av tidligere forskning var jeg relativt sikker på at jeg kom til å finne avvik fra standardnormene, både i form av talemålsnære stavemåter, bruk av emoji, uregelrett bruk av stor og liten bokstav samt kreativ bruk av vokaler, engelsk og forkortelser (se f.eks. Hård af Segerstad, 2002; Lande, 2017; Morland, 2020; Nystad, 2020). For å kunne svare på problemstillingen og få et dekkende bilde av hva som kjennetegner klassetrinnets digitale sosiale skriving, så jeg det derfor som nødvendig å analysere datamaterialet på flere nivåer. I første omgang analyserte jeg alle ordene fra meldingene, både for å skape oversikt og for å se etter mønster i hvordan deltakerne staver ordene i sine meldinger. Jeg startet med en åpen koding av ordene for å skape oversikt og for å kunne ha bestemte kategorier alle ordene kunne fordeles i. I forkant av analyseringsprosessen hadde jeg bestemt de tre kategoriene *nynorsk*, *bokmål* og *talemål*, men da jeg gikk i gang med å fordele ordene i de tre kategoriene, måtte jeg tilføre nye kategorier. I utgangspunktet en teoridreven analyse etter Grønmo (2016, s. 180), men som i all hovedsak ble en datadreven analyse, fordi det kodingen nettopp viste, er at det teoretiske ikke var dekkende nok for å kunne plassere ordene i ulike kategorier.

Det første som viste seg under kodingen var alle de stavevariantene som sammenfaller med både nynorsk- og bokmålsnormen, for eksempel ordformer som *og*, *i* og *på*, derfor så jeg et behov for å ha en egen kategori for disse fellesformene. I datamaterialet er det også en del meldinger og ord på engelsk, som også ble en egen kategori. Som beskrevet fra tidligere studier er mye tekst på sosiale medier skrevet talemålsnært, som var grunnen til at jeg opererte med denne kategorien i starten av den åpne kodingen. Å kategorisere videre basert på denne termen viste seg derimot å fungere dårlig, fordi det er mye i datamaterialet som avviker fra standardnormene, men som ikke nødvendigvis stammer fra talemålet. Derfor ble kategorien heller digital sosial skriving, og en utdypning av hva denne kategorien inneholder er presentert i kapittel 4.3.4. Under fintranskripsjonen ble en del av materialet anonymisert for å ivareta personvernet til deltakerne, for eksempel emoji, bilder, person- og stedsnavn. Hvordan dette blir brukt av deltakerne, har jeg valgt å ikke se på, og denne delen av datamaterialet er derfor ekskludert fra analysen på ordnivå. Etter denne kategoriseringen var det fremdeles en del av de 4036 ordene som ikke kunne fordeles, og stavemåtene på disse ordene tilsier at de er stavet avvikende på grunn av enten tastefeil eller skrivefeil som ikke

kan plasseres innen kategorien for digital sosial skriving. En fremstilling av de ulike kategoriene vises i *tabell 1*. Ordanalysen har gjort det mulig å se etter forekomster og trekk som er frekvente blant flere av deltakerne og på tvers av klassene. Ordanalysen gjorde det også enklere å kategorisere meldingene, fordi ordene allerede var fordelt i kategorier. Et tredje mål med å analysere på ordnivå var å finne de mest frekvente ordene i hver kategori, for å kunne se på disse mot hvordan deltakerne skriver.

Kategori	Nynorsk	Bokmål	Fellesform	Digital sosial skriving	Taste- og skrivefeil	Engelsk
Innhold	Spesifikke stavemåter fra nynorsk	Spesifikke stavemåter fra bokmål	Felles stavemåter for BM og NN	Avvik fra normert skriving, som skyldes muntlighet, kompensasjon eller økonomisering	Avvik fra normert staving som ikke skyldes muntlighet, kompensasjon eller økonomisering	Stavemåter som ikke tilhører norsk ortografi eller muntlighet
Eksempel	vere/vera	være	er	ve/e	gjlra	are

Tabell 1: Kategorier for analyse på ordnivå

Det neste steget i analysen var av meldingene, hvor jeg tok i bruk kategoriene fra analysen på ordnivå under den første åpne kodingen. Også her viste det seg å være vanskelig å følge helt lik kategorisering, og det var nødvendig å justere flere av kategoriene. Først og fremst så består datamaterialet av 1024 meldinger, hvor 274 av disse kun består av ett enkelt ord. I mange tilfeller består disse korte meldingene av fellesformer som *ja*, *nei*, *takk* og *hei*, samt av informasjonen i skarpe klammer som emoji'er, lydfiler, kallenavn, bilder og steds- og personnavn. De meldingene som kun består av ord fra fellesformene, ble plassert i kategorien fellesform. Meldingene som i er skrevet etter normert nynorsk, er i kategorien nynorsk, og meldingene som er skrevet etter normert bokmål, er i kategorien bokmål. I kapittel 4.4 vil jeg drøfte hva som skulle til for at meldingene havnet i kategorien for digital sosial skriving, men i korte trekk måtte meldingene inneholde minst en ordform som bryter med normert nynorsk, bokmål eller fellesformene, og avviket måtte være stavet etter muntlighets-, kompensasjons- eller økonomiseringsdimensjonen til Androutsopoulos (2011b, s. 5). I meldinger med skrive- eller tastefeil ble meldingene kategorisert uavhengig av feilene, fordi de ikke sier noe om meldingens kategorisering. Dersom en melding kun besto av et ord som tilhører denne

kategorien og derfor var umulig å kategorisere, ble meldingen plassert i kategorien N/A. Det samme gjelder meldinger som kun inneholdt informasjon i skarpe klammer. Fordi denne kategorien ikke tilfører analysen noe spesielt, vil jeg heller ikke utdype den noe mer enn eksempelet vist i tabell 2. Den sjette kategorien for analysen på meldingsnivå er engelsk, og i denne kategorien er meldinger som kun er skrevet på engelsk. I datamaterialet er det også en del meldinger som inneholder både norske og engelske ordformer, og disse er regnet som kodevekslende meldinger. Basert på åpen koding og det som fantes i materialet, endte jeg med disse syv kategoriene for meldinger. Likevel var det noe vanskelig å plassere enkelte meldinger i én av kategoriene, fordi de inneholdt trekk fra flere kategorier på ordnivå. For eksempel er det en relativt stor andel av meldingene som inneholder stavemåter som samsvarer med normert nynorsk, bokmål og trekk fra digital sosial skriving. Disse meldingene ble også regnet som vekslende, men på en annen måte enn kodevekslingen mellom engelsk og norsk. En best mulig beskrivelse av disse meldingene, er å kalle de for transspråking eller språkmiksing. En nærmere utdyping av dette vil komme i kapittel 4.4.6.

Kategori	Eksempel
Fellesform	Det <u>er viktig</u>
Nynorsk	Hallo ho kan ikkje slutta
Bokmål	Hva handlet den om
Digital sosial skriving	Brette e 150
Engelsk	Love you
Kodeveksling	Backer du minecraft
Transspråking	<u>Folke ringer</u> heile tiden på gruppen
N/A	(a) Kvels (b) [Personnamn]

Tabell 2: Kategorier for analyse på meldingsnivå

Målet med den siste delen av analysen er å vurdere om det finnes ulike språkbrugerprofiler blant deltakerne, som kan beskrive ulike språklige stiler blant deltakerne. Med tanke på at tidligere undersøkelser har vist at det ofte finnes forskjeller i hvor ortofont en kan skrive (for

eksempel Vangsnes, 2019), er det interessant å vite om dette også gjelder for deltakerne i denne studien. I tillegg har mange tidligere studier av talemål og digital sosial skriving hatt færre deltakere, som gjør dette datamaterialet unikt med tanke på at det er 77 deltakere. Med de ulike språkbrukerprofilene har målet vært å beskrive ulike typer skrivere på et overordnet nivå, som kan skildre denne gruppens skrivestiler gjennom ulike typologier. Fordi jeg har analysert ordene og meldingene, har det vært mulig å kunne sammenligne deltakerne og se om det finnes forskjeller blant dem, og dette kan bidra til en større forståelse for materialet slik at typologier for ulike språkbrukere kan utvikles. Siden målet med en kvalitativ innholdsanalyse ifølge Grønmo (2016, s. 265) nettopp er å utvikle typologier basert på funn fra kategoriene, er dette en viktig del av analysen. De fem språkbrukerprofilene er *standardskrivere*, *emblematisk standardskrivere*, *vekslende språkbrukere*, *emblematisk talemålsskrivere* og *ortofone talemålsskrivere*. Disse profilene er basert på Vangsnes (2019) beskrivelser av tekster med ulik grad av ortofoni, samt etter en skjønnsmessig vurdering av hvordan de ulike deltakerne skriver. I tillegg ble et utvalg av deltakerne som har skrevet flest meldinger analysert i dybden, for å se om disse kan representere ulike språkbrukerprofiler, kjennetegnet av å ha ulike skrivestiler. Etter utviklingen av ulike språkbrukerprofiler, ble 71 av de 77 deltakerne fordelt i ulike profiler, basert på hvordan de skriver på ord- og meldingsnivå. De 16 deltakerne blir også gått gjennom for å illustrere hva som kjennetegner de ulike skrivestilene hos enkelte deltakere, samt for å vise at stilene til en viss grad kan gjennomføres på ulike måter. En mer nøyaktig gjennomgang av fremgangsmåten og de ulike typologiene vil komme i kapittel 4.5.

4.3 Analyse og drøfting av funn på ordnivå

I dette kapittelet kommer en kort gjennomgang av hva hver enkelt kategori på ordnivå består av, noen eksempler fra hver kategori og de mest frekvente ordene fra kategoriene. Måten meldingene er systematisert på gjennom transkripsjonen, er også måten jeg vil referere til de ulike meldingene på, som er slik: 100-1: 101. Det første leddet (100) viser til personen som har delt samtalen, -1 referer til hvilken melding det er i utvekslingen, og det siste leddet (101) viser til hvem som har skrevet den aktuelle meldingen. Ordene som er plassert i de aktuelle kategoriene er uthevet der hvor det vises til eksempler.

4.3.1 Fellesform

Denne kategorien inneholder alle ordene som samsvarer med stavemåten i både nynorsk- og bokmålsordboka. Omtrent halvparten av alle ordene fra det totale datamaterialet kan plasseres i denne kategorien, fordi den består av høyfrekvente ord som brukes ofte, for eksempel *og*, *men*, *du*, *på* og *i*. I tabellen under kan man se de ti mest frekvente ordene fra kategorien, samt hvor mange ganger ordet er brukt.

Ord	du	på	ja	og	kan	i	men	har	skal	med
Antall	140	102	74	60	59	58	53	49	47	31

Tabell 3: 10 mest brukte ord fra kategorien fellesform

4.3.2 Nynorsk

Kategorien består av alle ordene fra materialet som samsvarer med stavemåten i Nynorskordboka (Språkrådet, 2012), men som ikke er tillatt på bokmål. Mange av ordene vil sammenfalle med talemålet i kommunen, men så lenge de eksisterer i nynorsk rettskriving vil de inngå i denne kategorien. Eksemplene under viser de mest frekvente ordene i kategorien nynorsk, hvor det personlige pronomenet *eg* er absolutt mest brukt. Dette er både den riktige måten å stave ordet på ifølge nynorsknormen, men det er også den naturlige måten å stave talemålsformen for personlig pronomen for store deler av Vestlandet, inkludert den aktuelle kommunen.

Ord	eg	me	ikkje	då	no	so	ho	dei	berre	kor
Antall	134	57	55	28	22	22	21	18	15	13

Tabell 4: 10 mest brukte ord fra kategorien nynorsk

4.3.3 Bokmål

Denne kategorien består av alle de ordene som kun finnes i Bokmålsordboka (Språkrådet, 2012/2005), og dermed ikke er tillatt på nynorsk. Bokmålsordene utgjør en forholdsvis liten andel av materialet hvor det mest brukte er pronomenet *hva* og determinativet *noe*, som kun brukes 11 ganger hver som en kan se i tabellen under.

Ord	hva	noe	bare	ikke	jeg	en	de	morgen	noen	tallet
Antall	11	11	9	8	8	6	4	4	4	4

Tabell 5: 10 mest brukte ord fra kategorien bokmål

4.3.4 Digital sosial skriving

Denne kategorien er basert på Androutsopoulos (2011b) tre dimensjoner for *digital sosial skriving*, som er *muntlighet* (orality), *økonomisering* og *kompensasjon*, med hovedvekt på muntlighet. Som forklart i kapittel 2, er ikke talemål generelt dekkende nok for hva denne kategorien inneholder, da jeg også ville se på trekk fra CMC som akronymer og lignende, som ikke nødvendigvis har sammenheng med talemålet. Innen kompensasjonsdimensjonen finnes det mye av det som er fjernet fra materialet, som emoji'er og bilder, men den inneholder også en skriftliggjøring av latter i form av «hahaha» som kan kompensere for latteren man har i muntlig kommunikasjon. Økonomiseringsdimensjonen inneholder hovedsakelig akronymer og forenklet staving av ord, men ikke på en måte som gjenspeiler talemålet. Her er det også en usikkerhet knyttet til det at mange talemålsnære stavemåter også gjør ordene kortere, som gjør at det kan være økonomisering, selv om det også gjenspeiler talemålet. Slike ord vil derfor tilhøre muntlighetsdimensjonen, fordi det gjenspeiler det lokale talemålet til deltakerne i studien. Muntlighetsdimensjonen består derfor av de ordene som avviker fra nynorsk, bokmål og fellesformer, og samtidig reflekterer det lokale talemålet i kommunen hvor innsamlingen fant sted. De to eksemplene under viser meldinger fra datamaterialet, hvor ordene som er plassert i de ulike dimensjonene fra kategorien er uthevet. I eksempel én er abbreviasjonen *imrg* for adverbet *i morgen/imorgon*, et ord som trolig uttales i sin opprinnelige form, men som er økonomisert i skriften. Det er en relativt vanlig forkortelse, og kan derfor vise et mønster blant deltakerne, og derfor er ordet en del av den digitale sosiale skrivingen. Det andre eksempelet viser tre ord jeg anser som talemålsnære, nemlig *elle* for *eller*, *va* for *var* og *da* for *det*. Alle er mye brukte ord blant deltakerne, og sammenfaller i stor grad med måten ordene uttales.

Eksempel 1:

132-13: 638: Skal me heim **te** deg **imrg**

Eksempel 2:

132-14: 638: **Elle va da** rull

I tabell 3 vises de mest frekvente ordene fra digital sosial skriving, hvor vi kan se at de aller fleste av ordene kan regnes som talemålsnære eller muntlige stavemåter etter inndelingen til Androutsopoulos (2011b). Unntaket er muligens grafemet *d* for pronomenet *det*, som ikke gjenspeiler talemålet i stor grad, og for å passe talemålet ville det vært mer ortofont rett å stave ordformen *da*.

Ord	e	da	ka	ska	ve	va	d	åja	elle	te
Antall	85	64	34	26	17	16	15	15	11	10

Tabell 6: 10 mest brukte ord fra digital sosial skriving

4.3.5 Engelsk

Engelsk utgjør en liten del av materialet med omkring 3 prosent. Antall ord i kategorien er 134, og 53 av disse stammer fra en engelsk samtale mellom to personer. Det er derfor 81 ord i denne kategorien hvor engelsk brukes i samtaler som ellers foregår på norsk, eller hvor engelske ordformer brukes i ellers norske meldinger. Det første eksempelet (3) viser det engelske ordet «bro» innskutt i en melding på norsk, og det andre eksempelet (4) viser en engelsk melding i en samtale som foregår på norsk.

Eksempel 3:

539-6: 107: Ja eg fekk lov brooooo

Eksempel 4:

426-4: 426: I don't know?

Alle de engelske meldingene i ellers norske samtaler er på to til fire ord, og omtrent alle de innskutte engelske ordene kommer enten som første eller siste ordet i meldingen. Dette tyder på at bruken av engelsk har egne funksjoner i kommunikasjonen og at en kan se mønster i hvordan engelsk brukes. Samtidig er det svært få ord skrevet på engelsk, noe som gjør det vanskelig å se etter tydelige mønster i hvilke ord som brukes. Det mest frekvente engelske ordet er «to join», altså å bli med på noe, hvor det engelske morfemet settes inn i det norske rammespråket og ofte får norsk bøyingsaffiks, som Sunde (2016, s. 138) beskriver at er vanlig.

4.3.6 Oppsummering av analyse og funn på ordnivå

Ifølge kriteriene som lå til grunn for kategoriseringen, er den største kategorien på ordnivå fellesformene med omtrent halvparten av ordene, som kan forklares med hvilke typer ord som tilhører kategorien. Flere er fra de mindre komplekse ordklassene som interjeksjonen *ja*, preposisjonene *på* og *i*, konjunksjonene *og* og *men*. De har alle til felles at de hovedsakelig aldri skrives på andre mer ortofone måter. Kategorien inneholder også verbene *kan*, *skal* og *har*, hvor spesielt presensformer *skal* ofte staves ortofont som *ska*. Den nest største kategorien er digital sosial skriving som utgjør omtrent 20 prosent av materialet, hvor 80 prosent kan tilskrives det lokale talemålet. Den tredje største kategorien er nynorsk med 17 prosent, som både kan skyldes at det er administrasjonsmålet til kommunen, de fleste deltakerne har nynorsk som hovedmål og i tillegg har det lokale talemålet flere likhetstrekk til nynorsk. Det vil si at mange stavemåter en kan finne i nynorskordboka, også vil sammenfalle med talemålet. Det avviker derfor ikke fra det normerte og regnes ikke som digital sosial skriving, men det kan samtidig være ortofont, et eksempel er nektingsadverbet *ikkje* og det personlige pronomenet *eg*. Bokmål, engelsk og taste- og skrivefeil utgjør til sammen rundt 11 prosent av ordene i materialet. Basert på denne fordelingen ser det ut til at skoletrinnet som gruppe i all hovedsak skriver etter standardnormen, mest nynorsk, og med en del talemålsnære- og økonomiserte varianter av ord. Dette er gjerne ispedd noen bokmålsord, noe engelsk og noen taste- og skrivefeil som ikke er overraskende med tanke på hvordan Snapchat som medium fungerer. Det er også noen få av deltakerne som hovedsakelig skriver bokmål, og de står for en god del av de spesifikke bokmålsordene som finnes i materialet. Seks av de mest brukte ordene innen kategorien for digital sosial skriving er *e*, *da*, *ka*, *ska*, *me* og *va*, og dette er også de eneste variantene som brukes i alle klassene. Det kan dermed peke på at dette er den eneste normen for hvilke ord det er forventet å bruke med en annen ordform enn den normerte.

Kategori	Fellesform	Digital sosial skriving	Nynorsk	Bokmål	Skrive- og tastefeil	Engelsk	Totalt
Antall	2057	824	686	212	123	134	4036
Prosent	51	20	17	5	3	3	100

Tabell 7: Fordeling i de ulike kategoriene på ordnivå

Blant de ti mest brukte standardnormerte ordformene, finner vi på de tre siste plassene stavemåtene *skal*, *med* og *til*. Alle disse tre er også på topp 10-listen over de talemålsnære ordene, som kan vise at det eksisterer to normer for hvordan denne gruppen kommuniserer digitalt med hverandre. Det er likevel forskjell i hva som er mest vanlig, for eksempel staves *e* 85 ganger og *er* 22 ganger, *med* 31 ganger og *me* 57 ganger – det tyder på at den talemålsnære varianten er vanligst. I motsetning brukes *til* 29 ganger og *te* bare 10 ganger, som kan tyde på at standardvarianten er mest vanlig, her viser også Folkvords (2020) studie at det er vanlig å variere. Ordformen *skal* bruker 47 ganger og *ska* 26 ganger, *eller* og *elle* 11 ganger hver, dette virker da å være stavemåter det er mer vanlig å variere på. Alle disse ordene skrives likt i normert nynorsk og bokmål, så da er det interessant å se på ord som har ulik rettskriving i nynorsk og bokmål. For eksempel leksemet *kva* på nynorsk og *hva* på bokmål, som tradisjonelt får talemåten *ka* på Vestlandet. Her kan det tenkes at saliensen til både bokmåls- og nynorsk varianten oppleves stor, som også kan forklare hvorfor *ka* skrives 34 ganger, *hva* skrives 11 og *kva* bare to ganger. Det samme gjelder pronomenet *det* som ofte får den økonomiserte og til tider talemålsnære stavemåten *d*, men som i den gjeldende kommunen uttales *da*. I materialet er *det* skrevet 28 ganger, *d* er skrevet 15 ganger og *da* er skrevet 64 ganger, i tillegg brukes også ordformene *dt* og *de* om det samme leksemet. I materialet får altså leksemet ‘det’ fire ulike ordformer, *da*, *dt*, *det* og *de*, som brukes i varierende grad.

Utenom de høyfrekvente ordene fra hver kategori, så kan en også se på ordklassene med innholdsord; adjektiv, substantiv og verb. Utenom enkelte verb, så bruker de fleste ulike leksem fra disse ordklassene, som gjør at det ikke finnes mønster i bruk av leksemene. Derfor er det interessant å se på disse ordklassene som helhet, hvor datamaterialet viser at det blant adjektivene er 10 prosent talemålsnære stavinger, blant substantivene er det 15 prosent og blant verbene er det 28 prosent som får annen staving enn det som er normert. Hvis vi ser på hvilke ord som staves normert eller ikke, er det relativt tydelig hvordan dette ofte skjer, spesielt blant substantivene og verbene. Det er i dette datamaterialet kun 16 adjektiv som staves unormert, som i stor grad dreier det seg om å utelate stumme konsonanter som g og d. Dette skjer for eksempel ved ordformene *ferdi*, *gla*, *jævli*, *kjedli*, *kosli* og *urettferdi*. Samtidig ser man i materialet at dette er noe mange også staver normert, hvor ‘ferdig’, ‘dårlig’ og ‘kjedelig’ staves normert. Dette er generelle trekk som kjennetegner det norske talte språket i stor grad, og kan derfor ikke regnes som saliente trekk ved denne gruppens talemål. Likevel blir det delvis en emblematiske markør, fordi det finnes såpass mange eksempler på det i datamaterialet. For substantivene er det en blanding av ortofon og emblematiske staving, men

det skjer for begge hovedsakelig i bunden form av hunkjønnsord, hvor de sterke leksemene får e-endelse og de svake får o-endelse. Eksempler fra materialet er ordformene *bano*, *kyrkjo*, *boke*, *damo*, *gruppo* og *hytto*. Disse substantivene kan regnes som relativt saliente dialektmarkører, fordi det ikke er særlig utbredt i Norge og er trolig trekk deltakerne er bevisste på, og som de i hovedsak ikke bruker dersom skal skrive normert nynorsk. I andre eksempler er det vokalendring i kjernen av ordet, for eksempel blir *bos* til *bås*, *heime* bli *haima* og *hovud* blir *håve*, dette er også relativt saliente trekk ved dialekten, og kunne trolig vært vanskelig for utenforstående å tolke. Andre eksempler fra substantivene er å ikke markere stumme konsonanter, ett trekk som ikke er salient fordi ingen norske talemål bruker den stumme konsonanten, eksempler er *brette*, *døre*, *folke*, *friminutte*, *game*, *helge*, *kontore* og *klasseromme*. Samtidig er det mange som også har med endelsene på substantiver i bestemt form, og staver for eksempel 'klasserommet', 'rommet', 'brødet', 'senteret' og 'programmet'. Det indikerer at det i stor grad er en emblematiske markør, men ikke for alle. Når det kommer til verbene deltakerne har skrevet, skyldes de 28 % som avviker fra normene at -r i presens er fjernet i stavingene. Dette er et trekk som er vanlig i mange dialekter i Norge, inkludert denne kommunen på Vestlandet. Et høyt antall av verbene er som tidligere beskrevet nettopp dette, hvor enkelte varianter som *e* for 'er' og *komme* for 'kommer', i tillegg til det ofte brukte *ska* for 'skal'. Noen ganger blir -r i presens tatt med i stavingen, men det gjelder i stor grad bokmålsord.

4.4 Analyse og drøfting av funn på meldingsnivå

Denne delen av analysen har tatt for seg alle meldingene som er inkludert i materialet, og den bygger videre på analysen av de enkelte ordene. Målet med analysen på meldingsnivå er å finne kjennetegn på hvordan deltakerne skriver sine meldinger. I tillegg er analysen på meldingsnivå viktig for å kunne sortere deltakerne i ulike språkbrukerprofiler. For å kunne gjøre dette måtte jeg ha klare definisjoner på hvilke kategorier jeg skulle bruke, og hva som måtte til for å kunne plassere en melding i en gitt kategori. De fleste talemålsstudier av fritidsskriving har sett på meldinger, ikke på ordnivå slik jeg gjorde i del én av analysen. Kategoriene bygger på tidligere forskning, spesielt ved definering av hva som kan regnes som digital sosial skriving. De fleste studiene benytter seg av begrep som talemålsnære ytringer, dialekt-ytring og lignende, men kategorien jeg bruker vil som i ordanalysen kalles for digital sosial skriving, fordi jeg også inkluderer andre kjennetegn på digital sosial skriving enn bare muntlige trekk. Evjen (2011, s. 41) definerer et dialektinnlegg slik «Innlegget innehold

språkbruk som vik frå dei fastsette normene for bokmål og nynorsk, og som vi kan rekne med skriv seg frå dialekten til forfattaren». I tillegg har hun et krav om at innleggene må ha mer enn ett dialektalt trekk for å kunne regnes som et dialektinnlegg. Hun problematiserer også om hun burde inkludert innlegg med bare ett dialekttrekk for å kunne regnes som et dialektinnlegg (Evjen, 2011, s. 44). Hun problematiserer definisjonen fordi det forsvant en god del meldinger som inneholdt dialekt, samtidig mener hun det ble feil å kategorisere en nynorsk ytring som dialekt, kun fordi den f.eks. inneholdt *en* fremfor *ein*. Røynealand & Vangsnes (2020) koder ytringer som dialekt dersom de primært virker talemålsnære og preget av dialekt (Røynealand & Vangsnes, 2020, s. 362-363). Det betyr likevel ikke at alle ordene i en setning må være talemålsnære, og dermed avviker fra standardnormene. En slik måte å kode materialet på er mindre basert på faste kriterier, men det virker å kreve at et visst antall av ordene i en ytring bærer preg av dialekt. Martin Folkvord (2020) problematiserte i sin masteroppgave tidligere definisjoner på hva som kan regnes for å være talemålsnære meldinger, fra Strand (2018) og Bue (2019) sine masteroppgaver. Han problematiserer at deres definisjoner setter begrensninger i å kunne finne kodevekslende meldinger og samtaler, og definisjonene gjør at ytringer uten noen talemålsnære ord regnes som talemålsnære på grunn av konteksten de er skrevet i (Bue, 2019, s. 35; Strand, 2018, s. 25). Folkvord (2020, s. 42) utarbeidet derfor en egen definisjon for talemålsnære meldinger, beskrevet gjennom Tronheimskriteriene. Kriteriene var utarbeidet i forkant av innsamlingen, og tok utgangspunkt i språklige trekk hvor trondheimsmålet skiller seg vesentlig fra bokmål, ord han beskriver med høy grad av standardnormsaliens (Folkvord, 2020, s. 15-17).

De fleste tidligere studier operer altså med to talemålsnære trekk eller baserer kategorisering på skjønnsmessige vurderinger. Bakkevoll (2019, s. 31) inkluderte i sin studie ytringer som kun inneholdt ett avvik fra standardnormene, som kan tilskrives talemålet. Dette var den viktigste kategorien å definere for å kunne sortere meldingene. For å ha klart for meg hvordan meldingene skulle kategoriseres, så jeg det likevel som nødvendig å ha noen egne kriterier for hva som kan regnes som digital sosial skriving. Som beskrevet i kapittel 4.2 er en stor del av datamaterialet til studien meldinger som kun inneholder ett ord, og enda flere inneholder 2-4 ordformer. Med et kriterium om to talemålsnære ordformer, ville svært mange av meldingene blitt kategorisert et sted de mest sannsynlig ikke hadde passet til. Dette gjelder spesielt for meldingene med kun ett ord, men også i meldinger med to ordformer, hvor ett kan regnes som digital sosial skriving. I denne studien er det derfor lagt til grunn at kun ett ord fra digital sosial skriving på ordnivå, er nok for å regnes som en melding innen digital sosial skriving på

meldingsnivå. Meldingene må altså inneholde minimum ett ord kategorisert etter Androutsopoulos (2011b) tre dimensjoner for digital sosial skriving; *muntlighet*, *økonomisering* eller *kompensasjon*.

4.4.1 Fellesformer

Denne kategorien inneholder meldinger som er skrevet utelukkende med ord som følger standard rettskriving fra fellesformene, altså er det ingen forskjell i nynorsk eller bokmål, og ingen innslag av engelsk eller digital sosial skriving. De fleste av meldingene i denne kategorien er svært korte, og meldinger skrevet kun med fellesformer, men som har enkelte skrive- eller tastefeil, vil likevel plasseres i denne kategorien. Her har jeg ikke tatt hensyn til slike typer «feil». Under vises et godt eksempel på hvordan disse meldingene ser ut. En kan likevel merke seg at i denne meldingen er det en ordform, *med*, som ofte ellers i materialet skrives talemålsnært med ordformen *me*.

Eksempel 5:

4.4.2 Nynorsk

I denne kategorien er meldingene skrevet på nynorsk, samt meldinger som også inneholder ord som er tillatt på nynorsk og bokmål, for eksempel til og med. Likevel er de plassert i denne kategorien fordi de inneholder ord som ikke er tillatt på bokmål, og regnes derfor som nynorsk basert på konteksten ordene befinner seg i. Omtrent alle deltakerne som har skrevet meldinger til studien har nynorsk som hovedmål, noe som gjør det naturlig å forvente at denne kategorien er relativt stor. Under vises et eksempel på en melding med tre ord som ikke er tillatt på normert bokmål, samt tre ord kategorisert som fellesformer.

Eksempel 6:

342-9: 342: **Me** har **ikkje meir** mat igjen

¹ Eksempelet er av hensyn til personvern fjernet fra oppgaven

4.4.3 Bokmål

Kategorien består av de meldingene som er skrevet på normert bokmål, men også her inkludert ord som er tillatt på begge målformer. Hovedvekten av ordene er bokmål, og det er i disse meldingene ingen ord som kun er tillatt på nynorsk. Under vises et eksempel (7) hvor to ord er skrevet på normert bokmål, ett er fellesform og ett er trolig er en tastefeil (fu=du).

Eksempel 7:

638-1: 132: **Hvor fant** fu den

4.4.4 Digital sosial skriving

Digital sosial skriving er begrepet som brukes om meldingene som inneholder minst en ordform som omfattes av Androutsopoulos (2011b) tre begreper om muntlighet, økonomisering og kompensasjon. Studien tar ikke for seg bruken av bilder og emojier, men latter i skrevet form samt prosodi vil inkluderes i analysen. Det første eksempelet (7) fra denne kategorien viser en melding som inneholder både muntlighets- og økonomiseringsdimensjonen, resten av meldingene inneholder ordformer fra normert nynorsk og fellesformene. Ordformen fra muntlighetsdimensjonen er *gjøra* og viser en infinitiv hvor stammen faller sammen med bokmål og endingen faller sammen med både nynorsk og det lokale talemålet. Ordformen fra økonomiseringsdimensjonen, *imrg*, viser en forkortelse av adverbet i morgen.

Eksempel 7:

140-3: 140: Kan ikkje me **gjøra** noko **imrg** kveld

Eksempel 9 viser i stor grad hvorfor det er riktig for denne studien å inkludere meldingen med kun ett ord som avviker fra det normerte, på grunn av muntlighet, økonomisering eller kompensasjon. Det er en kort melding, hvor et ord er muntlig og ett er normert, men det muntlige ordet er svært emblematiske hos denne gruppen, som vi kan se fra analysen på ordnivå.

Eksempel 9:

124-6: 142: **Ka** prøve

Eksempel 10 viser en melding som også kun inneholder ett avvik fra det normerte, som er ordformen *da* fra leksemet 'det'. Det er også en av de lengre meldingene fra materialet, og kan derfor være et godt eksempel på både hvorfor kriteriet for å være dialektmelding er noe problematisk, fordi meldingen hovedsakelig er normert. Samtidig er meldingen et godt eksempel på emblematiske dialektskriving, fordi ordformen *da* for leksemet *det* er svært salient blant deltakerne, og er noe som ofte markeres selv om det hovedsakelig skrives normert.

Eksempel 10:

510-3: 218: Ja men då kan eg ta **da** programmet eg har fått som eg skal gjera

4.4.5 Engelsk

Denne kategorien inneholder alle meldingene som er skrevet på engelsk, uten norske ordformer. Omtrent halvparten av de engelske meldingene stammer fra en samtale mellom to deltakere, og dette er den eneste samtalen som kun er på engelsk. Resten av de engelske meldingene er skrevet i en ellers norsk kontekst, og de virker å være skrevet for å understreke et poeng. Det er et skille mellom den engelske samtalen og de andre engelske meldingene, ved at meldingene fra samtalen består av flere ord. Et kjennetegn på de engelske meldingene som inngår i ellers norske samtaler, er at de er korte. Eksempel 1 er en melding fra den engelske samtalen, og viser en fullstendig setning.

Eksempel 11:

628-7: 432: Yeah but i dont like them a lot

Eksempel to viser en samtale mellom to personer som egentlig foregår på norsk, men hvor to av meldingene er skrevet på engelsk. Begge meldingene inneholder to ord, og det har trolig en meningsbærende effekt å veksle mellom språk i denne situasjonen. Fordi alle meldingene i denne kategorien er på mellom 2-4 ord, kan det virke som at det eksisterer et mønster blant

gruppen i hvordan engelsk brukes.

Eksempel 12:

638-8: 342: Sånn serr vil du ikkje på hengekøye tur

638-9: 342: **Answer me**

638-10: 638: **Not reallyyy**

638-11: 638: Eg skal til [S13] uansett så eg kan ikkje

4.4.6 Kodeveksling og transspråking

Veksling mellom ulike språklige varieteter er en vanskelig kategori å definere, fordi et fåtall av meldingene kun inneholder en språklig varietet. Denne kategorien er derfor forbeholdt de meldingene som veksler mellom flere varieteter, enten mellom norsk og engelsk, eller meldinger som inneholder spesifikke nynorskformer, spesifikke bokmålsformer og talemålsnære ordformer. De første eksemplene (13 og 14) viser kodeveksling hvor engelske ordformer settes inn i det en kan anta er et norsk rammespråk. I eksempel 13 får det engelske morfemet 'join' et norsk bøyingsuffix, som er relativt vanlig ved kodeveksling mellom engelsk og norsk (Sunde, 2016). Det andre engelske ordet, «daddy» er trolig et kallenavn brukt mellom de som skriver eller bare generelt. Eksempel 14 viser en todelt melding, hvor den første delen «I know» er på engelsk, og del to er på norsk. Dette er det også flere eksempler på i materialet, og det kan derfor ha en meningsbærende funksjon å bruke begge varieteter i en melding. Eksempel 15 viser ulike varianter hvor deltakerne benytter seg av tre nærstående varietetene bokmål, nynorsk og talemålsnær staving. Dette beskriver jeg som transspråking fordi det virker som en naturlig måte å bruke ulike koder og språklige ressurser som Conteh (2018, s. 446) forklarer. Det kan virke som det er en relativt naturlig måte å skrive meldingene på for enkelte deltakere. Likevel er det noe interessant ved spesielt eksempel (b) og (e), fordi ordformene til de talemålsnære ordene er saliente og brukes av få deltakere. Det er mulig at bokmålsordene som benyttes i meldingene er svært lignende slik deltakeren faktisk uttaler de, men det er likevel interessante vekslinger mellom ulike nærstående varieteter.

Eksempel 13

611-11: 517: Eg **joine daddy**

Eksempel 14:

640-26: 640: **I know!** Når **ska** du?

Eksempel 15

- (a) 218-20: 510: **Ska** me sitta i *samme* bil
- (b) 415-14: 415: **Nai dai skodje** spurte no
- (c) 628-14: 628: Ja men eg vill ikk at han **skal sei det til noen**
- (d) 640-33: 614: **Haha**, har solgt **senge mi** og **da va med** å få den ut [Emoji]
- (e) 415-33: 415: *Kjedelig* å **ve dar aleina**

4.4.7 Oppsummering av funn og analyse på meldingsnivå

Analysen på meldingsnivå viser at en svært stor andel av materialet er kategorisert som digital sosial skriving, som i stor grad skyldes kriteriet om at kun ett ord må vike fra det normerte og som skyldes muntlighet, økonomisering eller kompensasjon. De andre kategoriene har strengere kriterium, og det er også ordformer fra andre kategorier innen meldingene fra digital sosial skriving. Litt under halvparten, 43 prosent, av materialet er i denne kategorien, og når en ser på alle meldingene fra materialet, så ser de også skjønnsmessig ut til å passe i denne kategorien. Den nest største kategorien er meldingene skrevet med fellesform, og denne er omtrent 19 prosent. Den viktigste forklaringen på dette er de mange meldingene som kun inneholder ett til to ord, som ofte er ordformer som sammenfaller med bokmål, nynorsk og talemålet, for eksempel *ja* og *takk*. Nynorsk er den tredje største kategorien med 13,9 prosent, som er forholdsvis lite med tanke på at de aller fleste deltakerne har nynorsk som hovedmål. Det svarer likevel til en forventning om at nynorsk blir mer brukt enn bokmål, noe som stemmer når bokmålsmeldinger kun utgjør 5,5 prosent av materialet. Innen N/A er det 82 meldinger som utgjør 8 prosent, det er altså den fjerde største kategorien, som skyldes alle meldingene som inneholder anonymisert materiale i skarpe klammer samt enkelte skrivefeil som ikke kan tydes.

Kategori	DSS	Nynorsk	Fellesform	Veksling	Bokmål	Engelsk	N/A
Antall	442	142	191	74	56	32	82
Prosent	43	14	19	7	5	3	8

Tabell 8: Fordeling i kategorier på meldingsnivå

Tabell 9 viser hvor mange av deltakerne som har skrevet meldinger innenfor hver kategori, hvor hele 58 av de 77 deltakerne har skrevet minst en melding innen digital sosial skriving. De fleste som ikke har skrevet i denne kategorien, kan forklares med at de har sendt svært få meldinger, gjerne bare én som inngår i N/A-kategorien. Samtidig har 51 personer skrevet melding i standard-kategorien og 37 personer i N/A som også kan forklares med at mange har skrevet korte meldinger som *ja* og *takk*, eller bare sendt en emoji eller et bilde. Hele 45 personer har skrevet meldinger på nynorsk, mot 17 personer som har skrevet en melding på bokmål. Dette tyder på at den dominerende målformen i kommunen og blant deltakerne også vises på sosiale medier. Nesten halvparten, 43 personer, har skrevet en melding som regnes som vekslende, som viser at det ikke er noen få som skriver de varierende meldingene, men en stor del av deltakerne. På den andre siden er det kun 18 prosent som skriver minimum én engelsk melding, som kan tyde på at det ikke er like vanlig.

Kategori	DSS	Fellesform	Nynorsk	N/A	Veksling	Bokmål	Engelsk
Antall	58	51	45	37	33	17	14
Prosentandel	75 %	66 %	58 %	48 %	43 %	22 %	18 %

Tabell 9: Antall og prosentandel av deltakerne som har skrevet i de ulike kategoriene på meldingsnivå

4.5 Språkbrukerprofiler

Oppgavens siste analysedel har som formål å skape en helhetlig forståelse for oppgavens problemstilling, som er å finne typiske kjennetegn på dette ungdomsskoletrinnets digitale sosiale skriving. Som både analysen på ord- og meldingsnivå viser, skriver ungdomsskoletrinnet variert og tar i bruk mange ulike ressurser og språklige varieteter i fritidsskrivingen sin. Fokuset i denne analysen er på muntlighetsdimensjonen fra

Androutsopoulos (2011b, s. 5), for å gjennom profilene kunne beskrive ulike språkstiler og hvordan deltakerne uttrykker talemålet i sin fritidsskriving. Samlet sett viser de to analysedelene at fritidsskrivingen kan ha mange ulike uttrykk, som også er utgangspunktet for å utvikle ulike språkbrukerprofiler, som kan beskrive ulike språkstiler som eksisterer blant deltakerne. Denne analysedelen er datadreven, fordi de ulike språkbrukerprofilene er utviklet basert på hva datamaterialet inneholder, og svarer til Grønmos (2016, s. 265) tredje nivå i en kvalitativ innholdsanalyse med formål om å typologisere kategoriene for å skape en helhetlig forståelse for fenomenet som undersøkes. Fenomenet er ungdomsskoleelevers skriving på fritiden, og forskningsspørsmålet som skal besvarer er: *Hvilke ulike språkbrukerprofiler finnes i gruppen, og hvordan er disse profilene beskrivende for ulike typer språkstiler blant gruppen?*

Studien har mange deltakere, inkludert mange som har skrevet få meldinger og som derfor er vanskelig å studere videre. Derfor tok jeg utgangspunkt i 16 deltakere blant de som hadde skrevet flest meldinger, med likt antall gutter og omtrent like mange deltakere i hver klasse, for å ha et mest mulig representativt utvalg fra skoletrinnet. En nærmere beskrivelse av utvalget og hvordan hver enkelt deltaker skriver, kan leses i kapittel 4.6. Basert på den nærmere analysen av disse 16 deltakerne, ble det mulig å se konturene av ulike skrivestiler i gruppen. Fordi jeg ville undersøke deltakerne, ikke bare ordene og meldingene de har skrevet, ville jeg se hvilke språkprofiler som finnes blant de 77 deltakerne. Som i de to første analysedelene, startet også denne prosessen med å kartlegge hva som finnes i datamaterialet, først og fremst ved analysen av de 16 deltakerne. Ord- og meldingsanalysen, samt en skjønnsmessig første vurdering av deltakerne, tydet på at det finnes ulike språklige stiler blant gruppen. For eksempel skriver noen omtrent normert, andre skriver ortofont og andre veksler både på ord- og meldingsnivå. Den skjønnsmessige vurderingen er svært subjektiv, og jeg utviklet derfor fem ulike profiler basert på hvordan Vangsnes (2019) skildrer ulike typer dialektskriving, samt etter de ulike skrivestilene som datamaterialet inneholder og som de 16 deltakerne så ut til å skrive innen. Vangsnes (2019) operer med beskrivelsene *ortofone tekstprøver*, *mindre ortofone tekstprøver* og *lite ortofone tekstprøver med emblematiske dialektmarkører*. Disse beskrivelsene passer i noen grad til de stilene som kan sees i dette datamaterialet, men det er også noen som skriver etter standardortografien og noen som varierer på ord- og meldingsnivå. De fem språkbrukerprofilene som beskriver stilen til deltakerne i denne studien er derfor *standardskrivere*, *emblematiske standardskrivere*, *varierende skrivestil*, *emblematiske talemålsskrivere* og *ortofone talemålsskrivere*. Videre i

dette kapitlet beskriver jeg hvordan jeg gikk frem for å finne de ulike språkbrugerprofilene, samt hvordan jeg har gått frem for å kategorisere deltakerne innen språkbrugerprofilene. Fordi oppgaven primært handler om den digitale sosiale skrivingen til deltakerne, ikke andre trekk fra CMC, er dette også utgangspunktet for de ulike profilene og språkstilene, med fokus på muntlighet og økonomisering. Tabell 10 viser hvilke krav som ble satt for at deltakerne skulle plasseres innen de ulike profilene.

Jeg ville ikke basere profilene på en skjønnsmessig vurdering, men etter faste kriterier basert på hvor mange ord og meldinger de ulike deltakerne har skrevet innen digital sosial skriving på ord- og meldingsnivå. Derfor ble hver deltakers totalt antall ord og meldinger telt opp, samt antall ord og meldinger fra digital sosial skriving, og prosentandel av begge deler ble regnet ut. Vedlegg 4 viser en fullstendig oversikt over deltakerne, hvilken språkbrugerprofil de tilhører, samt antall og prosentandel av digital sosial skriving på ord- og meldingsnivå. Prosentandelene for ord og meldinger korrelerer ikke, fordi de viser til to ulike deler av deltakernes skriving. På ordnivå utgjør den digitale sosiale skrivingen omtrent 20 prosent, forklart med at det i de fleste meldingene også brukes normert bokmål, nynorsk eller fellesformer, dette er nøye forklart i kapittel 4.3.6. På meldingsnivå er det noe annerledes, ved at omkring 43 prosent regnes som meldinger innen digital sosial skriving, forklart med de fastsatte kriteriene for hva kategorien inneholder. Det vil altså si at om en deltaker har skrevet fem meldinger, hvor ett ord i hver melding regnes som digital sosial skriving, så vil andelen digital sosial skriving på meldingsnivå være 100 prosent. Det kan da gi et feil bilde å tolke deltakeren som en ortofon talemålsskriver, fordi personen i all hovedsak kan skrive standardnormert, men med enkelte ordformer skrevet talemålsnært. Derfor så jeg det som nødvendig å regne ut prosentandelen for digital sosial skriving både ord- og meldingsnivå, for å kunne sammenligne de to størrelsene. Deltakerne ble vurdert etter hvor mange prosent de har skrevet innen digital sosial skriving på ord- og meldingsnivå, og deretter ble prosentandelene vurdert ut ifra gjennomsnittet til å være en høy eller lav andel innen begge nivåene. Enkelte av de 77 deltakerne har opp mot 100 prosent av meldingene innen digital sosial skriving, mens på ordnivå er den høyeste prosentandelen av digital sosial skriving på 50 prosent. I gjennomsnitt har deltakerne på ordnivå skrevet 18 prosent innen digital sosial skriving, og på meldingsnivå er tallet 45 prosent. Derfor anser jeg deltakerne med under 18 og 45 prosent digital sosial skriving på ord- og meldingsnivå som lav andel digital sosial skriving, og deltakerne med prosentandel over disse tallene som deltakere med høy andel digital sosial skriving. Likevel er 18 prosent en relativt lav andel på ordnivå for at deltakerne

skal kunne regnes som ortofone talemålsskrivere, derfor ble det etter en skjønnsmessig vurdering satt som krav at de ortofone talemålsskriverne må ha 30 prosent digital sosial skriving på ordnivå. Kriteriene for å tilhøre de ulike profilene er derfor slik: Dersom begge prosentandelene av digital sosial skriving på ord- og meldingsnivå er 0 prosent, da er deltakeren en standardskriver. Hvis begge prosentandelene er lave, altså under 18 prosent på ordnivå og under 45 prosent på meldingsnivå, da er deltakeren kategorisert som en emblematiske standardskriver. Dersom deltakeren har over 45 prosent digital sosial skriving på meldingsnivå og over 30 prosent på ordnivå, er de kategorisert som ortofone talemålsskrivere, fordi de bruker muntlige trekk i flesteparten av meldingene og de har en svært høy andel av ord innen digital sosial skriving i forhold til gjennomsnittet.

Mange av deltakernes meldings- og ordnivå korrelerer, altså at begge nivåene er enten høye eller lave. Blant de som ikke korrelerer er deltakerne enten emblematiske talemålsskrivere eller varierende språkbrukere. Deltakerne som har en høy prosentandel på meldingsnivå, over 45 prosent, men under 30 prosent på ordnivå, er kategorisert som emblematiske talemålsskrivere. Denne språkbrukerprofilen tilsier at deltakerne markerer noen muntlige trekk i de fleste meldinger, men de skriver ikke særlig ortofont – altså markerer de ikke like mange ortofone trekk som de ortofone talemålsskriverne. Den siste gruppen av språkstiler er deltakerne med over 18 prosent digital sosial skriving på ordnivå, men under 45 prosent digital sosial skriving på meldingsnivå. Disse deltakerne regnes som vekslende språkbrukere, fordi den digitale sosiale skrivingen fordeler seg på færre meldinger. De skriver noen svært ortofone meldinger, men også en del standardnormerte meldinger, og er derfor vekslende. Tabell 10 viser en oversikt over kriteriene for at deltakerne tilhører de ulike profilene, samt antall deltakere som tilhører de ulike profilene.

Profil	Standardskrivere	Emblematiske standardskrivere	Veksler	Emblematiske talemålsskrivere	Ortofone talemålsskrivere
Krav meld.	0 %	< 45 %	<45 %	>45 %	>45 %
Krav ord.	0 %	< 18 %	>18 %	<18 %	>30 %
Antall	8	17	10	20	15
Prosent	11 %	24 %	14 %	28 %	21 %

Tabell 10: Krav for språkbrukerprofilene

Etter utviklingen av de ulike språkbrukerprofilene ble deltakerne gjennomgått og plassert i profilen som stemmer overens med det de har produsert av ord og meldinger. Ved å gjennomgå deltakerne som tilhører hver profil, ser det ut til at deltakerne i hver av profilene har lignende skrivestiler. Av de 77 deltakerne er 71 fordelt i ulike språkbrukerprofiler, de

resterende seks som ikke er fordelt har kun skrevet én melding hver, og vurderingsgrunnlaget er derfor for lite til å kunne vurdere deres språklige stil. Det er også andre deltakere som har skrevet få meldinger, men de er likevel fordelt fordi de har skrevet enkelte lengre meldinger, og deres skrivestil samsvarer med profilen de er plassert innenfor. De ulike språkbrukerprofilene kan representere ulike stiler som brukes i digital sosial skriving for denne gruppen. Fordi utvalget er rimelig representativt for dette klassetrinnet, er det også sannsynlig at elevene som ikke er deltakere også ville passet inn i disse profilene, så lenge de har kommunisert med denne gruppen over tid. Videre kommer en mer nøyaktig beskrivelse av hver kategori, og hva som kjennetegner den språklige stilen til de ulike profilene. I tillegg vises et utvalg eksempler av hvordan én deltaker i hver profil skriver. Eksemplene markeres som i resten av materialet, med deltakerkoden til den som har delt meldingen, nummer i meldingsutvekslingen og hvem som har skrevet meldingen. I meldingsutdragene er muntlige trekk fra digital sosial skriving på ordnivå uthevet, mens ordene som er understreket er ord skrevet normert, men som mange av deltakerne skriver talemålsnært.

4.5.1 Ortofone talemålsskrivere

De ortofone talemålsskriverne har en høy prosentandel av digital sosial skriving både på ord- og meldingsnivå, noe som også er tydelig når en leser gjennom meldingene til de fleste av deltakerne med denne skrivestilen. Alle skriver ikke nødvendigvis mer ortofont enn de emblematiske talemålsskriverne, og forskjellen er ikke like markant som det Vangnes (2019) viser i sine eksempler. Likevel vil meldingene kunne sees på som mer ortofone, fordi flere ordformer markeres talemålsnært og stilen er mer gjennomgående. Av deltakerne er det 15 som tilhører denne språkprofilen, basert på kriteriene om at 45 prosent av meldingene må være registrert som digital sosial skriving, samt 30 prosent av ordene. Eksempel 16 viser et stort utvalg av deltaker 606 sine meldinger, for å vise det mangfoldet som finnes av både talemålsnære trekk, i tillegg til engelsk (*pleas* og *reade*), økonomisering (*serr*) og normerte meldinger. Her òg er det interessant med hvor mange ordformer som både har emblematiske og saliente trekk, men i den første meldingen, skrives noen av de høyfrekvente ordene normert. Hun er blant de som skriver mest ortofont, men likevel bytter hun kode i et spørsmål om gudstjeneste.

Eksempel 16:

640-20: 606: **Korti** skal du hjelpa til på gudstjeneste?

606-16: 606: kan ikkje opna snap på pc[Emoji]

606-17: 606: om me kan spleisa på kakemann
 606-30: 606: Svar du då
 640-30: 606: Men eg kan ikkje då
 640-4: 606: Kan høyra[Emoji]
 606-12: 606: Ring meg
 606-19: 606: men **da va domt**[Emoji] møte deg **me klasseromme** ditt eg
 606-21: 606: **Kjede** meg
 606-24: 606: **kantino** no
 606-26: 606: **veeeee mmme** meg **detta frminutte** *pleas*
 606-3: 606: **Æææ nette e bås**
 606-31: 606: Du **e** søt[Emoji]
 606-32: 606: **elske** deg
 606-33: 606: Du **ska** på skulen i **måro**!!!!!!!!!!
 606-6: 606: **Va da** den gensaren?
 606-7: 606: Han **leva me** eit Uhell
 606-8: 606: *Reade* ikkje[Emoji]
 606-9: 606: **Nette e bås**
 640-12: 606: **Serr! Koffø Hakkje** du sakt **da te** meg?

4.5.2 Emblematiske talemålsskrivere

De emblematiske talemålsskriverne har en høy andel meldinger, over 45 prosent, kategorisert som digital sosial skriving, deriblant muntlige trekk. Ellers varierer deltakerne i denne profilen mellom å ha en lav andel ord, under 18 prosent, til 29 prosent av ordene registrert som digital sosial skriving. Denne profilen har størst spenn i seg, og er derfor også profilen med flest deltakere med et antall på 20, men det er også en kategori som viser hvordan svært mange skriver, ved at de markerer en god del emblematiske trekk, men ikke alle, og ikke hele tiden. Dette betyr at deltakerne markerer minst en ordform talemålsnært i de fleste meldinger, men graden av ortofoni er lavere enn for de ortofone talemålsskriverne. Altså skriver de færre ord talemålsnært, og markerer heller færre emblematiske trekk, hvor de emblematiske trekkene er de som er diskutert i analysen på ordnivå.

Eksempel 17:

402-21: 402: **Hakkje** ao mykje peng men *fant* noko
 402-1: 402: Skal du feira bursdagen din
 402-5: 402: [Personnamn] [Personnamn] og meg!!!!
 435-17: 402: Og sånn
 402-11: 402: Joo sånn på [S1] **elle** *noe* sånt så **e** jo so **kosli**
 402-14: 402: **Ka** ønske du deg dåå
 402-17: 402: **Ka** trur du [Personnamn] vil ha
 402-19: 402: Jo men **da e** litt **kjedli**

402-22: 402: Kan **ikje** pakka **da** inn da
402-24: 402: [Personnamn] og dei **e me** [S1] no
402-26: 402: Nei **vakkje da**
428-13: 402: Vil dy **ve me** å se smile???
428-15: 402: Ja **klokko 6**
435-16: 402: Ein app me poste bilde
435-18: 402: Last **d ne**

4.5.3 Vekslende språkbrukere

De vekslende språkbrukerne er kategorisert her fordi de bruker flere talemålsnære ordformer enn gjennomsnittet for gruppen (18 prosent), men de har færre meldinger enn gjennomsnittet innen digital sosial skriving, altså er under halvparten av meldingene registrert som digital sosial skriving. Det er 10 deltakere som tilhører denne profilen. For enkelte av deltakerne er dette fordi de har flere meldinger registrert i de ulike kategoriene for meldinger, men fordi de har en relativt høy andel på ordnivå, har de en ulik skrivestil i ulike meldinger. Dette er til forskjell fra de emblematiske talemålsskriverne ved at de har en mer gjennomgående stil, hvor noen ord skrives talemålsnært i de fleste meldinger. For de vekslende språkbrukerne veksler stilen i ulike meldinger, ved at noen meldinger skrives svært ortofont og andre meldinger skrives normert.

Eksempel 18:

342-4: 302: Noe som kalles bil
342-22: 302: Eg skal faen ikkje ha ein **neglelakk** fra normal
342-1: 302: Skal eg komma no
342-7: 302: Eller skal eg eta
302-11:302: **Da** [Personnamn] sa
302-3: 302: **Da e** veldig søtt
342-12: 302: **Ka** *spiste* dei
342-15: 302: **Ka** hadde **dekan til** middag
342-30: 302: **Dekan** får ikkje kaka
504-10: 302: Dei **va** FETE

4.5.4 Emblematiske standardskrivere

De emblematiske standardskriverne skriver hovedsakelig etter normert nynorsk eller bokmål, men de markerer noen få emblematiske ordformer talemålsnært. De har lav prosentandel av digital sosial skriving både på ord- og meldingsnivå, men de skriver fortsatt noen ord og meldinger talemålsnært. I forhold til de emblematiske talemålsskriverne, så er forskjellen at denne gruppen skriver mer normert, og markerer noen få ord talemålssnært i noen få meldinger. Av deltakerne tilhører 17 av de denne profilen, og profilen utgjør en stor del av deltakerne. Under vises et utdrag av meldingene til deltaker 140, som i all hovedsak skriver normert nynorsk, men har enkelte talemålsnære emblematiske innslag som *gjøra*, *koffor*, *ka* og *reise*. Hun skriver samtidig de normerte ordformene som ofte markeres emblematiske talemålsnært, for eksempel *er*, *det* og *skal*. Denne språklige stilen tydeliggjør hvorfor det er vanskelig å kategorisere deltakerne, fordi meldingene til deltakerne hovedsakelig ser ut til å være standardnormerte, men så brukes enkelte talemålsnære emblematiske trekk.

Eksempel 19:

140-3: 140: Kan ikkje me **gjøra** noko **imrg** kveld
334-20: 140: **Koffor**
344-2: 140: Eg har ikkje peiling på **ka** eg skal vere
334-21: 140: Det er viktig
324-11: 140: Veit ikkje heilt
324-13: 140: Eg er der snart
334-22: 140: Eg treng hjelp
334-23: 140: Eg skal skrive om deg
140-1: 140: Sei ifra når du **reise** då
140-5: 140: Veit ikkje me kan vere i kjelleren min
334-24: 140: Hello
344-5: 140: Alle sammen

4.5.5 Standardskrivere

Denne profilen består av de deltakerne som ikke har noen meldinger eller ord kategorisert innen digital sosial skriving, og består av 10 personer. Flere av disse har skrevet svært få meldinger, men det er også noen som har skrevet flere meldinger og har en stil som kjennetegnes av å være standardnormert. De skriver heller ikke emblematiske talemålsnære ordformer som er frekvente blant deltakergruppen som helhet på ordnivå, og det virker derfor å være deres stil ved skriving på fritiden. Under vises meldingene til deltaker 142, en av

deltakerne som har skrevet en del meldinger, hvor alle er skrevet normert – men med bruk av både spesifikke nynorsk- og bokmålsord. Hen bruker ingen trekk fra digital sosial skriving, og det virker derfor som en gjennomgående stil for denne deltakeren å skrive normert. I utdraget under finner vi det ene av to eksempler i hele datamaterialet, på at den normerte ordformen *kva* brukes. Selv om deltakeren bruker en del spesifikke nynorsk- og bokmålsvarianter, og sånn sett veksler, er det at hun bruker ordformen *kva* en viktig grunn til at hennes språklige stil best kan beskrives som standardnormert.

Eksempel 20:

424-7: 426:00:00	<u>Skal</u> spørre
424-8: 426:00:00	<u>Det</u> gikk fint
426-4: 426:00:00	I don't know?
424-3: 426:00:00	Eg fekk sagt der, du fikk plass
426-11: 426:00:00	Kan eg sitte innerst?
426-7: 426:00:00	Kam eg sitte innerst på bussen??!!!!
426-21: 426:00:00	Eg var ikkje på skulen i går
426-27: 426:00:00	<u>Kva</u> skjedde med ditt?
426-15: 426:00:00	Hallo
426-2: 426:00:00	<u>Skal</u> du?
426-25: 426:00:00	Jepp
426-5: 426:00:00	<u>Skal</u> kanskje ha <u>med</u>
426-9: 426:00:00	På bussen

4.6 Analyse og drøfting av 16 deltakere

I denne siste delen av analysen har et utvalg av de som har skrevet flest meldinger blitt analysert i dybden, for å kunne typologisere de ulike deltakerne innen ulike språkbrugerprofiler. Dette er som beskrevet i kapittel 4.1 det siste steget i en kvalitativ innholdsanalyse, og ifølge Grønmo (2016, s. 265) det viktigste steget for å kunne si noe samlet om det fenomenet som har blitt undersøkt. De 16 deltakerne ble først analysert i dybden for å undersøke om ulike skrivestiler var en reell del av skrivekulturen til

ungdomsskoletrinnet. Når ulike skrivestiler kunne påvises, basert på disse 16 deltakerne og en skjønsmessig vurdering av alle deltakerne, ble de ulike språkbrukerprofilene utviklet som forklart i kapittel 4.5. Dette utvalget er basert på at jeg ville analysere like mange jenter og gutter, med omtrent like mange representanter fra hver klasse. Videre så jeg også et behov for at de som skulle analyseres i dybden måtte ha skrevet nok meldinger til at språkbruket deres går an å skildre. Jentene har generelt delt flere meldinger enn guttene, som også gjorde det vanskelig å finne et godt utvalg. For å få likt antall jenter og gutter, omtrent lik fordeling fra klassene og at de utvalgte deltakerne hadde skrevet nok meldinger, tok jeg utgangspunkt i de 38 som hadde skrevet mer enn 10 meldinger. Blant disse var det 8 gutter, ikke fordelt over alle klassene, men omtrent. Fordi jeg ønsket likt antall jenter og gutter, har derfor også åtte jenter blitt analysert i dybden. Siden jentene har produsert flere meldinger, var det enklere å velge representativt fra klassene. Derfor er den jenten i hver klasse med flest sendte meldinger blitt inkludert, i tillegg til de to med flest sendte meldinger blant alle deltakerne, som tilfeldigvis går i samme klasse. Det ble også delt ulikt antall meldinger i hver klasse, noe som gjør at noen av klassene har flere representanter.

4.6.1 De 16 deltakernes språkbrukerprofiler

Bakgrunnsinformasjon om de 16 deltakerne har vi fått gjennom et bakgrunnskjema hele klassetrinnet svarte på. Når jeg i deltakerbeskrivelsene oppgir antall meldinger, er dette uten de meldingene som ikke kan fordeles i de ulike kategoriene, enten fordi de består av enkeltstående ord som *ja*, *takk* og lignende ord, eller fordi de kun inneholder emoji, personnavn eller annet i skarpe klammer. Når jeg nevner *kommunen* i avsnittene under, er det kommunen hvor datainnsamlingen har foregått. Opplysningene om de ulike deltakerne er selvrapportert, og er derfor ikke en vurdering gjort av meg. Så dersom de kjenner seg utrygge på ulike språk, så er det deres egen oppfatning av språk. I spørreskjemaet fikk deltakerne spørsmål om hva de synes er vanskelig med å skrive korrekt nynorsk, hvor 38 prosent skrev at det var vanskelig å skille bokmål og nynorsk, og 34 prosent syntes det var vanskelig å skille nynorsk fra dialekt. Videre i kapittelet vil jeg gi en kort gjennomgang av bakgrunnsinformasjonen til hver deltaker, samt forklare hva som kjennetegner deres språklige stil. Tabell 10 viser en oversikt over deltakerne med noen hovedpunkt, hvor DSS er en forkortelse for digital sosial skriving. Deltakerne er beskrevet med det kodenavnet de har hatt under prosjektet, deltakerkodene med x er gutter og kodene med y er jenter. Når jeg beskriver

de høyfrekvente ordene, gjelder det stavemåtene som er høyfrekvente innen kategorien digital sosial skriving på ordnivå. Tabell 11 viser hvor mange prosent de 16 deltakerne har skrevet i digital sosial skriving på ord- og meldingsnivå, som er utgangspunktet for hvilken språkprofil de tilhører. Tabellen viser også eksempler på deltakernes ortofone og normerte stavemåter, både noen av de emblematiske markørene og enkelte mer saliente dialektmarkører, hvis deltakerne bruker slike ordformer.

Deltaker	Antall meld.	Meld DSS	Ord DSS	Ortofon staving	Normert staving	Språk profil
115x	7	71 %	32 %	te, da, e, ska, denna, helge	dårlig	Ortofont talemål
132y	26	35 %	19 %	e, ka, dekan, va, d	det, ikkje, skal, med, ikke	Veksler
236y	24	58 %	16 %	da, e, komme, reise	til, var, med, vil	Emblematiske talemål
303x	12	50 %	19 %	bano, ittepå, koffor, e, va	ikkje, kva, med	Emblematiske talemål
342y	30	40 %	13 %	Fjøse, trenge, elske, forklare	brødet, senteret, ombestemmer, til, vil,	Emblematiske standard
414y	26	81 %	33 %	da, e, elle, ka, kadå, me, ska, ve, sentere	gruppa	Ortofont talemål
415x	21	67 %	38 %	da, e, imorgo, me, ska, te, ve, kjenne, passa	spurte, kjedelig,	Ortofont talemål
435x	28	79 %	43 %	da, e, elle, ska, ve, ska, te, va, me	med, hjerte, dårlig	Ortofont talemål
510y	21	38 %	11 %	da, e, ve, brukke, ferdi, me	med, skal, samme, henter	Emblematiske standard
519x	28	54 %	17 %	da, kansje, grattis,	med, det, er,	Emblematiske

				lage, sykla, me, da, e	penger, vann, en, trenger	talemål
521x	21	43 %	16 %	me, ka, ska, handla, setninge, ette	Sender, til, den	Emblematisk standard
539x	11	55 %	24 %	da, me, ska, ve	til	Emblematisk talemål
621x	8	100 %	38 %	e, fakkas, beo, gains, gore, lol	med, til	Ortofont talemål
628y	63	11 %	7 %	dt, due, elle, ikk, ska	skal, ikkje, til, med, er, det, sengen, helgen	Emblematisk standard
638y	44	48 %	15 %	da, e, elle, me, va, te, ska, ike	til, skal, dei, de	Veksler
640y	33	73 %	21 %	da, e, ette, ska, ka, sku, spørre, te, va, da	vil, med	Emblematisk talemål

Tabell 11: De 16 deltakerne fordelt i språkbrukerprofiler

Profil	Standard	Emblematisk standard	Veksler	Emblematisk talemål	Ortofont talemål
Antall	0	4	2	5	5
Prosent	0 %	25 %	12,5 %	12,5 %	50 %

Tabell 12: Antall og prosentandel av de 16 i hver kategori

4.6.2 Gjennomgang av de 16 deltakerne

115x: Han skriver ganske ortofont og blant de høyfrekvente bruker han *te*, *da*, *e* og *ska* og disse brukes konsekvent. Han skriver i tillegg ortofone varianter som *denna*, *helge* (e-ending), *håve*, *sko* (skulle) og *i morgo*.

132y: Jente som bruker den lokale dialekten og oppgir å bruke dialekt eller dialektnært språk i meldinger til venner. Hun oppgir at hun er ganske trygg på å skrive bokmål, nynorsk og engelsk, men synes det er vanskelig å skille nynorsk fra dialekt. Av de frekvente ordformene fra ordanalysen bruker hun *e*, *ka*, *dekan* og *va* konsekvent, men bruker både *d* og *det*, *ikke* og *ikkje*, selv om hun skriver ganske ortofont bruker hun de normerte ordformene *skal* og *med*.

Hun har også en del innslag fra bokmål og bruker ordformene *noen, oppgaver, utakknemlig, hvor og innleveringer*. Oppsummert er hun en vekslende språkbruker fordi hun markerer enkelte emblematiske talemålstrekk, men ikke andre, i tillegg til å bruke en del bokmålsformer og skriver enkelte meldinger etter normert bokmål. De talemålsnære ordformene fordeler seg på færre meldinger, og er derfor et kjennetegn på den vekslende språkstilen.

236y: Jente som opprinnelig kommer fra Rogaland, og oppgir å bruke en blandingsdialekt når hun snakker med venner. Hun oppgir at hun blander mellom ulike språk og dialekter når hun snakker med venner, og nevner bokmål, nynorsk og engelsk. Hun bruker de emblematiske ordformene *da* og *e*, og har bortfall av *-r* i presens for ordformene *kommer* og *reiser*, men bruker likevel standardformene *til, var, vil* og *med*. I tillegg skriver hun meldingen i eksemplet under, selv om hun har nynorsk som basespråk og ellers bruker ordformen *eg*.

Eksempel 21:

224-6: 236: Jeg vil ha penger på mitt kort

Eksempelen viser hvordan enkelte kan veksle fra å skrive relativt ortofont, men her velger å skrive normert bokmål. Ifølge inndelingen av språkbrukerprofilene, regnes hun som en emblematiske talemålsskriver, fordi hun markerer enkelte av de emblematiske ordformene i de fleste av sine meldinger, men hun skriver ikke ortofont som de ortofone talemålsskriverne.

303x: Gutt som snakker det lokale talemålet, og oppgir å skrive bokmål, nynorsk og en blanding av ulike språk og dialekter i meldinger til venner. Han oppgir at det kan være vanskelig å skille nynorsk fra bokmål i skriving på skolen. Av de emblematiske ordformene fra analysen på ordnivå bruker han *e* og *va*, men de normerte ordformene *det* og *da* til samme person (303). Han har ortofone stavemåter i ord som *friidrettsbano, ittepå* og *koffor*, men bruker også *va* og *med*. Dette er interessante valg, og det gjør det vanskelig å plassere han språklig. Ifølge inndelingen er han en emblematiske talemålsskriver, fordi han markerer en del emblematiske trekk, men er ikke veldig ortofon og bruker også en del normert staving. Samtidig ser vi at han veksler på enkelte ordformer, og bruker enkelte normerte ordformer av leksem som mange skriver emblematiske.

342y: Jente med den lokale dialekten, som oppgir å skrive dialektært og blander ulike språk på meldinger til venner. I skoleskriving synes hun det er vanskelig å nynorsk fra egen dialekt.

Av de emblematiske ordformene bruker hun alltid *da* og *ve*, og hun bruker spørreordet *korti* ('når'), men samtidig bruker hun *til* og *vil*, og bokmålsordene *vært*, *vet*, *en*, *et* og *bedre*. Hun bruker både *ikkje* og *ike*, som er et leksem mange av deltakerne staver på ulike måter, selv om det gjerne ikke kan regnes som særlig ortofont eller som en gjengivelse av talemålet. Hun bruker normalortografi i intetkjønnsordene *brødet* og *senteret*, men markerer stum konsonant i han-/intetkjønnsordet *fjøse*. Blant verbene markeres bortfall av -r i presens i de svake verbene *forklare*, *elske*, *prøve* og *reise*, men i ordformen *ombestemmer* har hun beholdt konsonanten hun ellers har markert bortfallet til. Ifølge språkprofilen skriver hun emblematiske standard, som skyldes at hun at skrevet mange meldinger, hvor noen er svært ortofone med mange emblematiske trekk, og andre er omtrent normerte uten noen emblematiske eller ortofone trekk.

414y: Jente som oppgir å bruke nynorsk som talemål med venner, hun er usikker på hva som er vanskelig med å skrive normert nynorsk. Nesten alle meldingene hennes regnes som digital sosial skriving, og hun har både delt meldinger og er med i andre sine meldinger. Av de emblematiske ordformene bruker *da*, *e*, *elle*, *ka* og *kadå*, *me*, *ska* og *ve*. Av mer ortofone ordformer bruker hun *hytto*, *hen* for 'hvor', som er vanlig i vestlandsdialekter, og skriver både *nåke*, *sondag* og *i morgo*. Hun bruker *de* for 'dei' en gang, ellers velger hun stort sett alltid ortofone eller emblematiske stavemåter. Hun er blant deltakerne som skriver mest ortofont, og er ifølge språkbrukerprofilene en ortofon talemålsskriver fordi hun har en høy andel digital sosial skriving både på ord- og meldingsnivå.

415x: Gutt med den lokale dialekt, som oppgir å bruke nynorsk og engelsk i samtaler med venner. På meldinger til venner skriver han nynorsk, dialekt og engelsk, og veksler mellom ulike språk og dialekter, og vet ikke hva som er vanskelig med å skrive korrekt nynorsk. Av de høyfrekvente emblematiske ordformene bruker han *da*, *e*, *imorgo*, *me*, *ska*, *te* og *ve*. I tillegg bruker han en ortofone ordformer som de fleste av deltakerne ikke bruker, for eksempel *dai* ('dei'), *dar* ('der'), *haima* ('heime'), *jedna* ('gjerner'), *aleina*, *nai* ('nei') og det sammensatte *skodje* for 'skulle ikke' ('sko ikkje'). Han markerer også bortfall av presens-r i *kjenne* ('kjenner') og *passa* ('passer'). Han har to bokmålsord, *spurte* og *kjedelig*. Han er også blant deltakerne med mest ortofon stil, og er et godt eksempel på den gjennomgående stilen mange av deltakerne i denne profilgruppen har.

435x: Gutt som bruker den lokale dialekten i samtaler med venner, og skriver hovedsakelig dialektnært til venner på fritiden. Han er trygg på bokmål og engelsk, men utrygg på nynorsk,

og synes det er vanskelig å skille dialekt og nynorsk. Av de emblematiske ordformene fra ordnanalysen bruker han alltid *da, e, elle, ka, ve, ska, te* og *va*. Ellers veksler han i måten han staver preposisjonen 'med' på, ved å bruke både *me* og *med*. Han bruker også svært talemålsnære varianter av ord som *dai* (dei), *dar* (der), *fø* (for), det sammensatte *etlana* (eit eller anna), *okai, vett* (vert/blir) og *vait*. Også han bruker o-ending fremfor -a i *kyrkjo* og skriver *i morgo*. Han har to bokmålsord, *hjerter* og *dårlig*, ellers skriver han med nynorsk ortografi. Det eneste ordet han veksler mellom, er *me* og *med*, hvor han bruker begge varianter flere ganger, også til samme person. Oppsummert kan vi si at han er en ortofon talemålsskriver, som omtrent alltid velger talemålsnære ordformer der det er mulig.

510y: Jente med flere dialekter, både den lokale og fra større byer i Norge. Oppgir å snakke en blanding av bokmål og lokal dialekt, og blander språk og dialekter i meldinger til venner, og synes det er vanskelig å skille bokmål og nynorsk. Av de emblematiske ordene fra ordnanalysen bruker hun *da, e* og *ve* ('vil'). Hun utelater også stum konsonant i *ferdi*, men markerer det i *programmet* og *etter*. Av andre ordformer innenfor talemålskategorien bruker hun konsekvent *kd* for «ka då», hvor hun trolig benytter seg av økonomiseringsprinsippet, som ikke gjør meldingene mer talemålsnære, men det økonomiserer måten meldingene skrives på. Hun veksler i ordformen til leksemet 'med', hvor hun både bruker hun *me* og *med*, begge variantene til samme person og hun bruker konsekvent *skal*. Oppsummert er hun en emblematiske standard skriver, fordi hun hovedsakelig skriver nynorsk, men markerer enkelte emblematiske ordformer, samt at hun skriver bokmålsordene *samme* og *henter*.

519x: Gutt som bruker den lokale dialekten og en annen dialekt fra et annet fylke i Norge. Han beskriver at han blander ulike språk og dialekter i meldinger til venner, og synes det er vanskelig å skille nynorsk og bokmål. Av emblematiske ordformer bruker han alltid *da* for 'det', han skriver *kansje, grattis* og utelater -r i *lage* og *sykla*, noe han ikke gjør med *trenger*. Ellers veksler han en del, for eksempel bruker han både *me* og *med, det* og *da* samt *e* og *er*. Han bruker også standardortografien til bokmål i *penger, vann* og *en*, og bruker standardortografien til nynorsk i *berre, eg, ikkje, gudane, nokon, vegen heile, frå* og *heima*. Han er en emblematiske talemålsskriver fordi bruker en del emblematiske ordformer, men måten han gjør det på er preget av variasjon og han ikke en gjennomgående ortofon stil.

521x: Gutt som beskriver å snakke «alt mulig» med venner, og skriver også svært variert til venner og synes det er vanskelig å skille nynorsk fra egen dialekt. Av emblematiske ordformer bruker han *me, ka* og *ska*, men skriver leksemet 'til' standardnormert. Han

markerer stum konsonant i *setninge* og *ette*. Han har skrevet få meldinger, men basert på det han har skrevet, er han en emblematiske talemålsskriver, som velger å markere enkelte trekk fra talemålet, men skriver ikke særlig ortofont.

539x: Gutt som bruker den lokale dialekten og oppgir å skrive nynorsk til venner på fritiden, men synes det er vanskelig å skille nynorsk og dialekt. Av høyfrekvente ord bruker han de emblematiske ordformene *da*, *me*, *ska* og *ve*, men skriver for eksempel *til* (ikke 'te'). Av andre ord som ikke følger standardortografien skriver han *okai*, det engelske ordet *join* og ordet *goå*. Han har generelt skrevet lite, men er en ortofon talemålsskriver.

621x: Gutt som bruker den lokale dialekten, blander ulike språk og dialekter i meldinger til venner, og synes det er vanskelig å skille nynorsk fra dialekten. Han er for eksempel konsekvent i bruken av den emblematiske ordformen *e*, og bruker fellesformene *med* og *til*. Ellers bruker han forkortelsen *ass* for altså, *fakkas* for «fuck altså», samt de engelske begrepene *beo*, *gains*, *gore* og akronymet *lol*. Han har skrevet få meldinger og bruker ikke mange emblematiske eller ortofone stavemåter, likevel er han ifølge språkbrugerprofilen regnet som en ortofon talemålsskriver, trolig fordi han har få normerte stavemåter.

628y: Jente som snakker en blanding av en dialekt fra en annen kommune på Vestlandet og «noe annet», til venner skriver hun bokmål, engelsk og en blanding av ulike språk og dialekter, og synes det er vanskelig å skille nynorsk og bokmål. Av høyfrekvente ord bruker hun alltid forkortelsene *dt* for *det*, *due* for *du e(r)* og *elle*. Utover dette veksler hun mellom *ikkje* og *ikk*, *ska* og *skal*, og av andre høyfrekvente ord bruker hun alltid ordformene *til*, *med*, *er* og *det*. Hun bruker normalortografien i bokmål i ordene *bare*, *en*, *ett*, *hva*, *noe*, *noen*, *hjemme*, *morgen*, *siden*, *samme* og *vi*. Samtidig er hun som nevnt ganske konsekvent i å bruke det nynorske *ikkje*, og videre bruker hun alltid *eg* og *sei*. Verbbøying følger stort sett bokmålsnormalen i ord som *ble*, *kommer*, *glemte*, *mener* og *snakker*. For substantiv velger hun også bokmålsvariantene *fingrene*, *helgen*, *sengen* og *stolene*. Utover dette er meldingene hennes ispedd noe engelsk ved ordene *suspicious*, *bro*, *joine*, *please* og *style* i norske meldinger, det enkeltstående *why*, samt frasen «I dont know». For å oppsummere er hun regnet som en emblematiske standardskriver, med bokmål som basespråk, inkludert noe nynorsk normalortografi som trolig er ortofont fordi hun er fra Vestlandet, for eksempel med ordformene *eg* og *ikkje*. I tillegg bruker hun en del engelsk utover den engelske samtalen med 432.

638y: Jente som beskriver å snakke bokmål, nynorsk og engelsk, og hun er den eneste av disse 16 deltakerne som har byttet hovedmål fra bokmål til nynorsk. På meldinger til venner blander hun ulike språk og dialekter, og oppgir at det er vanskelig å skille nynorsk og bokmål. Blant de emblematiske ordformene fra ordanalysen bruker hun alltid *da, e, elle, me* og *va*. Ellers veksler hun mellom *te* og *til*, *ska* og *skal*, *noe* og *noko*, *ike* og *ikkje*, og bruker det sammensatte *kadå* for 'hva da'/'kva då' og *hva*, samt at hun bruker de tre ordformer *de, dei* og *di* for pronomenet 'de'/'dei'. Hun veksler også mellom fellesformer og spesifikke nynorske ordformer i *vi* og *me, da* og *då*. Dette viser at hun varierer en del mellom standardnormene og mer ortofone varianter, men også mellom nynorsk og bokmål. Vi ser også svært ulike varianter av spørreord som ofte får -k i utlyd, hvor hun bruker både *kadå* og *hva*, men også *hvordan* og *koffor*. Av andre bokmålsord bruker hun *bedre, dårlig, en, gjøre, morgen* og *siden*, og nynorskord brukes med ordformene *eg, fleire, heim, kjem, kjøpa, kle, meir, peng, skulen* og *finna*. Hun benytter seg også av økonomiseringsprinsippet i for eksempel akronymene *wtf* (what the fuck) og *imrg* (imorgen). Hun bruker også den talemålsnære ordformen *døre* for det sterke hunkjønnsordet 'døra' i bestemt form. Hun har også enkelte engelske fraser som «still love you tho», «not reallyyy» og «they are mine bow [now]». Oppsummert er hun en vekslende språkbruker, som både veksler mellom ulike ordformer av leksem og har generelt en del trekk fra både bokmål, nynorsk og talemålet, i tillegg til engelsk.

640y: Jente som hovedsakelig snakker den lokale dialekten, blander ulike språk og dialekter i meldinger til venner og synes det er vanskelig å skille nynorsk fra dialekten sin. Av de emblematiske ordformene bruker hun alltid *er da, e, ette, ska, ka sku, spørra, te* og *va*. Hun veksler mellom *da* og *då*, *ikke* og *ikkje*, og hun skriver *vil* og *med*. Andre ortofone varianter er *allikavel, dekans, gji, hol, hove* og *senge*. Oppsummert er hun en ortofon talemålsskriver med relativt høy grad av ortofoni, selv om hun av og til velger varianter som ikke er like ortofone.

4.6.2 Oppsummering av de 16 deltakernes språkbrukerprofiler

De 16 deltakerne viser den store variasjonen i hvordan det er mulig å skrive på fritiden, men de representerer samtidig ulike stiler som denne gruppen benytter seg av, fordi det finnes en del forskjeller i måten de velger å bruke ulike språklige varieteter på. Blant de 16 deltakerne ser vi at de alle bruker noen former for CMC og digital sosial skriving, men de gjør det både i varierende grad og på ulike måter. Basert på den statistiske inndelingen jeg har gjennomført, er det absolutt flest deltakere kategorisert som emblematiske standardskrivere, emblematiske

talemålsskrivere og ortofone talemålsskrivere. Det er fortsatt variasjon mellom deltakerne i denne kategorien, og det er ikke alle som skriver ortofont slik Vangsnes (2019) beskriver den ortofone tekstprøven. Likevel velger de ortofone og talemålsnære varianter i enten langt flere ord eller meldinger enn de som er kategorisert som emblematiske talemåls- eller standardskrivere og vekslende språkbrukere.

5. Sammenfatning av funn

Vi har nå gjennomgått analyse og drøfting av funnene fra studien, først på ord- og analysenivå, deretter fordelt de 77 deltakerne i ulike språkbrugerprofiler og gjennomgått 16 av deltakerne som har skrevet flest meldinger for å gi en beskrivelse av den språklige stilen til deltakerne innen de ulike profilene. I dette kapittelet skal jeg samle trådene fra de tre analysedelene og ved hjelp av forskningsspørsmålene prøve å besvare problemstillingen, som er: *Hva kjennetegner den digitale sosiale skrivingen til et ungdomsskoletrinn fra Vestlandet?* Kapittelet vil ha tre deler, hvor jeg i de to første vil drøfte de viktigste funnene fra ord- og meldingsnivået i lys av teorier og tidligere forskning. I den siste delen vil jeg drøfte hva språkbrugerprofilene betyr og hvordan disse kan fungere som en forklaring på ulike språklige stiler som eksisterer i gruppen.

5.1 Hva kjennetegner deltakernes skriving på ordnivå?

For å svare på det første forskningsspørsmålet, *hva kjennetegner den digitale sosiale skrivingen på ordnivå*, er det nødvendig å repetere de viktigste funnene fra analysen. Her viste analysen at omtrent 50 prosent av alle ord i datamaterialet er skrevet etter fellesformene, omtrent 20 prosent er skrevet innen digital sosial skriving, nynorske ordformer utgjør 17 prosent, ordformer fra bokmål er 5 prosent, og engelsk og skrive- og tastefeil utgjør tre prosent hver. Funnene på ordnivå viser hvilke ord som er mest frekvente i de ulike kategoriene, og det tyder på at ordformene som velges er svært varierende blant gruppen. Noen ordformer skrives alltid etter fellesformene, for eksempel preposisjonene *i* og *på*, konjunksjonene *og* og *men*, interjeksjonen *ja* og pronomenet *du* – altså funksjons- og utropsord som binder sammen setninger. Disse uttales også nokså likt som de skrives, og de brukes ofte både i tale og skrift, og er en stor del av materialet. Av frekvente ord som skrives utenfor det normerte og som brukes ofte, finner vi også funksjonsord hvor enkelte ordformer ikke følger det normerte skriftspråket, for eksempel determinativet ‘det’ som får ordformene *da*, *d*, *dt* og *de*, i tillegg til den normerte ordformen. Her kan ordformene *da*, *de* og *d* gjenspeile det lokale talemålet, mens *dt* må heller kunne sees på som økonomisering av lekset. Blant de andre mest frekvente ordene i materialet som ikke er innholdsord, finner vi også *åja*, *elle*, *ka* og *te*, hvor *åja* er en sammensatt variant av de to interjeksjonene *å* og *ja*. Denne ordformen er nok ikke unik for gruppen, men det er en ordform som brukes ofte og tyder på at er vanlig å bruke i

denne gruppen. Ellers er preposisjonen *te* en ordform av *til* som brukes av en del deltakere, men den normerte ordformen er likevel den mest dominerende i gruppen, selv om *te* er en mer talemålsnær variant. Det kan tyde på at denne ordformen ikke har blitt en internalisert norm blant gruppen, som andre ordformer gjerne har. Konjunksjonen *eller* får normert og talemålsnær ordform, *elle*, 11 ganger hver, som da heller ikke virker å være en internalisert norm slik Vikør (1998, s. 49) beskriver uformelle normer, men et leksemet det veksles mellom. De resterende ordene blant de mest brukte innen digital sosial skriving, er alle verb, og det er også ordklassen blant innholdsord som har høyest antall talemålsnære stavemåter. Blant de mest brukte finner vi ordformene *e*, *ska*, *ve* og *va*. Tre av ordformene stammer fra leksemet å være/å vere, et ord som generelt brukes svært ofte både muntlig og skriftlig.

Interessante ord å se på er kv- og hv-ord på nynorsk og bokmål, hvor uttalen ofte bare gir en k-lyd på Vestlandet. For eksempel brukes ordformen *ka* ofte, og er brukt i mye større grad enn begge de normerte leksemene 'kva' og 'hva'. Leksemet *kva* er nok svært ulikt hvordan de fleste uttaler ordet, som på Vestlandet får uttalen *ka* av de aller fleste. Det kan bety at ordformen oppleves svært salient blant gruppen, som gjør at de aller fleste velger den talemålsnære varianten fremfor den normerte. Det kan da ha blitt en internalisert norm blant gruppen. Et annet eksempel er det nynorske *kvifor* eller *korfor*, som i materialet ofte dukker opp med andre varianter som *koffor*, *koffø* og *koffe*, som kan gjenspeile muntlighet i større grad enn *korfor*. Her finnes det altså mange ordformer for det samme leksemet, som både tyder på at det er et vanlig ord å stave talemålsnært, men det er ikke en internalisert norm for hvordan det skal staves. Ellers er det interessante funn fra Folkvord (2020) og Strand (2018) at talemålsskrivere i Trøndelag alltid bruker talemålsnære varianter av personlige pronomen, for eksempel *e* eller *æ* for *jeg*. På Vestlandet sammenfaller stort sett talemålsvarianten med nynorsknormen, *eg*. Et spennende funn er derfor at de få som hovedsakelig bruker bokmål i digital sosial skriving, også skriver *eg* konsekvent, og *eg* brukes i hele materialet 134 ganger, mot *jeg* som kun brukes 8 ganger.

Ordformene jeg har gjennomgått til nå i kapittelet er frekvente ord i materialet og som en finner igjen i de fleste meldingsutvekslingene. Det som gjerne er vanskeligere å se basert på opptelling, er de større ordklassene med innholdsord, hvor verb og substantiv brukes i et flertall av meldingene, men ikke de samme leksemene, som gjør at de ikke kan telles opp. Det en likevel ser, er at blant alle verb i hele datamaterialet, får 28 prosent en mer talemålsnær ordform enn den normerte ordformen. De aller fleste tilfellene skyldes som jeg har vært inne på, bortfall av -r i presens, som er et vanlig kjennetegn på den lokale dialekten. Fordi sterke

verb ikke får ending i presens på nynorsk, er det for mange verbformer ikke bortfall av -r, men at grafemet *e* legges til ordformen i presens. Dette skjer for eksempel når ordformen *trengje* brukes i presens fremfor det normerte *treng*. Det er et trekk som varierer svært mye, og det samme gjelder stumme konsonanter. Dette er også interessant med tanke på studier av nynorskavvik i elevtekster, hvor denne typen avvik er relativt vanlig, selv om deltakerne i studiene selv mener de er gode på å skille dialekt og nynorsk (Finstad, 2021, s. 46 Røhme, 2020, s. 39).

Oppsummert kan vi si at gruppens digitale sosiale skriving på ordnivå kjennetegnes av å være variert, hvor det virker å eksistere flere normer på samme tid. Enkelte saliente ordformer ser ut til å ha blitt emblematiske markører for gruppen, og er noe mange bruker i mer eller mindre grad. De emblematiske markørene kan tyde på at enkelte ordformer i stor grad har blitt tatt opp i den vanlige digitale sosiale skrivingen som internaliserte normer, slik Vikør (1998, s. 49) beskriver de uformelle aspektene ved normering av språk. Det gjelder hovedsakelig de mest frekvente ordformene fra ordnivået, men også staving av verb i presens, for eksempel ved ordformer som *reise* for 'reiser' og *elske* for 'elsker'. For substantiv er det en del eksempler som gjenspeiler det lokale talemålet, for eksempel med vokalendring fra a>e i sterke hunkjønnsord som *boke* og vokalendring fra a>o i svake hunkjønnsord som *kyrkjo*. I tillegg er det relativt vanlig å markere stumme konsonanter, både i adjektiv med ordformer som *gla* og *kjedeli* og i substantiv med ordformer som *friminutte* og *fjøse*. Dersom dette er blitt internaliserte normer blant gruppen, kan det ha blitt en del av deres skriftkultur ved at det har blitt tatt opp i den vanlige digitale sosiale skrivingen (Apelseth, 2019, s. 85). I tillegg indikerer bruken av de emblematiske markørene at skrivehendelser har blitt til skrivepraksiser (Berge, 2019, s. 28-29), fordi de brukes av flertallet og brukes oftere enn den normerte varianten. De siste eksemplene er ikke spesielle lokale markører, men gjelder generelt i norsk tale. Hunkjønnsordene med vokalendring i endelsene er derimot svært saliente markører for det lokale talemålet, og meldinger som inneholder disse ordformene vil trolig oppfattes mer talemålsnære. Fordi det er stor variasjon i om slike trekk velges å markere eller ikke, kan på den ene siden bety at det ikke har blitt en internalisert norm blant gruppen. Samtidig kan trekket være spesielt for enkelte deltakere, og sånn sett gjenspeile hvordan talemålet faktisk er. Variasjonen mellom ulike ordformer av leksemer og variasjonen i hvilke trekk som markeres og ikke, indikerer at det eksisterer flere normer parallelt for den gruppen, og at det ikke finnes en overordnet norm for hvordan ord skal staves – verken talemålsnære eller standardnormerte stavemåter. I tillegg finnes det en del ortofone varianter i materialet som

enkelte deltakere bruker, men ikke mange. Dette er trolig ordformer med høy grad av saliens fordi det vil være vanskelig for utenforstående å umiddelbart forstå betydningen (Auer et al., 1998, s. 164), det gjelder ordformer som *jedna*, *skodje*, *haima*, *dar* og *dai*, som de fleste velger å ikke bruke. Det kan tyde på at de som velger å ta i bruk ordformene har behov for å skille seg ut og markere dialekten mer enn andre for å differensiere seg, i tråd med hvordan Eckert (2012, s. 95-96) beskriver språkbrukeres praksis i dag. Det er heller ikke sikkert at dette er ordformer som er mer talemålsnære for alle deltakerne enn de normerte variantene, men fordi så få bruker disse ortofone variantene må det sees på som et relativt bevisst valg blant de som faktisk tar de i bruk. Det eksisterer altså ulike ordformer for mange leksem, og denne variasjonen på ordnivå kan tyde på at Hårstads (2020, s. 35) begrep om normpluralisme er gjeldende for denne gruppen og deres skrivekultur på ordnivå. I tillegg til at det i stor grad veksles mellom hvordan verb i presens og hunkjønns substantiv staves standardnormert og talemålsnært. Det viser et vidt spenn i skrivekulturen, som gir både et innovativt og individualisert språklig uttrykk, som Androutsopoulos (2011a, s. 4) og Eckert (2012, s. 95–96) beskriver som viktige kjennetegn på digital sosial skriving og dagens skriftpraksis.

5.2 Hva kjennetegner deltakernes skriving på meldingsnivå?

I del to av denne sammenfatningen er målet å besvare forskningsspørsmål to, som er: *Hva kjennetegner deltakernes digitale sosiale skriving på meldingsnivå?* Også her er det nødvendig å gjennomgå de viktigste funnene fra analysen, som er at 43 prosent av meldingene er regnet som digital sosial skriving. Det har sammenheng med kriteriene jeg satt for at en melding skal regnes som dette, og utfallet kunne vært annerledes med strengere krav. Ellers står fellesformene for omtrent 19 prosent av meldingene og nynorsk for 13 prosent. Kodeveksling og transspråking står for nesten 8 prosent av materialet, bokmål utgjør 6 prosent og engelsk omtrent 3 prosent. Det første disse funnene viser, er at nynorsk for de aller fleste er basespråket, og ordformer fra de andre kategoriene brukes som ett tillegg til nynorsk. Noen av deltakerne skriver hovedsakelig på bokmål, og for disse er bokmål basespråket. Ellers viser funnene at 75 prosent, 58 deltakere, skriver minst en melding innen digital sosial skriving, som betyr at de aller fleste deltakerne tar i bruk minst noen få trekk fra digital sosial skriving når de skriver på fritiden. At så mange velger å bruke noen varianter fra digital sosial skriving er både forventet basert på tidligere forskning, men det høye antallet viser også

tydelig at det eksisterer en kultur hvor det er vanlig å bruke unormerte stavemåter. Skrivekulturen om å bruke slike stavemåter må derfor være tatt opp av gruppen og internalisert blant dem som Apelsest (2019, s. 85) beskriver at må til for at en skrivekulturkultur kan bli etablert. Samtidig svarer det til Røynealand & Vangsnes (2020, s. 384–386) undersøkelse om at det i digital sosial skriving ofte er forventet å bryte med det normerte. Kun 14 personer skriver meldinger på engelsk, men 33 personer veksler enten mellom engelsk og norsk, eller skriver vekslende meldinger med nynorsk, bokmål og digital sosial skriving. Som på ordnivå viser også funnene på meldingsnivå at gruppen som helhet veksler mye, og at det ikke finnes en etablert norm for hvordan klassetrinnet skal skrive på fritiden.

På meldingsnivå kommer det også tydelig frem at deltakerne bruker mange ulike koder i sin skriving, og tar i bruk de språklige ressursene de har når de skriver på fritiden. Størsteparten av meldingene er også skrevet i chatten på Snapchat, et sted hvor det er vanlig å skrive fort og hvor en kommuniserer så synkront som mulig, uten å faktisk snakke. Dette er i motsetning til for eksempel Messenger eller SMS, hvor en kan lese meldingen før en svarer, og har da mulighet til å tenke på en respons. På Snapchat vil meldingen forsvinne etter en viss tid, som gjør at en ikke kan tenke for lenge eller lese meldingen flere ganger før en svarer. Det er et argument for at måten deltakerne i denne studien skriver, skjer på en intuitiv måte. Det tyder også på det Stæhr (2016, s. 173) beskriver om at språket konstrueres ved språklig samhandling. Det er også en forklaring på vekslingen som skjer mellom ulike nære varieteter, som nynorsk og talemål, eller i nærstående former av bokmål og nynorsk, som en kan se i eksempel 13 i kapittel 4.4.6. Vekslingen som skjer har ikke en distinkt funksjon, som gjør at transspråking er et godt begrep for å beskrive hvordan gruppen tar i bruk ulike varieteter, i sammenheng med hvordan Conteh (2018, s. 446) omtaler begrepet som at språkbrukerne tar i bruk de språklige ressursene de har. Det viser også variasjonen i normpluralismen, når ulike normer ikke bare brukes i ulike meldinger og situasjoner, men også innad i meldinger. Eksempelet (22) under viser dette på en eksemplarisk måte, ved at det som kan anses som svært ortofone ordformer, *nai, dai, skodje*, brukes i samme melding som bokmålsformen *spurte*. Samtidig kan hele denne meldingen gjenspeile deltakerens talemåte, selv om ordformen trolig kunne vært skrevet mer ortofont enn den ser ut. Dette kan også tyde på at noe av språkmiksing mellom nære varieteter skjer ubevisst, fordi bokmålsordet bryter med forventningene en har til stilen som denne deltakeren har. Det kan på andre siden tyde på at det digitale sosiale språket, spesielt på Snapchat, er preget av å være innovativt og intuitivt, og

dermed også den mest naturlige måten en kan skrive på. Spesielt det innovative er i tråd med beskrivelsene Androutopoulos (2011b), Eckert (2012) og Hårstad (2021) har av dagens språkbrukere og skrijving på digitale arenaer.

Eksempel 22:

415-14: 415: **Nai dai skodje spurte no**

Funnene viser også kodeveksling mellom engelsk og norsk, og her virker det å være internaliserte normer for hvordan engelsk brukes, dersom meldingsutvekslingen hovedsakelig foregår på norsk (Vikør, 1998, s. 49; Apelseth, 2019, s. 85). Eksempel på dette vises i kapittel 4.4.5, og skjer enten ved at engelske ord settes inn i norske setninger eller ved at det veksles fra norsk i én melding til engelsk i neste melding. For begge er det konkrete normer for hvordan det skjer, hvor det med engelsk innsetting alltid skjer som første eller siste ord, som kan sees i eksempel 23 under. De engelske meldingene består av 1-4 ord, og kan for eksempel være imperativsetninger som vist i eksempel 24 (a), spørsmål eller forklarende meldinger. De har til felles at det har en meningsbærende funksjon, og de har trolig vekslet til en annen kode bevisst, i tråd med Gardner-Chloros (2009, s. 4) beskrivelse av at vekslingen må tilføre mer mening til ordet enn det opprinnelige språket kan gjøre. På hvilken måte eksemplene under viser det meningsbærende, er vanskelig å svare på uten å ha intervjuet deltakerne, men måten det gjøres på virker å være internalisert fordi det omtrent alltid skjer på samme måte. Et argument for dette er at de går tilbake til norsk i neste melding, og bruker kun engelsk i enkelte meldinger. Uten intervju med deltakeren er det umulig å vite hva skriverintensjonen med å veksle til engelsk er, men måten engelsk brukes på virker å ha klare normer og skjer stort sett alltid på samme måte. Denne kodevekslingen er i motsetning til meldingene hvor de mikser flere nærstående varieteter i samme melding, fordi funksjonene til vekslingen mellom nære varieteter trolig har en mindre meningsbærende funksjon.

Eksempel 23:

- (a) 539-6: 107: Ja eg fekk lov **brooooo**
- (b) 416-27:122: **sory** ser på serie
- (c) 208-1: 208: **joine** du bursdag på onsdag
- (d) 208-8: 208: men det er fortsatt **nice**

- (e) 303-3: 315: **shitt** du måtte jo komme på døra mi
- (f) 505-1: 411: **Backer** du minecraft

Eksempel 24:

- (a) 638-9: 342: Answer me
- (b) 324-3: 324: I am here
- (c) 638-9: 342: Answer me
- (d) 208-3: 208: niceeee

Det jeg har kalt transspråking etter Contehs (2018) definisjon om at språkbrukere tar i bruk de språklige ressursene de har, er det også eksempler på i materialet. Likevel tyder noe av vekslingen mellom talemålsnære ordformer og for eksempel bokmål på at det også kan ha en distinkt og meningsbærende funksjon. Som gjør at Gardner-Chloros (2009, s. 4) definisjon om kodeveksling bedre kan beskrive vekslingen, fordi det som skrives har mer betydning enn hvordan ordene er stavet. Dette gjelder ikke innad i meldingene, men i veksling mellom ulike meldinger. Dette gjør for eksempel deltaker 236, som vises i eksempel 19 i hennes profilgjennomgang i kapittel 4.6.2. Her snakker vi på mange måter om kodeveksling fremfor transspråking, fordi hun vanligvis bruker *eg* som personlig pronomen, men når hun ber om penger, skriver hun normert bokmål. Skiftet mellom koder kan altså ha en distinkt funksjon, ved at meldingens innhold har et mer alvorlig preg, og da øker også graden av formalitet, ved at det normerte språket tas i bruk. Denne typen veksling er dermed også i tråd med Gardner-Chloros (20, s. 4) forklaring av hva kodeveksling er, ved at vekslingen må ha en betydning utover de faktiske ordene som er skrevet. I tillegg veksler deltakeren til bokmål, som ikke er hens hovedmål eller basespråk, som også kan bety at bokmål kan ha en egen funksjon i den digitale sosiale skrivingen. Flere av deltakerne som i utgangspunktet har en ortofon skrivestil og bruker emblematiske dialektmarkører, tar også i bruk flere normerte ordformer i meldingen som inneholder for eksempel skole. Dette er noe de ikke gjør vanligvis, og det kan derfor virke som at enkelte skriver mer normert, når noe viktig skal skrives. Om dette gjøres bevisst eller ubevisst er vanskelig å si uten å ha intervjuet deltakerne, men fordi flere gjør det kan det virke som at det byttes koder dersom det kreves høyere grad av formalitet. Det kan også skyldes at de legger mer tid i disse meldingene, som gjør at de også tilpasser språket i større grad enn når meldingene skrives fort.

5.3 Hvilke mønster finnes blant ulike språkbrukerprofiler?

I denne siste delen av sammenfatning av funn skal jeg svare på det siste av de tre forskningsspørsmålene, som er: *Hvilke ulike språkbrukerprofiler finnes blant deltakerne, og hvordan er disse profilene beskrivende for ulike typer språkstiler blant gruppen?* Basert på hvordan deltakerne bruker muntlige trekk i skrivingen på ord- og meldingsnivå, er det mulig å fordele deltakerne i fem språkbrukerprofiler som fungerer som typologier for ulike skrivestiler blant gruppen. Det finnes likevel nyanser hos hver deltaker som gjør at de kunne vært plassert i andre kategorier. I tillegg er språk dynamisk, og på grunn av få meldinger fra de fleste av deltakerne, kan ikke denne undersøkelsen gi et fullverdig bilde av hvordan hver deltaker skriver. Likevel tyder materialet på at det finnes ulike typer språkbrukere, som i stor grad kan beskrive hver enkelt deltaker sin skrivestil. En spesiell utfordring er det å plassere deltakerne enten som emblematiske eller ortofone talemålsskrivere, fordi dette nok krever en mer skjønnsmessig vurdering. Hvert fall hvis en skal ta i betraktning hvordan tidligere undersøkelser har vurdert ulik grad av ortofoni. Et fåtall av deltakerne, om noen, skriver ortofont i den grad som den ortofone tekstprøven Vangsnes (2019, s. 101) viser til. Profilene viser likevel at det trolig finnes ulike skrivestiler på ungdomsskoletrinnet, som både kan skyldes at det er mye variasjon også i talemålet, men det kan og handle om hvem de snakker med i meldingene som ble delt med prosjektet. Stilene strekker seg fra de som skriver standardnormert eller med noen få emblematiske ordformer, til en stil hvor opp mot halvparten av ordene til deltakeren staves med talemålsnære ordformer. Hvordan de ulike stilene har oppstått er vanskelig å si, men deltakerne har trolig kommunisert med hverandre over lang tid, både på skolen, på fritiden og på sosiale medier, som kan ha vært med å utvikle normer for hvordan de skriver til hverandre. Stilene kan bidra til å skape gruppetilhørighet, men mest av alt virker de ulike stilene å være en indikasjon på at de skaper sin egen identitet, fordi noen omtrent skriver bokmål, noen kodeveksler og transspråker mye og andre bruker mange talemålsnære ordformer.

En kan også se i datamaterialet og blant de 16 deltakerne, at tre av de som skriver mest ortofont og velger varianter de fleste ikke bruker, går i samme klasse og skriver sammen (Se profilgjennomgangene til 414, 415 og 435 i kapittel 4.6.1). Her kan det tenkes at disse tre har kommunisert mye med hverandre over tid, og har på den måten skapt en norm, eventuelt en egen subkultur, som både skaper gruppetilhørighet og uttrykker personlig identitet, som Eckert (2012, s. 95–96) beskriver. Selv om vi kan påvise ulike typer stiler blant deltakerne, er det likevel vanskelig å finne ordformer som alle i en bestemt gruppe bruker, men ser man hele

materialet under ett virker det likevel å være noe bestemt over måten det skrives på. De fem språklige stilene som vises blant de ulike språkbrugerprofilene, kan også være den stilen som best mulig realiserer talemålet til deltakerne innen de ulike profilene. Noe som også vil være den mest effektive måten å skrive på, og som svarer til hvordan digital sosial kommunikasjon ofte fungerer, spesielt i chatten på Snapchat. Profilene peker på ulike stiler og gjerne det Stæhr (2016, s. 175) beskriver som normative ordener, hvor jevnaldrende gjerne må bekrefte og sammen skape normer, men disse normene kan strekke seg fra det nærmest normerte til det ortofone. Det deltakernes stiler viser er nettopp dette mangfoldet i hvor mange ulike normative stiler det er mulig å ha innen en gitt gruppe. Stilene kan også i bunn og grunn best brukes til å beskrive deltakernes faktiske talemål, ved at de kommer fra ulike steder i kommunen, fylket og andre steder i landet, som også har ulikt talemål. Det er jo også dette tidligere studier viser, hvor det i intervjuene kommer frem at deltakerne forsøker å skrive så nærme måten de snakker på, for å både være troverdige, vise identitet og samhandle med gruppen etter de etablerte normene (Folkvord, 2020, s. 89–90; Hård af Segerstad, 2002, s. 158; Osland, 2007, s. 64; Strand, 2018, s. 55). Fordi talemålet, uansett hvor en kommer fra og hvem en snakker med, vil være ulikt, og i den grad de ulike skrivestilene også uttrykker ulikt talemål, viser det et stort normmangfold i gruppen. Et mangfold preget av ulike varieteter og koder, hvor deltakerne både er noe tilpasset gruppen, men også kan skape egen identitet, innovere språket og «leke» med språket slik Hårstad (2021, s. 31) beskriver. Det kan i så fall forklare hvorfor noen velger å bruke svært saliente ordformer, mens andre ikke bruker disse. I tillegg er det flere som kommer fra andre steder eller bruker andre dialekter, som kan forklare hvorfor enkelte har en språklig stil som best kan beskrives som standardnormert. Samt at noen kan skrive bokmål, selv om denne varieteten skiller seg mye både fra det lokale talemålet og til en viss grad fra nynorsk. Stilen til de emblematiske standardskriverne kan ha og sammenheng med dette, ved at de i utgangspunktet har en stil som er standardnormert, men er en del av en skrivekultur som gjør at emblematiske talemålsmarkører av og til benyttes, på grunn av språklig samhandling over tid.

I tillegg viser de ulike skrivestilene at en del av deltakerne også er bevisste på ulike koder og kan ta i bruk forskjellige koder i ulike situasjoner, for eksempel når samtaleemnet krever noe høyere formalitet enn å planlegge hvilken film de skal se på kino. Det er ingen mål eller en forutsetning at elever skal skrive standardnormert på fritiden, men det er interessant at det er såpass mange som bruker ord fra alle tre kategoriene i de samme meldingene. Her kan vi også trekke inn teori om skrivehendelser og skrivepraksiser (Berge, 2019, s. 28–29) hvor det kan

tyde på at hendelsene har skjedd så ofte over tid, at det kan ha blitt en praksis. Det samme gjelder også for måten det muntlige kommer til uttrykk i det skriftlige, hvor det er en etablert praksis å bruke talemålsnær staving på fritiden. Det finnes derfor kanskje ikke en etablert norm, og selv om det gjerne er akseptert og forventet med normbrudd som Røyneland og Vangsnes (2020) beskriver, virker det ikke å være en forventning om at talemålet må uttrykkes blant denne gruppen, eller at de emblematiske dialektmarkørene må brukes. Til sammen gir de ulike skrivestilene en indikasjon om at det først og fremst går fort på sosiale medier, hvor språkbrukerne ikke har altfor mye tid til å tenke over hvordan de skriver, som kan bety at måten de skriver på er måten som faller de mest naturlig. På grunn av variasjonen og det problematiske med å finne faktiske normer for hva som aldri eller alltid blir brukt, kan det tyde på at den digitale sosiale skrivingen til klassetrinnet er preget av normpluralisme, ved at mange normer kan eksistere parallelt (Hårstad, 2021, s. 35), hvor de ulike språklige stilene har blitt utviklet over tid, trolig i mindre grupper og deretter ført til en skrivekultur på klassetrinnet hvor flere normer kan eksistere samtidig.

6. Oppsummering

Denne studien har undersøkt hvordan et ungdomsskoletrinn i en kommune Vestlandet skriver til hverandre på sosiale medier og hva som er kjennetegn på den digitale sosiale skrivingen deres. Datamaterialet har vært 4036 ord fordelt på 1024 meldinger skrevet av 77 elever på et ungdomsskoletrinn. Deltakerne skriver mye, og den digitale sosiale skrivingen til ungdomsskoletrinnet kjennetegnes av at det sosiale har en svært viktig funksjon, samtidig som det digitale mediet Snapchat innbyr til skriving som er nærmest mulig muntlig tale uten å faktisk snakke. Til sammen gir dette et skriftlig språk som preges av å være innovativt og intuitivt, med bruk av forkortelser, prosodi, engelske uttrykk og talemålsnære ordformer, blandet med fellesformer, nynorsk og bokmål.

Kjennetegn ved den digitale sosiale skriving på ordnivå er at deltakerne benytter seg av ulike koder, og at mange leksem har flere ordformer som benyttes av gruppen. Her ser noen ordformer ut til å ha blitt emblematiske dialektmarkører for gruppen, for eksempel ordformer som *e*, *ka*, *ska* og *da*. Disse ordformene brukes ofte, og sammen med dialektmarkører som vokalendring fra *a>e* og *a>o* i svake og sterke hunkjønnsst substantiv, samt talemålsnære ordformer av verb i presens, ser dette ut til å være tilnærmet internaliserte normer blant mange av deltakerne. Samtidig viser datamaterialet at deltakerne varierer mye på ordnivå, og at ingen av de talemålsnære ordformene aldri skrives normert. Dette gir en indikasjon om at det er svært vanlig å bruke dialektnære ordformer, men at det trolig eksisterer flere normer parallelt.

På meldingsnivå utgjør den digitale sosiale skrivingen 43 prosent av materialet, og 75 prosent av deltakerne skriver minst én melding innen digital sosial skriving. Kjennetegn på den digitale sosiale skrivingen på meldingsnivå er derfor at de fleste av deltakerne tar i bruk minst noen trekk fra digital sosial skriving i fritidsskrivingen, men det skjer på ulike måter. De fleste av deltakerne har nynorsk som basespråk, og skriver derfor med nynorsk som base og markerer talemålsnære ord i mer eller mindre grad. Likevel viser meldingsanalysen at en del veksler innad i meldinger mellom de tre nærstående varietetene, *nynorsk*, *talemålsnære ordformer* og *bokmål*. Dette er å anse som transspråking fordi det ikke utgjør noen distinkt funksjon i meldingene, og virker å være en naturlig måte for enkelte deltakere å skrive på. Det kan også indikere at enkelte bokmålsformer er nærstående talemålet, og at ikke alle emblematiske ordformer passer for alle. Av deltakerne bruker 14 personer engelsk i sine meldinger, hvor noen kodeveksler enten mellom meldinger eller innad i meldinger. Dette har

en mer meningsbærende funksjon, og anses derfor som kodeveksling fordi det engelske ikke er en del av det lokale talemålet. Samtidig kan bruken av engelsk være et tegn på at engelsk brukes i utstrakt grad også muntlig, og sånn sett kan det gjenspeile talemålet til deltakerne. Til slutt er det også viktig å få frem at det finnes eksempler på kodeveksling også mellom de nære varietetene, og det skjer for eksempel når samtalen har et mer formelt preg hvor det snakkes om skole, penger eller planlegging av noe viktig. I slike samtaler er det flere som ikke bruker de emblematiske dialektmarkørene som *da* for 'det' og *e* for 'er', men bruker de normerte ordformene. Det kan indikere at deltakerne også er bevisste på sitt digitale sosiale språk, og kan endre kode basert på hva situasjonen krever.

Deltakerne kan videre deles i fem ulike språkbrugerprofiler, hvor hver profil kan beskrive ulike språklige stiler. Profilene viser at det finnes ulike skrivestiler blant gruppen, som strekker seg fra de som skriver standardnormert uten noen emblematiske dialektmarkører, til de som anvender talemålsnære ordformer på opp mot 50 prosent av ordene. Mellom ytterpunktene finnes det mye ulik skriving, og deltakerne er på mange måter vanskelig å skille fra hverandre. Profilene viser både ulike skrivestiler hvor grad av ortofoni er avgjørende, samtidig som de viser det store mangfoldet som finnes blant deltakerne og hvor mange ulike måter en kan skrive på innen digitale sosial skriving, også innad i én gruppe som antakeligvis kommuniserer mye sammen både i virkeligheten og digitalt. Det viser også høy grad av normpluralisme, og at det eksisterer flere normative ordener, fra det normerte til det ortofone, slik Stæhr (2016, s. 192) beskriver. Selv om det på ordnivå vises en del emblematiske markører de fleste benytter, gjelder det likevel ikke alle, som også er et tegn på at flere normer eksisterer parallelt.

Vi kan konkludere med at disse elevene skriver svært mye, og de fleste har trolig kommunisert med hverandre på sosiale medier over lengre tid. I skrivingen bruker de aller fleste flere koder, hvor denne gruppen hovedsakelig benytter seg av nynorsk som basespråk, og blander inn talemålsnære ordformer, bokmål og engelsk. I tillegg brukes en del akronymer som *lol* og *omg*, samt forkortelser som *imrg*. Det virker derfor som at de mestrer flere koder og i stor grad velger å skrive slik det passer de. Hoveddelen av materialet er meldinger fra Snapchat, hvor chatte-funksjonen gjerne brukes for å skrive korte, raske beskjeder som trenger relativt rask respons – altså tilnærmet lik en synkron samtale, som frem til de siste årene har vært forbeholdt muntlig kommunikasjon. Dette taler for at deltakerne skriver fort og uten å tenke i stor grad, samtidig som de muligens over lang tid både har tatt bevisste og ubevisste valg i forhold til hvordan de skriver, samt at de har tilpasset seg hverandre. Fordi

det er mye variasjon i materialet, både på gruppe- og individnivå, taler det for at deltakerne skriver intuitivt og nærmest mulig eget talemål. På ordnivå kan en likevel se at enkelte varianter av talemålsnære ord brukes ofte, og enkelte standardnormerte ord brukes alltid – dette indikerer at det eksisterer normer i gruppen som kan ha blitt internalisert i gruppen over tid. Samtidig viser variasjonen i de ulike språkstilene at gruppen også er preget av normpluralisme, som strekker seg fra de som skriver ortofont til normert. Som kan være et tegn på Snapchat innbyr til å skrive raske meldinger, uten mye tanker for det grammatiske innholdet i meldingene, som gjør at deltakerne stort sett ikke veksler fordi de snakker med deltakere som tilhører andre språkprofiler. Et argument for dette er at de som skriver nynorsk eller svært ortofont, ikke tilpasser seg når andre for eksempel skriver bokmål. Samtidig indikerer funnene at dersom samtaleemnet krever en høyere grad av formalitet, så tar enkelte av deltakerne i bruk andre koder, kanskje for å signalisere at det som sies må bli tatt på større alvor. Dette gjelder for eksempel i samtaler om lekser, om planlegging av tur eller om avtaler om penger – som for de aller fleste vil være mer «alvorlige» samtaler enn å chatte om hvilken film de skal se eller hvilke sko de skal kjøpe. Fordi variasjonen blant de aller fleste deltakerne er stor, og de tar i bruk ulike koder både innad i meldinger og i ulike meldinger, kan det tyde på at den digitale sosiale skrivingen er et «eget språk». Den digitale sosiale skrivingen kan derfor være sosialt konstruert, og tilhører denne gruppen alene. Hadde den samme undersøkelsen vært gjort neste år med neste årskull, kunne vi trolig ha funnet lignende resultater. Samtidig er det sannsynlig at det ville vært forskjeller, og at denne gruppen har sine egne internaliserte normer.

Flere normer eksisterer parallelt, hvor det er lov til å bruke både ortofone stavemåter og standardnormer i samme meldinger, det er lov til å veksle i ulike meldinger og en kan også veksle mellom ulike ordformer av det samme leksemet. Ungdommen skaper i stor grad sitt eget språk, hvor vanlige trekk fra CMC er betydelig for de fleste, men måten for eksempel muntlighet brukes på, er i stor grad opptil den enkelte. De har åpenbart variert kunnskap om hvordan å skrive på fritiden, og kan ta i bruk flere språk og koder, og kan være kreative på et medium som ofte krever at man kommuniserer raskt, kort og enkelt – og dermed intuitivt. Den digitale sosial skrivingen er innovativ og identitetspreget, samtidig er det mye fellestrekk både på ordnivå og blant deltakerne som taler for at de har en relativt etablert skrivekultur, hvor det finnes enkelte emblematiske trekk som fungerer som internaliserte normer. Samtidig inkluderer denne skrivekulturen muligheten for å skrive med ulike språklige stiler, som sannsynligvis reflekterer den enkelte sitt talemål i stor grad. Stilene blir derfor en del av

skriftkulturen, som dermed kan kjennetegnes av å ha et stort normmangfold, som trolig er konstruert gjennom både sosial og digital sosial kommunikasjon over tid.

6.1 Relevans for opplæring og videre forskning

Denne studien har undersøkt hvordan elever på et ungdomsskoletrinn fra Vestlandet skriver på fritiden. Likevel kan funnene være av stor relevans for opplæringsfeltet, spesielt siden dette gjelder elever hvor de fleste har nynorsk som hovedmål, og siden flere studier viser at normavvik i skoleskriving i flere tilfeller skyldes talemålssammenfall (Finstad, 2020, s. 46; Røhme, 2020, s. 39). Elevenes fritidsskriving skal ikke være normert, og deltakerne kan gjennom fritidsskriving skape gruppetilhørighet og egen identitet. Samtidig er skriving på sosiale medier en viktig del av elevenes hverdag, og er noe lærere må vite om og være bevisst på i dagens skriveopplæring. I bakgrunnsskjemaet elevene ved skolen besvarte, kommer det frem at 38 prosent av elevene synes det er vanskelig å skille nynorsk og bokmål og 34 prosent synes det er vanskelig å skille nynorsk og dialekten sin, når de skal skrive korrekt nynorsk. Dette er funn som peker på at opplæringen på området må endres til en viss grad, for å skape større bevissthet hos elevene om de ulike varietetene. Elevene skriver nok mer enn noen gang, og de kan benytte seg av ulike koder som nynorsk, engelsk, talemålsnær skriving og bokmål. Samtidig viser denne studien at de veksler en del mellom nærstående varieteter, som kan være den mest naturlige måten for enkelte å skrive på. Dersom dette ikke er bevisste valg elevene tar på fritiden, er det mulig at dette er noe de tar med seg inn i skoleskrivingen, som dermed fører til bokmåls- eller talemålssammenfall, og dermed regnes som avvik fra nynorsk.

Dette blir tydeliggjort gjennom de ulike språklige stilene, hvor noen velger å skrive normert, men de aller fleste vil likevel bruke enkelte emblematiske talemålsmarkører. En del velger å skrive mindre normert, og gjør det enten på en emblematiske eller ortofon måte, altså enten ved å markere enkelte talemålsnære trekk i mange meldinger, eller ved å skrive med en gjennomgående ortofon stil. Noen velger også å markere det saliente, og en kan gå ut ifra at dette er en mer bevisst valgt stil enn blant de som for eksempel skriver *e* en gang, for som Auer et al. (1998, s. 164) beskriver, er de saliente ordene gjerne vanskelig for utenforstående å forstå. Dette kan gjelde ordformer som *jedna* og *dai*, fordi andre ikke automatisk vil forstå hva ordene betyr, som derfor også er en grunn til at slike ordformer trolig ikke dukker opp i skoletekster. De mest standardnormsaliente ordene brukes en del, men fordi det er trekk deltakerne er

bevisste på, brukes de trolig ikke i skolesammenheng. De mindre standardnormsaliente dialektmarkørene, for eksempel stumme konsonanter og bortfall av -r i presens av verb, er muligens trekk deltakerne ikke er like klar over og kan derfor tas med i skolesammenheng. De emblematiske talemålsnære markørene er i enkelte tilfeller også saliente, men fordi de brukes svært ofte og av mange deltakere, kan de bli så internaliserte at det kan bli vanskelig å skille fra det normerte når det kommer til formell skriving på skolen. Fremover kan det derfor bli viktig for lærere å tilrettelegge og tydeliggjøre forskjellen mellom de ulike kodene, som spesielt kan gjelde de emblematiske dialektmarkørene som brukes i utstrakt grad. Jobben til dagens lærere og oss fremtidige lærere, blir å finne ut hvordan all denne skrivingen kan komme til nytte også i skoleskriving, fordi elevene har utstrakt kunnskap og er gode på å ta i bruk ulike koder og tilpasse seg situasjoner. Om en også kan ta i bruk fritidsskriving i undervisningen, kan det bidra til å tydeliggjøre forskjeller i hva som er normert og hva som er talemål, og dermed hører til på fritiden. Selv om gruppen skriver varierende og normen for gruppens digitale sosiale skriving er at det ikke finnes en bestemt norm, så er det enkelte ordformer som går igjen i alle klassene. Dermed er det enkelte ordformer og stavemåter som får en emblematiske betydning, som tidligere forskning fra skoleskriving tyder på at elever tar med seg inn i skoleskrivingen. Dette er på mange måter naturlig, men det krever bevissthet i skolen om hvorfor elevene bruker slike ordformer.

I den videre forskningen på temaer om digital sosial skriving hadde vært interessant å se på et utvalg elevers fritidsskriving og skoleskriving, for å undersøke om enkelte avvik i skoletekstene kan ha sammenheng med måten elevene skriver på fritiden. Dette vet jeg at andre tilknyttet MultiLit skal se på, og det blir svært spennende å se på hva undersøkelsene viser. Det hadde også vært interessant å intervjuer elevene, for å undersøke om de er bevisste på hvordan de skriver, og hvilke ordformer de eventuelt skriver ubevisst. Dersom det er slik at de mindre standardnormsaliente ordene som fungerer som emblematiske markører, er ubevisst av elevene å skrive, kan det gi et godt grunnlag for hva det bør jobbes med og settes søkelys på i skolen. For andre steder på Vestlandet vil det nok finnes andre emblematiske markører, men om en kan finne disse og se om de også reflekteres gjennom ulike skrivestiler hos elever, er det noe en kan jobbe med i den videre skriveopplæringen. Det hadde også vært interessant å dra til den samme skolen, for å se om de ulike skrivestilene kunne reflektert hvordan andre klassetrinn skriver – og om det da eksisterer skrivestiler og kulturer som strekker seg utover dette klassetrinnet.

Litteratur

- Androutsopoulos, J. (2006). Introduction: Sociolinguistics and computer-mediated communication. *Journal of Sociolinguistics* 10(4), 419-438. [10.1111/j.1467-9841.2006.00286.x](https://doi.org/10.1111/j.1467-9841.2006.00286.x)
- Androutsopoulos, J. (2011a). Code-switching in computer-mediated communication. I S. C. Herring, D. Stein & T. Virtanen (red.), *Handbook of the pragmatics of CMC* (2011). https://jannisandroutsopoulos.files.wordpress.com/2009/12/code-switching-in-computer-mediated-communication_v3_12-2011.pdf
- Androutsopoulos, J. (2011b). Language change and digital media: a review of conceptions and evidence. I T. Kristiansen & N. Coupland (Red.), *Standard Languages and Language Standards in a Changing Europe*, s. 1-15. Novus Press.
- Androutsopoulos, J. (2017). Online Data Collection. I C. Mallinson., B. Childs & G. van Herk (red.), *Data Collection in Sociolinguistics: Methods and Applications* (2. utg.), s. 233-244. <https://doi.org/10.4324/9781315535258>
- Apelseth, A. (2019). Skriftkultur – kva kan det vere? I S. J. Helset & E. Brunstad (red.), *Skriftkulturstudiar i ei brytingstid* (s. 21–51). Oslo: Cappelen Damm Akademisk. <https://doi.org/10.23865/noasp.67>
- Auer, P., Barden, B. & Grosskopf, B. (2002). Subjective and objective parameters determining 'salience' in long-term dialect accommodation. *Journal of Sociolinguistics* 2(2), 163-187. <https://doi.org/10.1111/1467-9481.00039>
- Bakkevoll, G. H. (2019). «My tøv du skriv»: *Språklege og semiotiske ressursar i politisk CMC* [Masteroppgave, UiT Norges arktiske universitet]. UiT Munin. <https://munin.uit.no/bitstream/handle/10037/17801/thesis.pdf?sequence=2&isAllowed=y>
- Berge, K. L. (2019). Skriftkulturforskning i Norden. Nokre overordna perspektiv på forskingsfeltet og forskingsresultat på 2000-talet. I S. J. Helset & E. Brunstad (red.), *Skriftkulturstudiar i ei brytingstid* (s. 21–51). Oslo: Cappelen Damm Akademisk. <https://doi.org/10.23865/noasp.67>
- Blom, J.-P. & Gumperz, J. J. (1972). Social Meaning in Linguistic Structures – CodeSwitching in Norway. I J. J. Gumperz & D. Hymes (Red.), *Directions in Sociolinguistics* (s. 407-434). Holt, Rinehart and Winston Inc.
- Bue, S. N. (2019). «æ gremmes»: *en sosiolingvistisk studie av dialekt og skriftspråklig variasjon i kommentarfeltene på NRK Trøndelags Facebook-side*. [Masteroppgave, Norges

- teknisk-naturvitenskapelige universitet]. NTNU open. <https://ntnuopen.ntnu.no/ntnu-xmlui/bitstream/handle/11250/3021374/Bue%2c%20Sunniva%20Neraas.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Conteh, Jean. (2018). Key Concepts in ELT: Translanguaging. *ELT Journal* 72(4), s. 445-447. <https://doi.org/10.1093/elt/ccy034>
- Crystal, D. (2006). *Language and the Internet* (2. Utg.). Cambridge University Press. <https://doi-org.galanga.hvl.no/10.1017/CBO9780511487002>
- Dorleijn, M. & Nortier, J. (2009). Code-switching and the internet. I B. E. Bullock & A. J. Toribio (red), *The Cambridge Handbook of Linguistic Code-switching*, 2012, s. 127-141. <https://doi-org.galanga.hvl.no/10.1017/CBO9780511576331>
- Eckert, P. (2012). Three Waves of Variation Study: The Emergence of Meaning in the Study of Sociolinguistic Variation. *Annual Review of Anthropology* 41, s. 87-100. <https://www.jstor.org/stable/23270700>
- Evjen, L. R. (2011). *Æ sitt med klump i halsen når æ skriv det hær: Dialekt i skriftspråket i debattforum knytt til tre norske nettaviser*. [Masteroppgave, Univseritetet i Tromsø]. UiT Munin. <https://munin.uit.no/bitstream/handle/10037/4067/thesis.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Finstad, J. F. (2021). *Talemålsavvik i nynorsktekstar på niande trinn* [Masteroppgave, Høgskulen på Vestlandet]. Brage. <https://hvlopen.brage.unit.no/hvlopen-xmlui/bitstream/handle/11250/2780805/Finstad.pdf?sequence=1>
- Folkvord, M. S. (2020). *Normer i et ikke-normert skriftspråk – en studie av talemålsnær skrivning på Facebook Messenger blant trondheimere* [Masteroppgave, Universitetet i Bergen]. Bergen Open Research Archive. <https://bora.uib.no/bora-xmlui/handle/1956/22890>
- Gardner-Choloros, P. (2009). *Code-switching*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511609787>
- Gleiss, M. S. & Sæther, E. (2021). *Forskningsmetode for lærerstudenter: Å utvikle ny kunnskap i forskning og praksis*. Cappelen Damm Akademisk.
- Grønmo, S. (2016). *Samfunnsvitenskapelige metoder* (2. Utg.). Fagbokforlaget.
- Grøvli, L. K. (2013). *Lol wtf? Kodeveksling i norsk internettkommunikasjon*. [Masteroppgave, Universitetet i Oslo]. DUO vitenarkiv. <https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/37370/Grxvli-Master.pdf?sequence=2&isAllowed=y>
- Helgesen, J. (2019). *Teen Language: 'Ikke si "joine" det er cringe': A Sociolinguistic Study*

- of Norwegian Teenagers' Use of English in Written Computer-Mediated Communication*. [Masteroppgave, Universitetet i Bergen]. Bergen Open Research Archive. <https://bora.uib.no/bora-xmlui/bitstream/handle/1956/19783/Master-s-thesis.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Hellevang, A. K. A. & Helset, S. J. (2022). Normkompetanse hos vg3-elevar med nynorsk som hovudmål – ein studie av avvikstypar og mogleg påverknad frå dialekt og bokmål. I S. J. Helset & E. Brunstad (Red.), *Form og formidling knytt til nynorsken* (s. 45–67). Cappelen Damm Akademisk. <https://doi.org/10.23865/noasp.175>
- Helset, S. J. & Brunstad, E. (2020). Språkveksling på grunnlag av tekstnormer og mottakarforventingar mellom ungdomar i det nynorske kjerneområdet. I G. K. Juuhl, S. J. Helset & E. Brunstad (red.), *Vilkår for nynorsk mellom barn og unge* (s. 93–118). Cappelen Damm Akademisk. <https://doi.org/10.23865/noasp.106>
- Høgheim, S. (2020). *Masteroppgaven i GLU*. Fagbokforlaget.
- Høgskulen på Vestlandet. (u.å.). *Multilectal Literacy in Education*. Hentet 3. april 2022 fra <https://www.hvl.no/en/multilit>
- Høgskulen på Vestlandet. (2021, 29. november). *5. Guide for å behandle forskningsdata*. Hentet fra <https://www.hvl.no/forsking/forskingsetikk/retningslinjer/guide-for-a-behandle-forskningsdata/>
- Hård af Segerstad, Y. (2002). *Use and Adaptation of Written Language to the Conditions of Computer-Mediated Communication* [Doktorgradsavhandling, Universitetet i Göteborg]. ResearchGate. https://www.researchgate.net/publication/259256357_Use_and_Adaptation_of_Written_Language_to_the_Conditions_of_Computer-Mediated_Communication
- Hårstad, S. (2021). Digital skriving under den sosiolingvistiske lupen: Har det skjedd en språklig revolusjon? I L. Jølle, A. S. Larsen & L. I. Aa (Red.), *Morsmålsfaget som fag og forskningsfelt i Norden*. Universitetsforlaget, s. 21-45. <https://doi.org/10.18261/9788215050997-2021>
- Johannessen, A., Tufte, P. A. & Christoffersen, L. (2016). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (5. utg.). Abstrakt forlag.
- Kunnskapsdepartementet. (2019). *Læreplan i norsk (NOR01-06)*. Fastsett som forskrift. Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020. <https://data.udir.no/kl06/v201906/laereplaner-kl20/NOR01-06.pdf?lang=nob>
- Labov, W. (2009). *The Social Stratification of English in New York city* (2. Utg.). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511618208>

- Lande, T. M. (2017). *My kjedelige grenå i ol ass. Stilistisk variasjon i en gruppechat på Facebook*. [Masteroppgave, Norges arktiske universitet]. UiT Munin. <https://munin.uit.no/handle/10037/11323>
- Lie, S. (2011). *Det digitale språket*. Ling forlag.
- Lunde, K. & Røynealand, U. (2023). *Prosedyre for innsamling av private meldingar*. <https://osf.io/jn5t2/>
- Medietilsynet. (2022). *Barn og medier 2022: Barn og unges bruk av sosiale medier*. https://www.medietilsynet.no/globalassets/publikasjoner/barn-og-medier-undersokelser/2022/Barn_og_unges_bruk_av_sosiale_medier.pdf
- Meletis, D. & Dürscheid, C. (2022). *Writing Systems and Their Use: An Overview of Grapholinguistics*, s. 14-55. De Gruyter Mouton. <https://doi.org/10.1515/9783110757835-002>
- Morland, P. S. (2020). «U have to talk together». *En studie av kodeveksling, emoji og emotikon i Facebook Messenger-samtaler*. [Masteroppgave, Universitetet i Bergen]. Bergen Open Research Archive. <https://bora.uib.no/bora-xmlui/handle/1956/22898>
- Muysken, P. (2000). *Bilingual Speech: A Typology of Code-Mixing*. Cambridge University Press. <https://ebookcentral.proquest.com/lib/hogskbergen-ebooks/detail.action?pq-origsite=primo&docID=3004521>
- Mæhlum, B. K. (1996). Codeswitching in Hemnesberget - Myth or reality? *Journal of Pragmatics* 25(6), 749-761. [https://doi.org/10.1016/0378-2166\(95\)00027-5](https://doi.org/10.1016/0378-2166(95)00027-5)
- NESH. (2019, 12. februar). *Forskningsetisk veileder for internettforskning*. <https://www.forskningsetikk.no/retningslinjer/hum-sam/forskningsetisk-veileder-for-internettforskning/>
- NESH. (2021, 16. desember). *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap og humaniora*. <https://www.forskningsetikk.no/retningslinjer/hum-sam/forskningsetiske-retningslinjer-for-samfunnsvitenskap-og-humaniora/>
- NSD. (u.å.). *Internettforskning og forskning på sosiale medier*. <https://www.nsd.no/personverntjenester/oppslagsverk-for-personvern-i-forskning/internettforskning-og-forskning-pa-sosiale-medier>
- Nystad, H. (2020). *Hvooorfor SNAKKER vi forskjellig når vi skriver?? - En sosiolingvistisk studie av stilvariasjon i tekstmeldinger*. [Masteroppgave, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet]. NTNU Open. <https://hdl.handle.net/11250/2774573>
- Osland, J. (2007). *Det sosiale SMS-språket: jærske tenåringar sitt SMS-språk sett i lys av kjønn, gruppetilhøyrse og sosiale relasjonar*. [Masteroppgave, Universitetet i Bergen].

- Bergen Open Research Archive. <https://bora.uib.no/bora-xmlui/bitstream/handle/1956/2906/40914656.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Postholm, M. B. & Jacobsen, D. I. (2018). *Forskningsmetode for masterstudenter i lærerutdanning*. Cappelen Damm Akademisk.
- Rotevatn, A. G. (2014). *Språk i spagaten. Facebook-Språket. Om normert språk og dialekt blant vestlandselever*. [Masteroppgave, Høgskulen i Volda]. Bravo. <https://bravo.hivolda.no/hivolda-xmlui/handle/11250/2357530>
- Røsstad, R. (2008). Språkoppfatningar og sosiolingvistikken. *Målbryting* 9(2008). <https://doi.org/10.7557/malbr.2009.9>
- Røhme, T. Ø. (2020). *Bokmåls- og talemålsavvik i nynorske elevtekstar Ein kvantitativ studie om bokmåls- og talemålsavvik i tekstar skrivne av elevar med nynorsk som hovudmål* [Masteroppgave, UiT norges arktiske universitet]. UiT munin. <https://munin.uit.no/bitstream/handle/10037/18872/thesis.pdf?sequence=2&isAllowed=y>
- Røyneland, U. & Vangsnes, Ø. A. (2020). Joina du kino imårgå? Ungdommars dialektskriving på sosiale medium. *Bauta: Janne Bondi Johannessen in memoriam, Oslo Studies in Language* 11(2), 357-392. <https://doi.org/10.5617/osla.8508>
- Sebba, M. (2009). *Spelling and society: The Culture and Politics of Orthography around the World*. Cambridge University Press. <https://doi-org.galanga.hvl.no/10.1017/CBO9780511486739>
- Strand, S. E. (2018). «Hvis æ skriv bokmål te når av trondheimsvennan mine få får æ kjeft for at æ har blitt så fin». *En sosiolingvistisk studie av språkbruk på Messenger*. [Masteroppgave, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet]. NTNU Open. <https://ntnuopen.ntnu.no/ntnu-xmlui/handle/11250/2563632>
- Stæhr, A. (2016). 8. Languaging and Normativity on Facebook. In K. Arnaut, M. Karrebæk, M. Spotti & J. Blommaert (Ed.), *Engaging Superdiversity: Recombining Spaces, Times and Language Practices* (pp. 170-195). Bristol, Blue Ridge Summit: Multilingual Matters. <https://doi.org/10.21832/9781783096800-010>
- Språkrådet & Universitetet i Bergen. (2005). *Bokmålsordboka*. Ordbokene.no. Hentet fra <https://ordbokene.no/>
- Språkrådet & Universitetet i Bergen. (2012). *Nynorskordboka*. Ordbokene.no. Hentet fra <https://ordbokene.no/>
- Språkrådet. (2021a). *Normering av nynorsk og bokmål*. <https://www.sprakradet.no/Spraka-vare/Norsk/normering/>
- Språkrådet. (2021b). *Talemål*. <https://www.sprakradet.no/Spraka-vare/Norsk/Talemaal/>

- Sunde, A. M. (2016). "Inspect kniven i inventoryen min." *Språklig praksis i et nytt domene. Norsk lingvistisk tidsskrift* 34(2), 133-160.
<https://ojs.novus.no/index.php/NLT/article/view/1344/1330>
- Tagliamonte, S. A. & Denis, D. (2008). Linguistic Ruin? LOL! Instant messaging and teen language. *American Speech* 83(1), 3-24. <https://doi.org/10.1215/00031283-2008-001>
- Vangsnes, Ø. A. (2019). Dialekt i sosiale medium – det norske perspektivet. I G. Sandström (red.), *Språk i Norden 2019*, s. 94-109. <https://tidsskrift.dk/sin/index>
- Vikør, L. S. (1998). *Språkplanlegging: prinsipp og praksis*. Novus forlag.

Vedlegg

Vedlegg 1: Meldeskjema fra Sikt

[Meldeskjema](#) / [Multilectal Literacy in Education \(MultiLit\) – ungdomsskuledelen](#) / Vurdering

Vurdering

Referansenummer	Type	Dato
513564	Standard	18.10.2022

Prosjekttittel

Multilectal Literacy in Education (MultiLit) – ungdomsskuledelen

Behandlingsansvarlig institusjon

Høgskulen på Vestlandet / Fakultet for lærerutdanning, kultur og idrett / Institutt for språk, litteratur, matematikk og tolkning

Felles behandlingsansvarlige institusjoner

Universitetet i Agder / Fakultet for samfunnsvitenskap / Institutt for sosiologi og sosialt arbeid
Universitetet i Oslo / Det humanistiske fakultet / Center for Multilingualism in Society across the Lifespan
UiT Norges Arktiske Universitet / Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning / Institutt for språk og kultur
Høgskulen i Volda / Avdeling for humanistiske fag og lærerutdanning / Institutt for språk og litteratur

Prosjektansvarlig

Øystein A. Vangsnes

Prosjektperiode

01.01.2022 - 31.12.2028

Kategorier personopplysninger

Alminnelige

Rettslig grunnlag

Samtykke (art. 6 nr. 1 bokstav a)
Allmenn interesse eller offentlig myndighet (art. 6 nr. 1 bokstav e)

Behandlingen av personopplysningene kan starte så fremt den gjennomføres som oppgitt i meldeskjemaet. Det rettslige grunnlaget gjelder til 31.12.2028.

[Meldeskjema](#)

Kommentar

OM VURDERINGEN

Personverntjenester har en avtale med institusjonen du forsker eller studerer ved. Denne avtalen innebærer at vi skal gi deg råd slik at behandlingen av personopplysninger i prosjektet ditt er lovlig etter personverregelverket.

Personverntjenester har nå vurdert den planlagte behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at behandlingen er lovlig, hvis den gjennomføres slik den er beskrevet i meldeskjemaet med dialog og vedlegg.

VIKTIG INFORMASJON TIL DEG

Du må lagre, sende og sikre dataene i tråd med retningslinjene til din institusjon. Dette betyr at du må bruke leverandører for spørreskjema, skylagring, videosamtale o.l. som institusjonen din har avtale med. Vi gir generelle råd rundt dette, men det er institusjonens egne retningslinjer for informasjonssikkerhet som gjelder.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

Prosjektet vil behandle alminnelige kategorier av personopplysninger frem til 31.12.2028.

LOVLIG GRUNNLAG: BARNA OG SAMTYKKENDE FORESATTE

Prosjektet vil innhente samtykke fra foresatte til behandlingen av personopplysninger om barna og seg selv. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake.

Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være foresattes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a.

LOVLIG GRUNNLAG: ANDRE FORESATTE

Fra SSB vil det innhentes noen veldig få opplysninger om barnas foresatte, men bare én av de foresatte samtykker til denne behandlingen (via informasjonsskrivet og samtykkeerklæringen for også behandlingen av opplysninger om barna). Disse opplysningene omfatter blant annet foresattes utdanningsnivå og hvorvidt foresatte er født i Norge eller ikke. Opplysningene inkluderer bare alminnelige kategorier personopplysninger og begrenses til et minimum av hva som er nødvendig for formålet. De foresatte får

informasjon (via informasjonsskrivet om barnas deltakelse).

Behandlingen av personopplysninger er nødvendig for allmennhetens interesse (forskning), jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 e), jf. personopplysningsloven § 8. Prosjektet gjør nødvendige tiltak for å ivareta de registrertes rettigheter og friheter, jf. art. 89 nr. 1.

PERSONVERNPRINSIPPER

Personverntjenester vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om:

- lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at foresatte får tilfredsstillende informasjon og samtykker til behandlingen/prosjektet oppfyller kravet om nødvendige garantier
- formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke behandles til nye, uforenlige formål
- dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet
- lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet

DE REGISTRERTES RETTIGHETER

Personverntjenester vurderer at informasjonen om behandlingen som de registrerte og deres foresatte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18) og dataportabilitet (art. 20).

Vi minner om at hvis en registrert/foresatt tar kontakt om sine/barnets rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

Personverntjenester legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32).

HVL, Universitetet i Agder, Universitetet i Oslo, UiT Norges Arktiske Universitet og Høgskulen i Volda er felles behandlingsansvarlige institusjoner. Personverntjenester legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene til felles behandlingsansvar, jf. personvernforordningen art. 26.

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og/eller rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til oss ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilke type endringer det er nødvendig å melde: <https://www.nsd.no/personverntjenester/fylle-ut-meldeskjema-for-personopplysninger/melde-endringer-i-meldeskjema>

Du må vente på svar fra oss før endringen gjennomføres.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

Personverntjenester vil følge opp underveis (hvert annet år) og ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet/pågått i tråd med den behandlingen som er dokumentert.

Kontaktperson hos oss: Lene Chr. M. Brandt

Lykke til med prosjektet!

Vedlegg 2: Bakgrunnsskjema for MultiLit

Rapport fra «MultiLit bakgrunnsskjema»

Innhentede svar pr. 14. november 2022 15:09

- Leverte svar: **152**
- Påbegynte svar: **0**
- Antall invitasjoner sendt: **0**

Uten fritekstsvar

Generelt

Kjønn? *

Svar	Antall	Prosent	
Mann/gut	68	44,7 % 	
Kvinne/jente	77	50,7 % 	
Anna	7	4,6 % 	

Heimkommune

Er du vaksen opp i Vestland fylke (Hordaland, Sogn og Fjordane)? *

Svar	Antall	Prosent	
Ja	136	89,5 % 	
Nei	16	10,5 % 	

Har du nokon gong budd utanfor Vestland? *

Svar	Antall	Prosent	
Ja	30	19,7 % 	
Nei	122	80,3 % 	

Trur du at du vil ta utdanning på høgskole eller universitet? *

Svar	Antall	Prosent	
Ja	58	38,2 % 	
Nei	22	14,5 % 	
Veit ikkje	72	47,4 % 	

Språk

Kva for eit/nokre morsmål har du? *

Svar	Antall	Prosent	
Norsk	137	90,1 % 	
Anna/andre morsmål	5	3,3 % 	
Både norsk og anna morsmål	10	6,6 % 	

Kor mange språk kan du? *

Svar	Antall	Prosent	
1	7	4,6 % 	
2	75	49,3 % 	
3	52	34,2 % 	
4	11	7,2 % 	

5 eller fleire	7	4,6 %	
----------------	---	-------	--

Talemål

Vi vil gjerne vite litt om korleis du snakkar i ulike samanhengar.

Kva for dialekt/talemål bruker du heime? *

Svar	Antall	Prosent	
Same som med vener	135	88,8 %	
Anna	17	11,2 %	

Kva for dialekt/talemål bruker du på skulen? *

Svar	Antall	Prosent	
Same som med vener	123	80,9 %	
Same som heime	26	17,1 %	
Anna	3	2 %	

Skriftspråk**Kva for eit skriftspråk har du som hovudmål på skulen? ***

Svar	Antall	Prosent	
Bokmål	11	7,2 %	
Nynorsk	141	92,8 %	

Har du bytt hovudmål i løpet av skulegangen? *

Svar	Antall	Prosent	
Ja	13	8,6 %	
Nei	139	91,4 %	

Kva bruker du i desse samanhengane?

Her er det mogleg å krysse av for fleire alternativ.

Svar fordelt på antall

	Nynorsk	Bokmål	Dialekt eller dialektnært	Engelsk	Blandar ulike språk og/eller dialektar	Anna språk	Uaktuelt
Melding til vener (SMS, Snapchat, Messenger, osv.) *	82	38	66	44	81	6	0
Melding til føresette *	98	23	58	11	22	5	0
Melding til søsken *	80	27	61	18	49	3	7
Melding/e-post til læraren din *	133	15	15	1	3	0	2
Melding på skulen si læringsplattform *	130	20	22	4	5	0	3
Instagram *	78	31	40	33	34	1	23
Facebook *	89	21	29	17	21	1	29
TikTok *	64	40	39	61	47	4	16
Chat/diskusjonsforum *	84	32	49	39	42	1	10
Gaming *	58	27	35	64	33	8	29
Hugselapp til deg sjølv *	78	28	62	12	37	3	3

Svar fordelt på prosent

	Nynorsk	Bokmål	Dialekt eller dialektnært	Engelsk	Blandar ulike språk og/eller dialektar	Anna språk	Uaktuelt
Melding til vener (SMS, Snapchat, Messenger, osv.) *	53,9 %	25 %	43,4 %	28,9 %	53,3 %	3,9 %	0 %

Melding til føresette *	64,5 %	15,1 %	38,2 %	7,2 %	14,5 %	3,3 %	0 %
Melding til søsken *	52,6 %	17,8 %	40,1 %	11,8 %	32,2 %	2 %	4,6 %
Melding/e-post til læreren din *	87,5 %	9,9 %	9,9 %	0,7 %	2 %	0 %	1,3 %
Melding på skulen si læringsplattform *	85,5 %	13,2 %	14,5 %	2,6 %	3,3 %	0 %	2 %
Instagram *	51,3 %	20,4 %	26,3 %	21,7 %	22,4 %	0,7 %	15,1 %
Facebook *	58,6 %	13,8 %	19,1 %	11,2 %	13,8 %	0,7 %	19,1 %
TikTok *	42,1 %	26,3 %	25,7 %	40,1 %	30,9 %	2,6 %	10,5 %
Chat/diskusjonsforum *	55,3 %	21,1 %	32,2 %	25,7 %	27,6 %	0,7 %	6,6 %
Gaming *	38,2 %	17,8 %	23 %	42,1 %	21,7 %	5,3 %	19,1 %
Hugselapp til deg sjølv *	51,3 %	18,4 %	40,8 %	7,9 %	24,3 %	2 %	2 %

Kva for nokre sosiale medium bruker du dagleg? *

Her er det mogleg å krysse av for fleire alternativ.

Svar	Antall	Prosent
Snapchat	146	96,1 %
TikTok	137	90,1 %
Instagram	91	59,9 %
Messenger	50	32,9 %
SMS	93	61,2 %
Facebook	48	31,6 %
Twitter	14	9,2 %
YouTube	77	50,7 %
Discord	35	23 %
Twitch	13	8,6 %
Andre	25	16,4 %

Kjenner du deg trygg på å skrive korrekt?

Svar fordelt på antall

	Ja, svært trygg	Ja, ganske trygg	Verken trygg eller utrygg	Nei, ganske utrygg	Nei, svært utrygg
Nynorsk *	42	72	26	9	3
Bokmål *	29	58	46	9	10
Engelsk *	37	68	28	10	9

Svar fordelt på prosent

	Ja, svært trygg	Ja, ganske trygg	Verken trygg eller utrygg	Nei, ganske utrygg	Nei, svært utrygg
Nynorsk *	27,6 %	47,4 %	17,1 %	5,9 %	2 %
Bokmål *	19,1 %	38,2 %	30,3 %	5,9 %	6,6 %
Engelsk *	24,3 %	44,7 %	18,4 %	6,6 %	5,9 %

Kva synest du sjølv at vanskelegast når du skal skrive korrekt nynorsk? *

Svar	Antall	Prosent
Å skilje nynorsk frå bokmål/at eg blandar inn ord og former frå bokmål	58	38,2 %
Å skilje nynorsk frå dialekt/at eg blandar inn ord og former frå dialekten min	53	34,9 %
Veit ikkje	41	27 %

Vedlegg 3: Informasjonsskriv til elever og foresatte

Vil du bli med i eit FORSKNINGSPROSJEKT ?

VI SKAL FORSKE på samanhengar mellom språkkunnskapar, språkbruk og læring. Du får spørsmålet om å bli med i dette prosjektet fordi vi har ein avtale med skulen din om at vi kan invitere alle niandeklassingane i skuleåret 2022/2023.

Niandeklassingar frå to andre stadar i landet vert òg inviterte med i prosjektet.

Høgskulen på Vestlandet leier og er ansvarleg for prosjektet *Multilectal Literacy in Education* saman med forskarar frå UiT Noregs arktiske universitet, Universitetet i Oslo, Universitetet i Agder, NTNU og Høgskulen i Volda. Vi samarbeider dessutan med forskarar i Nederland som undersøker tilsvarande forskingsspørsmål der.

Om du har lyst å vere med, ønsker vi at du og ein av dine føresette les alt på dette arket før de set kryss og skriv under heilt nedst. Då gir de oss løvve til å hente inn nokre bakgrunnsopplysningar om deg frå Statistisk sentralbyrå (SSB) ut frå fødselsnummeret ditt, vi får lov til å samle inn ein eller fleire skuletekstar frå deg. Du seier deg vidare villig til å delta på ei kort digital spørjeundersøking og på det som er skissert nedanfor. Det aller meste vil skje i skuletida. (I del 3 kan noko òg kunne føregå på fritida, t.d. gruppechat.)

Opplysningane frå SSB gjeld kjønn, alder, flyttingar, tal på føresette, tal på barn i hushaldet du bur i, utdanningsnivået til føresette, resultatane dine på nasjonale prøver og karakterane dine i norsk, engelsk og matematikk. I den digitale spørjeundersøkinga har vi nokre spørsmål om kor du bur, om du har flytta, om kva språk og dialektar du kan og brukar i ulike samanhengar munnleg og skriftleg.

Alle opplysningar blir behandla konfidensielt, og i publikasjonar og rapportar frå prosjektet vil ingen enkeltpersonar kunne identifiserast.

1. SPRÅKPROSESSERING

Prosjektansvarleg: Björn Lundquist —
bjorn.lundquist@uit.no /
tlf. 41 14 67 54

I denne delen av prosjektet er vi opptekne av sjå på korleis ein skil mellom talt og skrive språk og mellom ulike former for skriftleg og munnleg norsk. Du vil bli med på:

- lytteoppgåver der du får høyre ulike former for norsk
- oppgåver der vi måler lesefart og lesemonster på ulike måtar, mellom anna med blikksporing
- oppgåver der du skal respondere munnleg eller skriftleg på setningar du les eller høyrer

2. SPRÅK OG LÆRING

Prosjektansvarleg: Göran Söderlund —
goran.soderlund@hvl.no /
tlf. +46 70 453 30 38

I denne delen av prosjektet undersøker vi forholdet mellom språkkunnskapar i vid forstand, merksemd og læring. Du vil bli beden om:

- å gjennomføre oppgåver som måler merksemd; dette tek 30–45 min, og du gjer det i lag med andre frå klassen din

Multilectal Literacy
in Education **MultiLit**

DETTE ER FRIVILLIG

Det er heilt frivillig for deg å vere med, sjølv om skulen er med på prosjektet. Om du blir med, kan du når som helst ombestemme deg utan å oppgi nokon grunn for det. Då slettar vi dei opplysningane vi har om deg.

Du har rett til å:

- få vite kva for opplysningar vi har om deg og få ein kopi av desse.
- rette eller få sletta opplysningane om deg.
- klage til Datatilsynet om behandlingane av personopplysningar om deg.

Om du vil bruke nokon av desse rettane, du vil trekke deg, eller du berre har spørsmål om dette forskingsprosjektet, kan du kontakte:

Prosjektleiar Øystein A. Vangsnes
oystein.alexander.vangsnes@hvl.no
992 50 658

Personvernombod Trine Anikken Larsen
trine.anikken.larsen@hvl.no
55 58 76 82

3. SPRÅK I DIGITALE MEDIUM

Prosjektansvarleg: Unn Røynealand —
unnr@iln.uio.no / tlf. 93 83 10 64

I denne delen av prosjektet undersøker vi korleis unge skriv på sosiale medium. Du kan bli spurt om å bli med på noko av dette:

- å vurdere korte tekstbitar (f.eks. ein snap, chat, tekstmelding)
- eigne gruppechattar på Snapchat, Messenger, e.l. mellom ungdommar som deltar i prosjektet
- korte videointervju med deg og nokre andre i klassen
- gi oss eit utval meldingar du har skrive på sosiale medium

JA? Du har no fått og forstått informasjon om prosjektet *Multilectal Literacy in Education* (MultiLit) og dei enkelte delprosjekta. Du har fått ei melding i Transponder der vi spør om du samtykkjer til deltaking. Ver venleg og svar innan 24. oktober.

Vi behandlar opplysningar om deg, etter samtykke frå deg, konfidensielt og berre for dei formåla vi har fortalt om i dette skrivet. Opplysningane blir lagra på ein eigen forskingsserver. Namnet og kontaktopplysningane dine blir erstatta med ein kode når vi forskar. Koplinga mellom namnet og koden blir ikkje oppbevart saman med dei andre dataa vi får frå deg, og koplinga blir sletta når prosjektet er over 31.12.2028. Ingen personidentifiserande opplysningar vil bli brukt i publikasjonar frå dette forskingsprosjektet og ingen opplysningar vil heller bli kombinerte på ein måte som gjer det mogleg å kjenne deg igjen. Sikt – Kunnskapssektorens tenesteleverandør har vurdert at vi i dette prosjektet behandlar personopplysningar etter regelverket for personvern. Om du har spørsmål knytt til denne vurderinga, kan du ta kontakt med Sikt på personverntjenester@sikt.no eller telefon 53 21 15 00.

Vedlegg 4: Fordeling av ulike språkbrukerprofiler

Deltaker	DSS ord	Totalt	Prosent	Prosent3	DSS meld	Totalt2	Gruppe
140	8	85	9 %	18 %	3	17	Emblematisk standard
206	3	27	11 %	43 %	3	7	Emblematisk standard
208	10	52	19 %	23 %	3	13	Emblematisk standard
221	2	27	7 %	33 %	2	6	Emblematisk standard
222	8	75	11 %	25 %	1	4	Emblematisk standard
320	1	9	11 %	33 %	1	3	Emblematisk standard
328	3	20	15 %	25 %	1	4	Emblematisk standard
342	17	131	13 %	38 %	12	32	Emblematisk standard
411	2	26	8 %	17 %	1	6	Emblematisk standard
437	1	11	9 %	33 %	1	3	Emblematisk standard
508	7	47	15 %	40 %	4	10	Emblematisk standard
510	9	81	11 %	38 %	8	21	Emblematisk standard
517	1	10	10 %	33 %	1	3	Emblematisk standard
520	1	22	5 %	33 %	2	6	Emblematisk standard
521	10	61	16 %	43 %	9	21	Emblematisk standard
628	15	207	7 %	11 %	7	65	Emblematisk standard
642	3	20	15 %	38 %	3	8	Emblematisk standard
124	25	112	22 %	63 %	10	16	Emblematisk talemål
142	9	48	19 %	60 %	6	10	Emblematisk talemål
218	9	42	21 %	60 %	6	10	Emblematisk talemål
225	14	87	16 %	75 %	6	8	Emblematisk talemål
236	17	86	20 %	58 %	14	24	Emblematisk talemål
303	10	54	19 %	50 %	6	12	Emblematisk talemål
336	3	14	21 %	67 %	2	3	Emblematisk talemål
338	12	56	21 %	77 %	10	13	Emblematisk talemål
402	22	88	25 %	52 %	12	23	Emblematisk talemål
403	3	20	15 %	75 %	3	4	Emblematisk talemål
416	14	105	13 %	48 %	12	25	Emblematisk talemål
428	13	51	25 %	60 %	9	15	Emblematisk talemål
504	10	47	21 %	80 %	8	10	Emblematisk talemål
519	19	111	17 %	50 %	15	30	Emblematisk talemål
522	1	6	17 %	63 %	5	8	Emblematisk talemål
538	3	19	16 %	50 %	2	4	Emblematisk talemål
539	10	42	24 %	55 %	6	11	Emblematisk talemål
601	7	25	28 %	50 %	2	4	Emblematisk talemål
638	22	145	15 %	48 %	21	44	Emblematisk talemål
640	45	175	26 %	86 %	25	29	Emblematisk talemål
115	12	36	33 %	63 %	5	8	Ortofont talemål
202	13	28	46 %	83 %	5	6	Ortofont talemål
324	14	42	33 %	64 %	9	14	Ortofont talemål
334	26	76	34 %	71 %	15	21	Ortofont talemål
414	26	79	33 %	78 %	21	27	Ortofont talemål

415	28	74	38 %	67 %	14	21	Ortofont talemål
435	47	110	43 %	79 %	22	28	Ortofont talemål
■	■	■	■	■	■	■	■
523	3	10	30 %	50 %	2	4	Ortofont talemål
534	4	8	50 %	50 %	2	4	Ortofont talemål
606	45	131	34 %	62 %	21	34	Ortofont talemål
607	5	14	36 %	75 %	3	4	Ortofont talemål
614	28	87	32 %	62 %	16	26	Ortofont talemål
621	8	21	38 %	100 %	8	8	Ortofont talemål
623	4	9	44 %	100 %	2	2	Ortofont talemål
215	1	38	3 %	0 %	0	8	Standardnormert
313	0	9	0 %	0 %	0	4	Standardnormert
315	1	46	2 %	17 %	1	6	Standardnormert
424	0	47	0 %	0 %	0	5	Standardnormert
426	0	49	0 %	0 %	0	14	Standardnormert
505	1	17	6 %	33 %	1	3	Standardnormert
■	■	■	■	■	■	■	■
612	4	153	3 %	7 %	2	28	Standardnormert
302	9	50	18 %	40 %	6	15	Variierer
417	4	19	21 %	50 %	2	4	Variierer
616	3	6	50 %	67 %	2	3	Variierer
102	2	10	20 %	40 %	2	5	Veksler
107	5	14	36 %	50 %	2	4	Veksler
122	17	76	22 %	41 %	9	22	Veksler
132	18	95	19 %	35 %	9	26	Veksler
224	7	35	20 %	13 %	2	16	Veksler
316	9	36	25 %	44 %	4	9	Veksler
610	12	59	20 %	47 %	8	17	Veksler

² Deltaker er i etterkant av levering fjernet fra datamaterialet av hensyn til personvern

³ Deltaker er i etterkant av levering fjernet fra datamaterialet av hensyn til personvern